

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

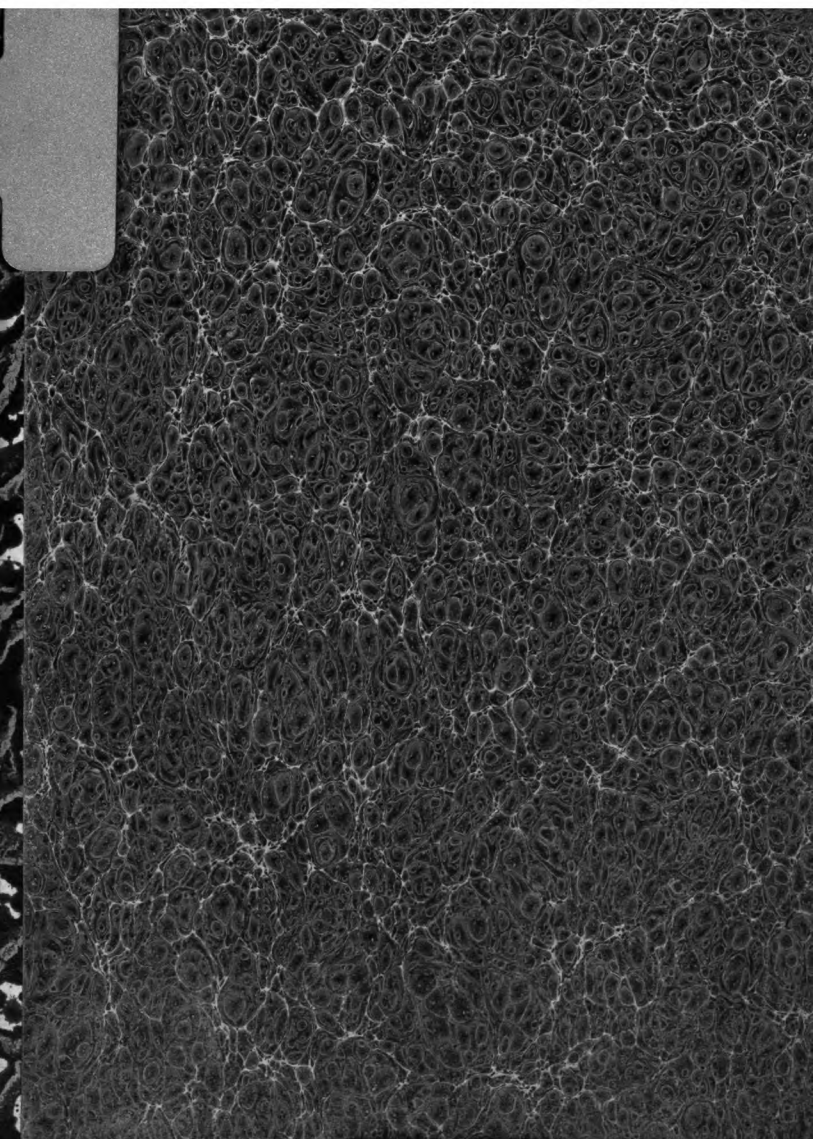
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

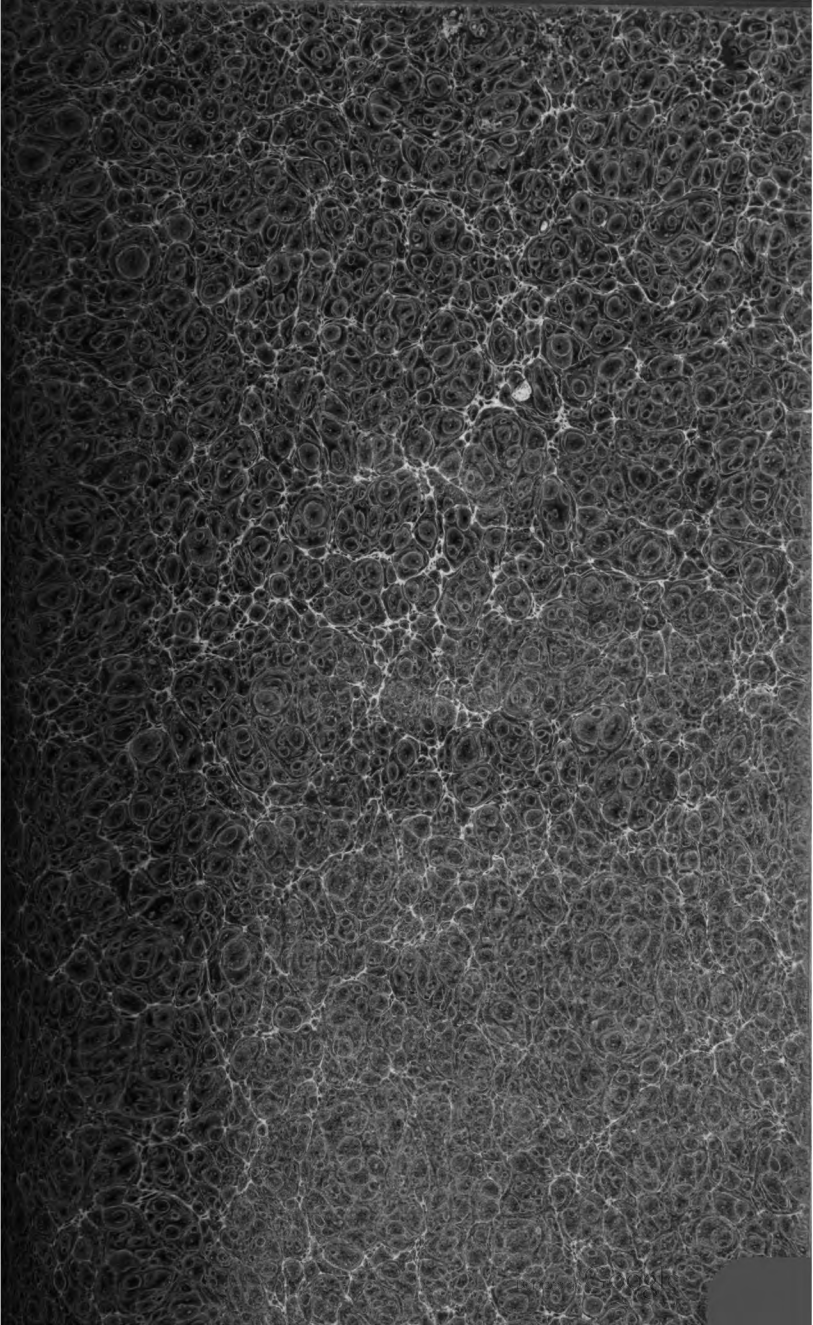

UNIVERSITY OF TORONTO

Digitized by Google

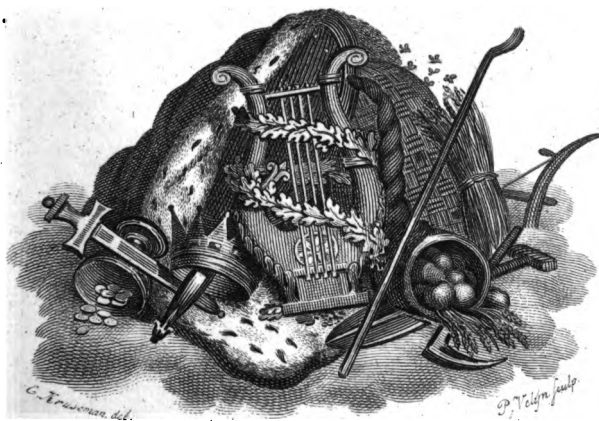
B-L 2027¹⁰

VERLUSTIGING

VAN MIJNEN

O U D E R D O M.

VERLUSTIGING
VAN MIJNEN
OUDERDOM.
—*—
DE EENZAAMHEID
EN
DE WERELD.
DOOR
MR RHYNVIS FEITH.

Te HAARLEM, bij
DE ERVEN FRANÇOIS BOHN.
MDCCCXXVI.

AAN
HARE KONINKLIJKE HOOGHEID
MEVROUWE
DE PRINCESSE DOUARIÈRE
VAN ORANJE-NASSAU,
GEBOREN
PRINCESSE VAN PRUISSEN.

't Zij hem vergund, Vorstin! die steeds de Deugd vereerde,
 En in haar zege de eer der Menschheid zelf mogt zien;
 Die nooit door vleijerij de schoonste Kunst verneêrde,
 De vrucht zijns ouderdoms U needrig aan te biên.
 De gift is klein, Vorstin! maar 't hart eischt geen verſchooning,
 Dat haar, vol rein gevoel, aan ware grootheid biedt.
 'k Eerbiedig met ontzag de Moeder van mijn' Koning,
 Maar 'k wij' den wierook thans aan Staat of Aanzien niet.
 Der groote Vrouw alleen, wie 't Noodlot niets ontrukte;
 Die, bij zijn' felſten wrok nog boven vrees en hoop,
 Altijd zich zelf genoeg, waar heel Europa bukte,
 Een koninklijke ziel vertoonde aan 't ſlaafſch Euroop';
 Aan Haar, die in een ſtulp' mijn eerbied zou erlangen,
 Als op een' troon, omringd van vorſtelijke pracht;
 Aan deze groote Vrouw zij, met mijn grijze zangen,
 De hulde van mijn hart ootmoedig toegebragt. —
 Maar ligt vindt eigenliefde in 't offer haar belooning;
 Wie ware Deugd vereert, wordt aan haar beeld gelijk.
 'k Ontveins het niet, Vorstin! 'k ben grootsch op de eerbetooning,
 Dat uw doorluchte Naam aan 't hoofd mijns Bundels prijkt.

R. FEITH.

VOORBERIGT.

Is het eene zwakheid, in zijnen ouderdom eene Kunst niet te kunnen verlaten, die men in zijne jeugd bemind heeft; of bezit de Poëzij, boven alle andere kunsten, het vermogen van ons zoodanig aan zich te boeijen, dat men, eens aan haar overgegeven, zich nimmer aan hare tooverkracht geheel weder onttrekken kan? Ik zal dit niet angstig onderzoeken, maar liever, al ware dit dan ook zwakheid, eenvoudig be- kennen, dat mij, bij de meerdere rust, die ik thans geniet, nog menigwerf de lust beving, om mij, in meer heldere oogenblikken, met mijne, nog altijd geliefde, Kunst bezig te houden. Nu eens vervulden aandoeningen mijn hart, die het mij tot eene behoefte maakten dezelve op het papier uit te storten, en dikwerf waren deze aandoeningen treurig genoeg, om mij in deze uitstorting eenen wezenlijken troost te doen vinden; dan weder ontvlamde mij het geen ik las, tot dichten. Zoo zijn uit eene hervatte lezing van HERDER: over de Hebreeuwsche Poëzij, de zeer vrije navolging van een Persaansch Dichtstuk, onder den titel van: Spraak en Schrift, en de beschrijving van den Donder naar Psalm 18. geboren geworden; en uit die van de Pharsalia van LUCANUS, eenmaal, niet zoo zeer wat het geheel aangaat, maar door verscheiden deelen van hetzelfde, een mijner meest geliefkoosde Dichters, de vertalingen van sommige plaatsen uit dit Dicht- stuk, die mij 't meest behaagd hadden, en hier achter ge- voegd zijn. De Cantate: de Verlossing van Nederland; is op aanhoudend verzoek van onzen voortreffelijken Componist J. C. RÖHNER door mij vervaardigd geworden. Ik zeg met nadruk op aanhoudend verzoek; want lang weigerde ik, uit de volkomene overtuiging, dat soortgelijke Lierische voortbreng- selen eenen meer jeugdigen Dichter vereischen; maar de Heer RÖHNER wilde volstrekt iets van mijne hand hebben, en, om mijne Landgenooten, door mijne weigering, van zijne schoone

com-

compositie niet te berooven, bezweek ik eindelijk voor zijn aanzoek, en deed, wat ik nog kon. Ieder, die met den aard van soortgelijke Dichtstukken bekend is, weet, dat de Dichtkuust zich in dezelve, even als in de Opera, overal, waar het vereischt wordt, voor hare zuster, de Muzijk, vrijwillig verloochenen moet, en dat men eene Cantate eigenlijk niet beoordeelen kan, voor dat men ze heeft hooren uitvoeren. Ik zou dezelve hier mogelijk niet bijgevoegd hebben, indien ze toch niet publiek had moeten worden bij de muzikale uitvoering, en in dat geval verkoos ik den tekst te geven, zoo als hij door mij oorspronkelijk is vervaardigd geworden, en mij niet bloot te stellen aan menigvuldige gebrekkige afschriften van denzelven.

Ik zal er, voor 't overige, wel niet behoeven bij te voegen, dat op mijnen leeftijd, waar zoo weinig schreden mij van het graf meer scheiden, de keus mijner onderwerpen natuurlijk niet minder ernstig zij geworden, en dat ook menige herinnering van vorige dagen, vooral aan haar, die zoo lang de getrouwe en onvergetelijke Gezellinne op mijnen levensweg was, op dezelve ingevloed hebbe. Intuschen bragten hen altijd dezelfde lust tot de schoonste en verleidendste der Kunsten voort. Aan haar wijdde ik met wellust mijne Jeugd, en zij blijft tot op dit oogenblik de verlustiging van mijnen ouderdom. Als vruchten van dezen laatste beschouwe men de Gedichten, die in dezen bundel voorkomen, en als zoodanige worden zij door mij aan de toegevendheid mijner Lezers en Beoordeelaren, zoo zij er mogelijk eenige vermindering van mijn vorig vuur in mogten ontdekken, aanbevolen. Derzelver vervaardiging heeft mij tot eene aangename uitspanning verstrekt, en aan eenen enkelen mijner Vrienden, welken ik sommigen er van mededeelde, schenen dezelve nog niet geheel te mishagen; zie daar alles, wat ik, op mijne jaren, er van verwachten kan.

Zwolle

den 1 April 1818.

R. FEITH.

IN-

I N H O U D.

HERFSTBESPIEGELING	Bladz. 1.
GEZIGT	" 13.
SPRAAK EN SCHRIFT	" 17.
DE MENSCHHEID, NA HET BESCHOUWEN VAN DE Ecce homo, DOOR GUIDO RENI	" 21.
AAN EENE BEEK.	" 26.
DE TWEE GENIUSSEN	" 28.
VERLICHTING.	" 29.
HERINNERING	" 39.
IN DEN GRAFKELDER TE N. G.	" 43.
KORT EN LANG LEVEN	" 46.
KERSLIED	" 48.
HET DERDE EEUWFEEST DER HERVORMING	" 52.
DE BOETVAARDIGE ZONDARESSE	" 62.
DE STORM OP ZEE	" 65.
SCHILDERIJ DES DONDERS	" 68.
DE NATUUR MET, EN ZONDER GOD	" 70.
HEIMWEE	" 75.
GEDACHTEN VAN EEN' GRUZAARD OVER DE TOEKOMST.	" 78.
BEMOEDIGING ONDER, VOOR DIT LEVEN, ONHERSTEL- BAAR VERLIES.	" 84.
AAN GOD, OP EEN KERKHOF	" 88.
HET BESTENDIG HEIL DER DEUGD.	" 91.
OP HET GRAF MIJNER ECHTGENOOTE	" 94.
	AAN

AAN DEN HEERE MR. J. H. TOBIAS, ZICH OP DE REE-	
DE VAN TEXEL BEVINDENDE, OM NAAR BATAVIA	
TERUG TE KEEREN	Bladz 97.
EENE FABEL	" 99.
AAN ARISTUS	" 105.
HERINNERING AAN HET OUDE NEDERLAND	" 111.
DE VERLOSSING VAN NEDERLAND; EENE CANTATE .	" 114.

FRAGMENTEN UIT DE PHARSALIA VAN LUCANUS.

CESAR EN AMJCLAS	" 121.
VERSLAGENHEID TE ROME, OP HET VERNEMEN DER	
VERSCHRIKKELIJKE VOORTEKENEN VAN DEN BUR-	
GEROORLOG. NACHTGESPREK VAN BRUTUS EN CATO.	" 124.
VERSCHIJNING VAN JULIA AAN POMPEUS	" 130.
AFSCHEID VAN POMPEUS EN CORNELIA	" 133.

HERFSTBESPIEGELING.

1815.

De Herfstwind huilt door 't woud, en predikt mij den dood.
Ontvang, verlaten Veld! mij in uw' stillen schoot,
Tot dat ik, moê van de aarde en al haar schijnvermaken,
In 't koele en vreedzaam graf de ware rust zal smaken.

Waar zijt gij, lieve Bruid van 't prille Jaargetij?
Waar zingt uw Nachtegaal zijn teedre melodij?
Waar zijt gij, Zomer! die nog korts mijn' boezem streefde,
Waar zwelt uw vrucht, waar spelt uw koele schaduw weelde?
Ach! 't ledig veld, waar langs mijn stem droefgeestig zweeft,
De hooge lucht, die haar van verre wedergeeft,
En de Echo van 't gebergt', door holle en woeste streken,
Zelfs in 't gebas des honds, de taal van 't hart doet spreken;
De bleeke Morgenzon, die naauw een' Den verguldt,
Het vroeg en droevig rood, dat de avondkim omhult;
De lange, donkre nacht, de storm, de regenlagen,
't Meldt alles mij de vlugt van uwe schoone dagen.
Vergankelijkheid! — zoo zucht mijn treurig hart en schreit,
En 't holle veld galmt na, en baauwt: vergankelijkheid!

Zoo vloog mijn leven heen met drie en zestig jaren.
'k Vind zelfs geen rustpunt om 't verleden na te staren.

A

't Schijnt

't Schijnt naauw een oogenblik, dat ik op aarde leef,
 Dat nog in 't schoonst verschiet mijn leven voor mij dreef,
 En ik, als schepper, door verbeeldings alvermogen,
 Een wereld vol genot deed tintlen voor mijne oogen.
 Ik staar nog op dien droom, en alles is voorbij,
 En heel mijn leven ligt als nevel achter mij! —
 Hoe menig lieve Lente onttrok mij aan mijn' kommer!
 Hoe menig Zomer bood mij zijn verkwikbre lommer!
 En nu — zij weken, in elkaër vermolten, heen.
 De nagedachte zelfs scheidt hen niet meer van één.
 Mijn Jeugd en Ouderdom zijn vast aan één geklonken.
 Al wat er tuschen rees, is in het niet verzonken,
 Of zweeft herinnering te met nog voor mijn oog,
 't Is schim van 't Voorgelacht, dat lang aan mij ontvloog,
 't Is stem uit de eeuwigheid. Naauw is mijn hart bewogen,
 Of ze is reeds op de vlerk des storms daarheen gevlogen. —
 Zoo heeft, als de avondstond op 't welkend roosje weent,
 De laatste zonnestraal nog langs een grafgesteent',
 Hij wijkt, wijkt telkens meer, verdwijnt, en keert niet weder,
 En donkre, zwarte nacht zinkt op de tombe neder.

O Herfst! al lokt ge een' traan, gij wekt mijn' ziel geen finart.
 Uw toon, vol diep gevoel, verteedert slechts mijn hart,
 De storm moog door de kruin van 't hooge Pijnbosch zweven,
 Of brullen om mij heen, hij ruischt mij ceuwig leven!
 Ik zie het knopje reeds, dat aan 't geboomte zwelt,
 En mij de zeeke komst der nieuwe Lente meldt.
 Hoe vrolijk lacht mijn oog, door storm en vloed, haar tegen!
 Zelfs in den Winter laaft mijn hart zich aan haar zegen.
 Ik zie 't gebloemde alreë, dat me in 't vooruitzigt vleit,
 En uit het rijk des Doods verrijst onsterfelijkheid.

Maar zou mijn hart zich slechts aan uwen rouw verzaden,
 En door zijn tranen uw aandoenlijk schoon versmaden?

Neen,

Neen, lieve Herfst! uw rijk, gevoelig Jaargetij'
Streeft ligt den Zomer, ligt de Lente in prijs voorbij.
Niet altijd huilt de wind ons uit uw wouden tegen,
Niet altijd klettert op uw dorrend blad de regen;
Hoe vaak is ook de ziel door blij genot bekoord,
Wanneer de morgenzon door zilvren nevels boort,
En duizend droppels aan het gras als paalen kleven,
Die elken nuchtren straal met woeker wedergeven.
Een zee van dampen drijft al golvend voor het oog.
Hier, rijst een toren, daar, een rieten dak om hoog;
Tervijl van lieverleê gehuchten, dorpen, steden
Voor 't uitgebreid gezigt zich aan de kim verbreden,
En overal de rook, wien half de zon beschijnt,
Eerst als een zuil verrijst, dan als een wolk verdwijnt.
Geen vrolijk vooglenkoor moge uit het woud meer zingen,
Gij leent Natuur een' toon, die tot de ziel kan dringen.
't Gekwaak van Gans en Eend, als naauw de morgen straalt,
't Geknal van 't jagtroer, door den nagalm dof herhaald,
't Gejuich der Jagers en 't vereend gebas der honden,
Houdt ook 't gevoelig hart aan uw muziek verbonden.
Tervijl het loof alom van duizend kleuren gloeit,
De Boomgaard oog en lust aan blozende appels boeft,
En slechts de hand verbeidt, die zijn geschenk zal streelen,
Om al dien voorraad aan den Winter meê te deelen.
Hoe vrolijk loopt uw dag, ô Herfst! dan van de kim!
Hoe zwoel het zuiden blaas', hoe hoog de zon ook klim',
Geen zomergloed belet door veld en hof te zweven,
En elken zoeten lust al dartlend na te leven.
Zoo zinkt de dagtoorts in den westerpekelfloed.
Een gloeiend rood vervangt al meer haar' zachten gloed.
De lieflijke avondstar verrijst met stillen luister,
Vermeldt een heldren nacht en tintelt door het duister.
Nu houdt een nieuw genot het kalm Gezin vergaard.
Een lokkend vuurtje brandt en knettert aan den baard.

Men schaaft zich in het rond, door liefde en trouw verbonden,
 Een nuttig boek verkort de langer avondstonden.
 Elk arbeidt midlerwijl en geeft zich zelf' de wet.
 Dees leegt den slaabool, die verfelt of breidt een net;
 Maar allen blijven aan den mond des Lezers hangen,
 Te met door zoeten kout of blijden scherts vervangen.
 Genoeglijke avondstond! ô driemaal zalig lot!
 Het huisgedierte zelfs deelt in het blij genot;
 De matte jagthond ronkt, in zoeten slaap verloren,
 En bast den haas nog aan, dien hij droomt na te sporen;
 Terwijl de makke kat, nu, naar het muisje gluurt,
 Dan, golvend langs haar vrouw den rug al spinnend schuurt.
 Zoo naakt onmerkbaar 't uur, na vlugtige oogenblikken,
 Dat een eenvoudig maal voor 't laatst hen zal verkwikken.
 Elk deelt in 't nieuw genot; zoo zalig voorbereid.
 't Genoegen faust de spijs, verhoogd door matigheid;
 De kelk gaat vrolijk rond, maar smoert verstand noch reden,
 Hij kroont alleen een' dag, zoo heilvol heengegleden.
 En nu, nu lacht het bed de moede leden aan.
 Elk is van zijnen dag en avondstond voldaan.
 Men dankt eenstemmig God voor zoo veel vreugd van 't leven,
 En zinkt in 't zachte dons, van zoete stilte omgeven.
 Men wordt door woest geschreeuw, noch strafbre vreugd onthust.
 Geen klep of ratel stoort de droomenlooze rust.
 't Geweten wekt geen angst, het hart is zonder zorgen;
 Men sluimert vreedzaam in, en slaapt tot aan den morgen.

Zoo vrolijk voorbereid, zoo van mijn dag voldaan,
 Breke eenmaal de avondstond mijns aardfchen levens aan!
 Mijne afgematte hand moog dan de vrucht nog plukken,
 Wier schoone bloesem mij als Jongling kon verrukken;
 Wier vollen groei en geur mijn zomer heeft gestoofd,
 En die geen worm of wind heeft aan den boog ontroofd.

Hoe

Hoe zal 't herdenken dan mijn' boezem nog verkwikken!
Hoe zal, met dubbele vreugd, mijn oog dan voorwaarts blikken!
'k Verlaat dan 't leven als een' welvoorzienen disch,
Verkwikt, maar zonder ronw en zonder droefenis.
'k Schei van mijn Vrienden, maar ik min hen even teeder,
Ik dank den Gastheer, en keer vrolijk t'huiswaarts weder.
Verzadigd en voldaan van 't geen ik hier genoot;
Verlangt, noch vreest; verbeidt mijn hart alleen den dood.
Daar lacht het koele graf, als dons, mij lokkend tegen.
Ik staar het aan, en voel mij tot de rust genegen,
En naauw is mijne kracht tot hooger vreugd hersteld,
Of de uchtendstond is daar, die nooit ten avond sielt.

Maar 'k hoor de wind steekt op en buldert om mij henen.
De veldbeek bruist door 't woud, en 't zonlicht is verdwenen.
Een digte mist verbergt den horizon voor 't oog.
Een zwerm van ganzen daalt al schreeuwend van omhoog,
En huwt haar heesch geluid aan 't bruisen van de stroomen.
Het Rund loeit aan den stam der halfontblaerde boomen.
Het dorre blad vliegt op de windvlaag om mij heen,
Of dwarrelt schuiflend in een' kring voor mijne schreên.
De regen druipt of stroomt, naar dat de winden blazen;
Hij ritselt op het blad, of klettert aan de glazen.
De wolken snellen voort als baren door de lucht.
Soms scheert een zonnestraal het bevend gras en vlugt.
Het treurig licht verdwijnt voor een nog droeвер duister.
Een aaklig rood leent aan de kim een' sombren luister.
Zoo nadert de avond en zijn sloers omhult het veld.
De stilte zelfs vermeert het daverend geweld.
Het Noorden beukt de muur en fluit door reet en scheuren.
Men hoort op 't eenzaam dak de schorre Nachtuil treuren.
Het dwarlend venster kraakt en ploft aan wand of grond.
De weêrhaan piept en knarst om de ijzren spil in 't rond.

De Maan beproeft vergeefs haar sluizer door te dringen.
 Zij boort slechts hier en daar een wolk met witte kringen,
 Of vliegt te met een straal al schichtig langs het gras,
 Een wolk verflindt hem, en 't wordt donkerer dan het was.
 Een feller regenvloed stort, met verhoogd geklater,
 Hier op het klettrend dak, daar in het schuimend water.
 Het oproer in de lucht vermeedert met den nacht.
 Natuur vereenigt al haar vreesfelijke pracht
 Om op 't gevoelig hart met zegepraal te stormen,
 En 't schikbre schoon van een' Octobernacht te vormen.

ô, Oslian! hoe lacht mij daar uw weemoed aan,
 Hoe leert de storm uw' toon aan mijne ziel verstaan!
 Ik hoor hem in den top der grijze Dennen ruïschten,
 En in den bergstroom van de rotsen nederbruisen.
 Een bleeke straal der Maan boort door den donkren nacht.
 Ik zie de schimmen van het grijze Voorgeslacht,
 In 't waatrig schijnsel op een ligte wolk verheven,
 Als nevelzuilen naar het eenzaam Lora zweven.
 Ik hoor Minona's stem, die door de heuveln dringt,
 En in der Barden kring nog Selma's liedren zingt.
 Balcluta's rots verrijst op nieuw weer voor mijne oogen.
 Ik zie haar muren dik met somberen mos omtogen.
 Ik zie den Vos, die om haar timen eenzaam waart.
 De grijze distel schudt er in den wind haar' baard.
 En als de stormwind zwijgt, of op de rots komt sluiten,
 Schijnt nog het somber mos zijn' adem na te sluiten.
 ô Grijze Bard! hoe hier uw Lied mij roert en streelt!
 Ik zie, ik hoor, al wat uw toovertoon beveelt.
 Gevoelig Zanger! zou mijn hart niet met u weenen,
 Gij kunt genot en rouw in de eigen ziel vereenen.
 Al weekt gij, als de Maan voor wolken, voor de smart,
 Uw diep weemoedig Lied verteedert eeuwig 't hart.

Ach!

Ach! ook het fijdend hart, dat alles heeft verloren,
Kan, stervend Jaargetij! uw weemoed nog bekoren.
Het zoekt, aan stille smart en zoeten rouw ten doel,
Uw lieve fomerheid, vol teeder meegevoel.
Het veld, het woud, wordt steeds al doodscher om hem henen.
Zoo is van lieverlee zijn levensvreugd verdwenen.
Zij is hem 't vallend blad, dat aan den boom ontruischt,
En in den froom des tijds daar treurig henenbruist.
Hij ziet in alles 't beeld van zijn vervlogen dagen.
Ook 't nietig overfchor kan nog zijn ziel behagen.
Zijn liefde is eeuwig, ach! 't genot was kort van duur!
Hij mengt zijn tranen met de tranen der Natuur.
Hij deelt in haren rouw, zij deelt in zijne smarte.
Daar wordt zwaarmoedigheid behoefte voor zijn harte.
Hij zoekt in 't barre woud een plekje, dat hem boeit,
Hooft, vol genot, den wind, die om hem henen loeit.
Een eindeloze zucht fchijnt in zijn borst befloten.
Zijn ziel verheft zich, en hij voelt zijn hart vergrooten.
Natuur ftemt alles met zijn ziel in harmonij.
't Voorleden drijft zijn oog met nieuwen glans voorbij.
De regenwoordigheid is uit zijn hart verdreven.
De tijd hergeeft zijn roof, de dooden zelfs herleven.
Hij fmaakt op nieuw de vreugd, die eens hem heeft gefcreeld,
En fchreit zich, vreugdeloos, nog zalig aan haar beeld.

Zoo kunt ge, o dierbre Herft! zelfs in uw fchriktooneelen,
Nog altijd rein genot voor eedle menschheid teelen.
Uw fchoon wekt weemoed, maar die lieflijk 't harte vleit,
Dat elken traan geniet, dien 't oog welluftig fchreit.
Uw grootheid rilt ons aan, maar heft het hart naar boven.
Niets eindigs kan een' wensch meer aan de borst ontroven.
Al wat de zinlijkheid aan 't ftof nog boeide, zwicht.
Een hooger wereld zweeft voor ons verruikt gezigt.

De storm verheft ons op zijn wicken boven de aarde.
 Wij voelen juichend God en onze menschenwaarde.
 Natuur in opstand spreidt haar grootheid om ons heen,
 En tijd en eeuwigheid smelt in ons hart tot één.

Hoe vaak mogt ik op 't Land uw' reinen wellust smaken,
 Bij elke wisseling mij in uw schoon vermaken,
 En, wars van ijdele praal, die slechts de dwazen vleit,
 Mijn aanzijn zeggen in uw zalige eenzaamheid!
 Hoe vloot mijn leven toen, door stil geluk omschenen,
 Gelijk een beek, die nooit de storm beroert, daarhenen!
 In d'arm mijns kroosts en van een dierbare Echtvriendin,
 Was ik een koning in 't gelukkigst huisgezin.
 Wat ramp kon 't noodlot zelf mij aan hun zijde teelen,
 Ik zag mijn kindren om mij groeijen, dartlen, spelen!
 Hoe voelde ik daar bij 't zoet, dat ik zoo lang genoot,
 Dat gij, geliefde Herfst! het huislijk heil vergroot,
 En voor het hart, dat op zijn reine vreugd blijft staren,
 't Genot van Zomer en van Winter zaam kunt paren!
 Een' schoonen Zomerdag, wien slechts geen warmte drukt,
 Huwt ge aan een' avond, die bij 't koestrend vuur verrukt,
 En door ons, in den kring van Gade en Kroost gezeten,
 In 't zoet beramen van de toekomst wordt verleten.
 O Eenigst heil, dat, door geen naberouw gewraakt,
 Het stille woonvertrek tot eenen hemel maakt!
 Waar zijt gij, blijde tijd! waar zijt gij heengevlogen?
 Herinring maakt uw beeld nog voor mijn smachtende oogen.
 Ik trouw dien tooverfschijn, en juich nog als weleer,
 Maar vind mij op een Graf, verlaten, eenzaam, weer!

Getrouwe Deelgenoot in al mijn heil en smarte,
 Al zonkt gij ult mijn' arm, gij leeft nog in mijn harte!
 Het blijft aan u geboeid in vreugd en ongeval,
 Zoo lang ik van mij selv' bewustheid dragen zal.

Ach!

Ach! zonder u blijft elk genot voor mij verloren.
Natuur kon mij alleen aan uwe zij' bekoren.
Ik leef in vroegren tijd, waar mij ook 't lot geleidt,
En in herinring slechts ligt al mijn zaligheid! —
Het stervend Jaargetij' stemt met mijn treurig leven.
Ik blijf verlaten door mijn eenzaam Boschwijk zweven.
Geen boom, geen plant, die u niet aan mijn hart hergeeft!
Het koeltje ruischt, en 't is uw geest, die om mij zweeft.
Ik ween hem aan, en voel mijne eenzaamheid vernindren,
En vind, bedwelm'd van vreugd, u weder in mijn kindren.
ô Stille, dierbre Hut, haar zoetst verblijf weleer!
Gij rijst daar eenzaam, 'k vind haar in uw' kring niet meer;
Maar toch blijft altijd nog uw wand van klei mij boeljen.
Wat eedle tranen zaagt gij in uw schaduw vloeijen!
Hoe vaak was hier Natuur een Tempel om haar heên!
Hoe vaak heeft ze er voor mij, en voor haar kroost gebeên!
Hoe dikwerf sloeg haar hart, ook bij den besten zegen,
Hier, op haar Heilands trouw, een beter leven tegen!
Ik zink, verlaten Hut! nu treurig in u neêr.
Ik smacht haar schreiend na, maar wensch haar hier niet weêr.
Ach! wat mijn hart ook sinds haar afzijn heeft geleden,
Hoe eenzaam ik mijn weg naar 't graf ook moog betreden,
'k Misgun de rust haar niet na haren kortren loop,
Die zij alreê geniet, die ik, nog lijdend, hoop! —
Ach! zonder uitzigt op een beter, eeuwig leven
Ware ons dit aanzijn met zijn heil ten vloek gegeven.
't Herdenken aan geluk, dat eeuwig ons ontvlood,
Is de allerfelfte ramp, en wreeder dan de dood.
Het knaagt gelijk een worm aan 't hart, verteert de krachten,
En doet ons op den dood, als op een redder, wachten.
Alleen 't geloof aan God en aan de Onsterfelijkheid,
't Bewustzijn, dat ons lot hier slechts wordt voorbereid,
Verheft ons boven 't stof, en doet, bij 't gruwzaamst lijden,
Ons in de toekomst, door een' God gestaafd, verblijden.

ô Dierbre, dierbre Gaë! schoon gij me een poos verliet,
 De sterke hand des doods verbrak ons huwlijk niet.
 De ware liefde is vonk van God, en zal beklijven.
 Gij zijt mijne Echtgenootte en zult het eeuwig blijven!
 Ik denk hier, zonder u, geen vordring, zelfs hoe klein,
 Mijn aanzijn, mijn geluk, smolt met het uwe in één.
 Hoe magtloos is de tijd! we aanbidden, schoon gescheiden,
 Denzelfden Heiland, die zoo lang ons zaam wou leiden.
 Zijn liefde en wijsheid, door geen eindig brein omvat,
 Koos u een vroeger vreugd, koos mij mijn eenzaam pad;
 Maar, onuitspreekbre troost in al mijn smart en nooden!
 Hij is en blijft een Heer van levenden en dooden:
 Een zinnelijke schijn verblindt uw oog niet meer;
 Hij zinkt ook ras voor mij, en 'k vinde u eeuwig weer!

ô Herfst! hoe diep mijn hart in uw genot kan deelen,
 Hoe zich door u mijn ziel op 't eenzaam veld voelt streelen!
 Gij lacht haar goelijk in uw zon door tranen aan,
 Gij laaft haar weemoed in uw halfomwolkte maan,
 Gij stemt haar tot gevoel in uw verheven donker,
 Gij staft haar uitzigt in uw helder stargeflonker.
 Uw wind verheft zich met mijn hart in harmonij,
 En ruischt mij ongemerkt in zoete mijmerij.
 Nu breekt op eens de maan door zwarte wolken henen.
 Het donker Eikenwoud wordt door een' straal beschenen.
 Een heer van schaduwen en lichten in het rond
 Zinkt van het hoog geboomte, en huppelt langs den grond.
 't Spreekt alles tot mijn hart, 't wordt alles om mij leven.
 Ik zie de schimmen van mijn Dierbren om mij zweven.
 Ik hoor hen in de beek, die aan mijn zijde bruist,
 't Is of hun lieve stem nog in mijne ooren zuist,
 Ik voel mij aan mij selv', en aan den tijd onttoogen.
 Ik droom mij zalig in de jaren, die vervlogen.

Daar

Daar brult de Orkaan, en heft mij boven aarde en lot.
't Zwindt alles om mij heen — ik zie, ik voel slechts God!
Een smachtend voorgevoel geeft me aan mij zelve weder,
En nooit gesmaakte rust daalt in mijn' boezem neder.

O Gij, die al wat is, en was, te voorschijn riept,
De hemelbollen, en de jaargetijden schiept!
Ik poog, in 't stof geknield, mij tot U opteheffen,
Maar voel een siddering den grond mijns wezens treffen!
Ondenk- Onzigtbre, welk een beeld mijn ziel zich vorm',
En toch te kennen in den graspriet en den worm!
Uw Grootheid stormt mij neêr, uw Goedheid komt mij laven;
Ik voel uw Liefde, en julch tot U op 't stof der graven! —
De Lente, Zomer, Herfst en Winter gaan voorbij.
Mijn aanzijn vliegt daarheen met ieder Jaargetij',
Wij snellen naar den dood bij elk genot van 't leven.
Gij blijft dezelfde, door geen tijd of ruimte omgeven!
Een eeuwig heden schraagt uw grenzenloos Gebied;
't Verandert alles, Gij alleen verandert niet!

Steun, Rustpunt van den worm en van de hemelbogen,
De zandkorl en de zon drijft op uw Alvermogen!
De Herfst strooije, als de dood, zijn' roof voor mijne schreên,
Natuur drijve, afgemat, daar als een nevel heên,
Wat eens uw Wijsheid en uw Liefde riep tot leven,
Zal nooit uwe Almagt aan het Niet te rugge geven!
Het kleinste zaadje rust beveiligd, in den grond,
Het tengre gras verduurt den stijf bevrozen klont,
Het knopjen aan 't geboomt', van werend lijn omgeven,
Of zorglijk ingehuld, blijft aan de takken leven.
Het snerpand Noorden voer' zijn ijs en hagel aan,
Het blijft zijn woede, blijft zijne almágt wederstaan. —

On-

Oneindige ! in uw hand is mier en Engel veilig !
Maar Gij, Gij, Eeuwige ! zijt vlekkeloos en heilig —
Al wat de reine Wet weerstaat van uw Gebied,
Ontzinkt uw Schepping, en bereikt zijn grootheid niet.
Ach, God ! de Mensch alleen, uw beeldtenis op aarde,
Verwoest zijn' aanleg, en miskent zijn hoogste waarde.
Hij dekt, verloren voor zijn grootheid en uw' lof,
Een eeuwig uitzigt met een hand vol nietig stof !
Daar kwam uw Liefde, die geen Scraf door kan denken,
Hem meer dan hij verloor in Jezus wederfchenken.
Uw Wet bleef heilig, ongeschonden uw Geboon,
Maar, hier bezwijkt mijn geest, het kostte U uwen Zoon !
Bedwelming ! grijpt mij aan, en 'in mijn niet verloren,
Aanbid ik in het stof, en juich met de Engelenkoren !
ô Vader ! Vader ! in dien dierbren Zoon alleen
Worde ik weêr harmonij met alles om mij heên.
Mij bloeit uw Schepping weêr met nooitgekenden zegen ;
Mij lacht elk jaargetij' met nieuwen wellust tegen ;
Ik zie in elken Herfst mij zoete rust bereid,
In elke Lente 't beeld van mijne onsterflijkheid.
Mijn late Herfst moog vrij den doodfchen winter naadren,
Mijn bloed blijft vrolijk vliên door mijn verftijvende aadren ;
Ik weet, wat mij ontzinke, of voor mijn oog verkwijn',
Na korten Winter zal het eeuwig Lente zijn.

G E Z I G T.

Ik zat aan 't eenzaam strand,
Op 't hellend oeverzand;
De Zee sloeg, afgestreên,
Luidbruifend om mij heen,
Of brak haar golfgeklots,
Schordondrend, op een rots,
En wentelde ongestoord
Op nieuw haar baren voort.
Verloren in mij zelv',
Gedekt door 't stargewelf,
Verzonk ik in mijn niet,
Bij 't eindeloos verschiet.
Daar zag op eens mijn oog
Den Dood. Hij spant zijn' boog,
Ik zie zijn scherpe schicht
Op mijne borst gerigt,
En hemel, aarde en meer
Slonk als een nevel neêr.

Nu rees de stille wijk
Van 't eenzaam Doodenrijk,
Waar alles duisternis
En ordeloosheid is;
Waar nooit een lichtstraal schijnt,
En Vorst en Slaaf verdwijnt.
Ik staar, vol doodschen schrik,
En op het oogenblik

Rijst

Rijst voor mijn siddrevd oog
 't Ontzettendst beeld omhoog!
 't Verliest zich in 't verschiet.
 Mijn oog omvat het niet.
 Het hoofd boort door de wolk,
 De voet door 's afgronds kolk,
 En in de onmeetbre hand
 Drijft hemel, zee en land.
 In 't grenzenloos gebied,
 Dat eind' noch aanvang ziet,
 Staan voor zijn' ijzren troon
 Al de eeuwen, die ontvloën,
 En die de toekomst beidt,
 Als tegenwoordigheid.
 De tijd stort daar in neêr
 Als droppels in het meer,
 Maar wat ontsta of wijk',
 't Blijft heden in zijn Rijk! —

Ik staar een donkre nacht
 Verzwelgt mijn denkskracht.
 Ik vraag, van schrik vereeld:
 „Wie zijt gij, vreeslijk Beeld?”
 En 't ruischt met majesteit:
 „'k Ben, Stervling, de Eeuwlgheid!”
 Mijn jongste kracht bezwijkt,
 'k Voel, dat mijn geest me ontwijkt.
 Daar grijpt me op eens een hand
 Mijn vlotte ziel houdt stand.
 Een moed, die alles tart,
 Dauwt zielrust in mijn hart.
 Ik staar mijn' Redder aan,
 Ik zie Hem voor mij staan.
 'k Ril voor zijn majesteit,
 En gloei van teederheid,

Een

Een godlijk koestrend licht
 Stroomt van zijn aangezicht.
 De Dood knielt voor Hem neêr,
 Erkent Hem voor zijn' Heer,
 Zijn pijn ligt daar verguisd,
 De boog onzinkt zijn vuist. —
 Een licht, de zon gelijk,
 Doorglanst het Doodenrijk.
 De wind doorwoelt zijn' grond,
 En leven ruischt in 't rond. —
 De ontzaglijke Eeuwigheid
 Wordt stille majesteit.
 Zij schraagt zijn' gloriëtroon,
 En vliegt op zijn geboon.
 Haar vreesfelijk gelaat
 Weert, op zijn' wenk, het kwaad,
 Maar deelt aan 't kleinste goed,
 Waar 't naauwlijks voorwaarts spoedt,
 Bij stillen zielenvreê,
 Iets van haar wezen meê.
 Het boort, onmerkbaar kleen,
 Door wendlende eeuwen heên,
 Wordt telkens meer gesterkt,
 Vermeerdt zich ongemerkt,
 Wordt door al de Aarde erkend,
 En zegepraalt in 't end'.
 Nu blinkt in 't grootsch verschiet
 Zijn onbepaald Gebied,
 En deugd en zaligheid
 Zijn door 't Heelal verspreid.
 Terwijl mijn oog nog staart,
 De vreugd nog om mij waart,
 Mijn hart nog klopt voor Hem,
 Hoor ik dees hemelstem:
 „ Knielt, Menschdom! voor uw' Heer,
 „ Knielt voor uw' Redder neêr!

„ Ge

„ Ge ontzonkt aan 't Hoogste-goed,
 „ Hij kocht u voor zijn bloed,
 „ Schiep uit de zonde deugd,
 „ Uit lijden hemelvreugd,
 „ En schooner, dan weleer,
 „ Gaf Hij aan God u weer!”

Reeds kniel ik in het stof,
 Reeds juich ik in zijn' lof,
 Daar klinkt op eens een Koor
 Geheel de schepping door:
 „ Eer, heerlijkheid en magt
 „ Zij Jezus toegebracht!
 „ Zijn sceppter heersche alom!
 „ De Aarde is Gods Heiligdom.”

Verteederd en verrukt,
 Door niets ter neergedrukt,
 Zweefde, onder stil genot,
 Mijn ziel op 't lied tot God.
 Reeds juich ik in mijn vlugt,
 Reeds aëm ik hemellucht,
 Toen ijlings om mij heen
 Het grootsch Gezigt verdween! —
 Ik zat weër aan het strand
 Op 't eenzaam oeverzand;
 Maar heerlijk zonk in 't Meer
 De matte Zon ter neër.
 Ik keerde van de zee
 Vol nooitgekende vreë.
 'k Volbragt met moed mijn' loop,
 Het hart vol zoete hoop.
 Ik staarde in elken nood
 Met zielrust op den dood,
 En de eeuwigheid voortaan
 Joeg mij geen sidring aan;
 Maar 't Evangelieblad
 Bleef hier mijn grootste schat!

SPRAAK EN SCHRIFT.

Wie prijst u, wondre Spraak! naar wensch?
Wat Engel zal zijn harp mij tot uw' lofzang leenen?
Verheven voorregt van den mensch!
Onzichtbaar Troetelkind zijns adems om ons henen!
Die 't overladen hart bevrijdt
Van onder zijn gevoel te stikken,
De droeve ziel door 't oor verblijdt,
En met het toonend Lied der Eeuwen kunt verkwikken.

o Gij, die hart en tong verbond!
Wie zou in deze gift uwe Almagt niet bemerken?
Het ligste luchtje van den mond
Draagt wat ik denk en voel op zijne vlindervlerken.
Daar stroomt 't onsterfelijk gezang,
En voor zijn licht verdwijnt het duister.
De Godheid spreekt, en eeuwen lang
Verheugt zich 't Menschdom in den weërglans van dien luister.

Maar ach! hoe heerlijk, vroeg of spaë
Zinkt Volk bij Volk daarheen, en met hun uw vermogen.
Lang baauidt ge in de overlevring na,
Maar zwijgt in 't einde, en zijt vervlogen.
Wie geeft dien adem duurzaamheid,
En maakt, dat hem geen tijd verover',
En vat den klank, alom verspreid,
En reikt aan de Eeuwigheid voor 't Nageslacht hem over?

ô Wonder, nooit naar eisch geschat!
 Met luttel vochts en zwanenschachten
 Prent zich 't onstoffelijke op een blad,
 Ontvangt 't geluid gestalte, en ligchaam mijn gedachten!
 Het weggevlougne wordt geboeid,
 De klank beveiligd voor 't verdwijnen,
 En 't hart, dat voor de waarheid gloeit,
 Ziet met het ligchaams oog de waarheid helder schijnen!

Ik denk, en wat mijn ziel besluit,
 Wat ze in 't geheimst gevoel omvadem',
 Stort ze in de ziel eens andren uit,
 Schoon ze aan de Zuidpool leve, ik aan de Noordpool adem.
 Door afstand, tijd noch dood gestoord,
 Vereeuwigen zich mijn gedachten.
 Het Voorgeslacht spreekt vreedzaam voort,
 En ik spreek op mijn beurt tot late Nageslachten.

Waar zijt gij, Eedlen! die den lof
 Uws Gods de wereld door deed klinken?
 Waar zijt gij? Zwijgt gij in het stof?
 Moest met uw harp en luit de laatste nagalm zinken?
 Gij, die d'Onzigtbre zongt, en wat Hij sprak weleer
 Ons toeaemde uit verschoven tijden,
 Hoort U ons luistrend oor niet meer?
 Mag 't hart niet meer in 't licht uws Ochtends zich verblijden?

ô Hiob, Mozes, Jesse's Zoon!
 Door wie we onze afkomst en den Raad der Godheid weten,
 Zou reine menschheid ooit uw' zuivren hemeltoon
 Voor 't wulpsche beuslen van een Grieksche Lier vergeten?
 Gij aemt ons uit het Vaderland
 Nog de onschuld toe, die 't hart kan streelen,
 Daar hooren we op het vreedende strand
 De Liedren onzer jeugd nog kwelen.

Nog

Nog zweeft vol stille majesteit
In uwe oorspronkelijke toonen
Een heilige stem uit de Eeuwigheid,
Als 't zuiken van den wind, waarin Gods Geest wil wonen.
Nog blinkt uw schrift van d'uchtendgloed
Der Schepping en van Edens zegen,
En uit de waatren van den Vloed
Toont ons het morgenlied der eerste Wereld tegen.

Wij wandlen nog in 't Paradijs,
En zien den boom des levens bloeijen,
Hoe ras ons 't hart van weedom ijz'
Waar ons het vlammend zwaard des Cherubs aan komt gloeijen,
Gij leidt ons door de Woestenij
Maar doet het hart aan Kanan hangen,
En Hij, die grooter was dan Gij,
Het Beeld van God op aard', geeft éénheid aan uw zangen.

ô Roos van 's Aardrijks dageraad,
Altijd door hemeldauw bepereld,
Wie 't zonnevuur niet schroeit, de storm niet nederflaat,
Sieraad der eerste en laatste wereld!
Gij lacht ons hart verkwikkend aan,
Hoe diep in rouw ter heêr gezegen,
En nog, nog wafemt uit uw blaên
Ons levenslucht uit Eden tegen!

Gij, Woord van God! door de eeuwen heên
De bron van deugd en kennis tevens,
De trooster onder 't bangst geweest,
En in den dood de keen des levens!
Uw eerste liefdeklank, aan 't Paradijs ontvloên,
Vermeedert zich gestaêg, en toont door 's Werelds dreven,
Verliest zich in 't gezang der Englen voor Gods troon,
En lost zich op in eeuwig leven.

Ô Heilge Schimmen, aan wat oord
Uit u de hemelstem mogt toonen!
En Gij, Gij vleeschgeworden Woord,
In wien de volheid van de Godheid zelf kwam wonen!
Weest 't eenig Licht voor mijnen voet,
En blijft op 't veilig pad mij sehoren;
Aëmt hemellucht in mijn gemoed
En kweekt mij op voor Engelenkoren!

Zoo trede ik, leunende op den staf
Der heiligste beloftenissen,
Getroost, blijmoedig naar mijn graf
Op 't woord eens Gods, dat nooit kan misfen.
Wat nacht mij vaak uw' glans onthoog,
En mij in 't nietig stof uw heerlijkheid ontroofde,
Triomf! eens ziet mijn juichend oog,
Wat hier 't behoefte hart geloofde!

DE MENSCHHEID,

NA HET BESCHOUWEN VAN DE ECCE HOMO *

DOOR
GUIDO RENI.

Wat is dat godlijke in mijn harte,
Dat mij tot zelfvolmaking dringt,
Mijn' adel boeit aan vreugd noch smarte
En leders ziel tot eerbied dwingt?
Dat, boven tijd en lot verheven,
Naar 't onbereikbare voort blijft streven
En in die aandrift nooit verkoelt?
Dat zorgloos op het stof van graven,
Zich aan de onsterfelijkheid blijft laven,
En de eeuwigheid hier voorgevoelt?

ô Menschheid, straal des beetren levens
'k Herken u aan uw' heiligen gloed!
ô Gij, mijn roem en uitziht tevens,
Die mij dit aanzijn tofschen doet!
De grijsheid moog' mijn kracht bedwingen,
Ik zal met jeugdig vuur u zingen,
Uw aanblik heft mij boven 't stof.
Ge ontgloeit mijn borst, bezielt mijn snaren,
Daar zinkt op eens de last der jaren,
En uit mijn speeltuig klinkt uw lof!

Gij

* Christus met de doornenkroon.

DE MENSCHHEID.

Gij altijd groot door eigen waarde,
 Wat eeuw u zag, wat land u droeg,
 Alom het schoonst sieraad der aarde,
 Zijt altijd aan u zelf genoeg.
 Wat Diadeem kan u verfleren?
 Gij smacht naar schitterende eerlauwrieren,
 Noch vindt in goud of praal uw' loon.
 Nooit oogst gij fmaad of eerbetooning
 Van Hofpaleis of schaamle woning
 Maar leent uw' glans aan hut en troon.

Zoo blinkt de Zon met eigen glansen
 Als zij ons wereldrond beschijnt.
 Naauw straalt zij van de hemeltransen
 Of maan en starrenheer verdwijnt.
 Maar zinkt zij in de westerkimmen,
 De stille maan begint te glimmen
 Van 't heelijk licht, dat ze op haar schoot.
 Zij moge aan andre beemlen pralen,
 Maar in den weerglans van haar stralen,
 Juicht nog een halve wereldkloot.

Ik poog uw' adel op te sporen
 Langs de afgedreven eeuwenbaan,
 Daar ruischt Gods levenswind me in de ooren,
 En Paradijslucht wappert me aan.
 Een vlekloos Beeld houdt me opgetogen;
 Maar tranen bigglen uit mijne oogen,
 Waar heimwee mij het harte krenkt....
 Dan, schoon van 't heilig Land verdreven,
 Voel ik de kiem nog in mij leven,
 Die Englen aan den hemel schenkt.

Ja,

Ja, dauwt op mij uw stille zegen,
Dan schitteren starren in mijn nacht,
Dan juich ik 't gruwzaamst noodlot tegen,
En voel met u mij Gods Geslacht!
Schoon ik, in duisternis verscholen,
Op rots en steenklip om moest dolen,
Met u blijft mij mijn grootheid bij.
Zoo bloeit, voor 't sterflijk oog verborgen,
Aan eenen milden Lentemorgen
De Berggroos in een woestenij.

Schoon in een ligchaam, zwak en teeder,
Waart gij Gods heertijk beeld weleer.
Gij daalde uit beetre wereld neder,
En keert tot beetre wereld weér.
Gevormd, maar niet door de Aard' te omperken,
Schudt ge eens het stof van uwe vlerken,
En snelt, gertijpt voor hooger stand,
Als de Aadlaar, die, om hoog geheven,
Der Alpen toppen weg zlet zweven,
Klapwickend naar uw Vaderland.

Op 's Werelds troon, en in een' kluister,
Wordt Menschheid om haar zelf geëerd.
Zie, zie den Mensch in al zijn' luister,
In JEZUS, op het diepst verneêrd.
Zie hem die kroon van doornen dragen,
De rug doorploegd van geefelslagen,
Een honend spotkleed om de leên —
Geen enkel voordeel biedt hem de aarde,
En waar, waar blonk ooit menschenwaarde
Zoo éénig, en zoo groot met één ?

Hoe vaak onthief uw kunstvermogen,
 O Guido Reni! mij aan 't stof,
 Als in uw godlijk Beeld mijne oogen
 De zegepraal der Menschheid trof!
 Ik zag de zielrust om hem zweven,
 Dat hemelsch oog tot God geheven,
 Dat bloed, dien stil geweenden traan;
 Daar knielde voor dien Man van smarte
 Op eens mijn diepbewogen harte,
 En bad den grooten Lijder aan!

Hoe zinkt hier al de glans der wereld,
 Haar godenpraal en eerbewijs,
 Haar schoonste kroon, hoe rijk bepereld,
 Voor deze doornenkroon in prijs!
 'k Vergeet een' trotschen Alexander,
 Waar hij zijn' schrikbren oorlogsstander
 Aan Indus verre boorden plant,
 Om mij met eerbied en verrukken
 Voor weerelooze Deugd te bukken,
 Omringd van onspoed, hoon, en schand.

O Vlekloos Beeld der Godheid weder!
 Wie kent, wie flamert uw waardij?
 'k Zink in mijn niet voor u ter neder,
 En Englen zwijmen nevens mij!
 Wat kan een metige Aarde u geven,
 U, eindloos boven haar verheven,
 Of u een troon of kruis verbeidt?
 Alom bezielt Gods wil uw pogen,
 En Serafs, aan zich zelf onttoegen,
 Aanbidden uw gehoorzaamheid!

O Mensch-

6 Menschheid in de Stervelingen,
 Hoe diep zijt gij in 't stof verneêrd!
 Hoe zaagt gij u de kroon ontwringen,
 Door zinlijkheid als slaaf beheerd!
 De Parel, eindeloos van waarde,
 Verzonk in 't nietig slijk der aarde,
 En sierde eenmaal den hemel niet;
 Terwijl de schelp werd aanbeden,
 Die, eerlang door den dood vertreden,
 Een handvol stofs slechts overliet.

Juich, Stervling! uw' Hersteller tegen,
 Zijn zege werd uw zegepraal,
 Zijn deugd herschiep uw' vloek in zegen,
 En werd uw heerlijkst Ideaal,
 Daar slonk op eens uw lage kluister —
 Ontgloeit op nieuw in zijnen luister,
 En schooner rijst gij dan weleer,
 Wat kan voortaan uw' moed vergrooten?
 Het grootsch verschielt voor u ontsloten
 Beperkt geen tijd of wereld meer!

Ja, heilige duisternissen rusten
 Nog op de toekomst, die u beidt.
 Een digte wolk omhult de kusten
 Van 't grondloos meer der eeuwigheid.
 Maar zie, en eerbied doe u beven!
 De Menschheid tot Gods Troon verheven,
 Daar ze in uw Hoofd en Heer reeds zit...
 Wat kunt, wat durft gij niet verwachten? —
 Hier zwijmen woorden en gedachten....
 Staar, juich, val neder, en aanbid?

A A N

E E N E

B E E K.

Beminlijk Beekje, dat voor dezen
De zoetste vreugd mijns levens zaagt,
Als ik de bloempjes zat te lezen,
Die uw welriekende oever draagt,
En dan, bij 't stil, weemoedig staren
Op 't kabblen van uw helder nat,
Mij zelven met uw kleine baren
In de eindloosheid verloren had.

Hoe wierp ik op uw oppervlakte
Dan menig bloempje, stille Beek!
En zag hoe kring op kring zich pakte,
En, grooter steeds, mijn oog ontweek.
Ach! jaren drongen jaren henen,
En altijd groent uw oevergras.
Thans zit ik aan uw' rand te weenen,
Waar eens mijn jeugd zoo zalig was.

Gij stuwt met murmelend geklater
Nog staag uw effen golfjes voort,
En 't bloempje spiegelt zich in 't water,
Dat uwen groenen rand omboort.

De

De tijd vloog blijder heen of droever,
Gij volgde uw' loop en naamt geen keer.
Ik zat als jongling aan uw' oever,
Ik zit er thans als Grijsaard weêr.

ô Droom des levens! vroeg of spade
Neemt vreeslijk uw begoochling af!
Ik juichte in de armen van een Gade,
Ik treurde hooploos op haar graf!
Nu dool ik langs uw' oever henen,
En droom 't voorleden, dat nog vleit.
'k Ontwaak — en alles is verdwenen,
En 'k sidder in mijne eenzaamheid.

Vol zielrust, maar weemoedig tevens,
Volg ik uw rolling na en ween;
En al de vreugd en smart mijns levens
Vliên zachtjes met uw golfjes heen.
Niet lang meer zal ik op u staren,
Ras heeft mijn oog hier uitgeschreid.
Men plengt geen traan, men telt geen baren,
Op d'Oceaan der eeuwigheid.

Zoo dan nog steeds door de eigen oorden
Uw lieflijk murmlend water stroom',
En soms een Jongling aan uw boorden
Het zoet ontwerp zijns levens droom',
ô Ruisch hem dan ook zacht in 't harte,
Opdat hij wijsheid van u leer:
Uw leven vliegt bij vreugd en smarte
„ Onmerkbaar heen, en keert niet weêr!”

*

DE

TWEE GENIUSSEN.

Twee Geniusfen, eens tot zekre taak gekoren,
 Ontmoetten zich, waar Zin- en Geestenrijk zich scheidt,
 Zij staarden lang zich aan, in diep gepeins verloren,
 Dees, met een hoogen ernst, die, met afkeerigheid.
 Een bange stilte scheen op eens Natuur te omzweven.
 In 't eind' vraagt de eerste, wyl een traan zijn oog ontvlood:
 „Wie zijt gij?” 't Antwoord is: „Het Leven.”
 „En gij?” vraagt de andre. — „Ik ben de Dood.”
 Het Leven siddert en hervat: „Onzalig Wezen!
 „Gij zijt mijn vijand en de vijand van al de aard”.
 „Niets heeft ons doel gemeens. Uw blik doet ieder vreezen,
 „Daar mijn verschijning elk de zoetste blijdschap baart.” —
 „Ach! (zegt de Dood en zucht) hoe dwaas beslissen menschen!
 „Wat roove ik? bange zorg en eindeloozen nood.
 „Hoe spoedig zou de mensch het aanzijn hier verwenschen,
 „Zoo ik ter juister uur geen beter hem ontfloot?
 „Dat elk mij vrij misken’, dat allen voor mij beven,
 „In 't offer van mij selv’ vind ik getroost mijne eer.
 „Ik schenk, ondanks hem selv’, den mensch het ware leven,
 „En aan het eind’ mijns werks ben ik alleen niet meer!”
 Het Leven staart hem aan met medelijdende oogen;
 Het breikt zijne armen uit, omhelst hem teér, en schreit:
 „Grootmoedig Redder!”... Maar, reeds is de Dood vervlogen.
 Hij gaf het Leven met zijn’ kus aan de eeuwigheid.

VER-

VERLICHTING.

Verlichting, hoogfel van het leven,
Vonk van het Goddelijk Verftand,
U, eerfte flikkring uit de dreven
Van 't onbeneveld Vaderland !
U zing ik, ftarende op uw' luister,
Waar uit een' nacht vol aaklig duifter
Nog dwaling en vooroordeel stormt.
U, die den blik van ftervelingen
Door tombe en grafzerk heên doet dringen,
En in den mensch de menschheid vormt.

Van hier, Ontzaarde ! die vermetel
Uw toorts aan 't licht der Helle ontfleeft,
En, d' Aardbol boeiende aan uw' zetel,
't Gezag van deugd en wet verbreekt ;
Die hier de goddelijke Reden
In dienst der Zinnijkheid doet treden,
Den wellust vormt tot Hoogfte - goed,
En, om zijn laafte teug te fmaken,
De vonk, die d' Engel kon volmaken,
Ons aan het Dier ontwijden doet.

Uw valsche glans verblindt slechts de oogen,
Als dwaallicht uit moeras en meer.
Wij juichen, door den fchijn bedrogen,
En ftorten in een' afgrond neêr.

Uw

VERLICHTING.

Uw Vrijheid, naauw ten troon gezeten,
 Verbreekt alleen der driften keten,
 En roof- en moord-zucht teistren de Aard';
 En, onder 't strafloos woën dier togten,
 Ontaarden menschen in gedrochten,
 Het beeld huns heiligen Scheppers waard'!

Van zucht naar valsche grootheid dronken,
 Maar diep gevoelloos voor de schand',
 Is 't Menschdom ras zich zelv' ontzonken,
 En rijp voor eenen Dwingeland.
 Hij rijst, door uwe toorts omschenen;
 Veracht het menschdom om zich henen,
 En vest op hunne schand 't bewind;
 Vermaadt hunne achting, eischt hun vreezen,
 En siert de borst, ten slaaf verwezen,
 Met ordensband en eerelint.

Daar vliegt de Dood met al de ellende,
 Die de aarde ooit zag, Europa door.
 Verwoesting volgt de heilige bende,
 Ontzetting treedt haar vānen voor.
 De menschen zijn hem slechts getallen,
 Hij ziet ze bij miljoenen vallen,
 En hoonlacht in 't versteend gemoed.
 Hij rukt het kroost van 't moederharte,
 Bespot haar tranen, doemt haar smarte,
 En woekert met het dierbaar bloed.

De Godsdienst derft zijn laatste waarde,
 Tot ijdel goochelspel verneêrd.
 Het Monster wordt als God der Aarde
 Meer dan de ware God vereerd.

Zijn

Zijn wil vervangt het stom geweten,
 Verbanning, muichelmoord en keten
 Verdelen wat zijn' wenk weerstaat.
 En wee het hart, dat vrij durft denken,
 Zoo ooit een enkle zijner wenken
 't Gevoel der menschheid nog verraadt!

Dat vreeslijk lot, zoo vast geklonken
 Aan steeds vermeederende schand',
 Was 't uwe, aan naam en taal ontzonken,
 Reeds half vernietigd, Nederland!
 Met gallisch pestvuur in uwe adren,
 Verloren voor de deugd der Vaden,
 En eerloos op hun heilig graf,
 Stond gij een' grond, zoo duur verkregen,
 Nog grootsch op Tromp en Ruiters zegen,
 Een' Corficaanschen Bastaard af!

Van hier, Ontaarde! die de Kunsten
 En Wetenschappen diep verneert,
 En haar, geboeid aan lage gunsten,
 In schaauw van troonen beedlen leert.
 Die de Ondeugd 't mom der Deugd kunt leenen,
 't Geluk en 't Misdrijf durft vereenen,
 En 't schaamtloos als verdienste vleit,
 En om de afzigtelijke leden
 Den gordel der Bevalligheden
 Met eerelooze handen spreidt.

Neen, U, U, Eedle! wil ik zingen,
 Die 't hart aan God en Deugd verbindt,
 En nooit door valsche schitteringen
 Het oog des stervelings verblindt;

Die

Die hem op 't moeilijk pad van 't leven
 Uw lieflijk schijnsel voor doet zweven
 En bij 't gemis des dags vertroost. —
 Zoo lonkt de Maan op stille wegen
 Bij zomernacht den Pelgrim tegen,
 Tot dat de dag in 't Oosten bloost.

Geen kwisting kenschetst uwe stralen,
 Gij leent slechts wat de nood gebiedt,
 Maar toont, waar wij in 't stof nog dwalen,
 Gestaege een helderer verschiet.
 Gij doet op 't hoofd geen glanskroon blinken,
 Maar hoedt den matten voet voor zinken,
 En straalt tot in het harte door,
 En weerkaatst zacht uit onzen handel,
 En staft uw prijs in onzen wandel
 Op 't Godgeheiligd hemelfpoor.

Der Deugd, hoe nedrig hier verscholen,
 Glanst op haar pad uw schijnsel aan,
 En waar verdienste ook om moog' dolen,
 Gij flikkert op haar stille baan.
 Maar 't Misdrijf dekt een gruwzaam duister,
 Geen troon of scepter leent het luister,
 Of zoo ge een' straal om 't monster spreidt,
 Verkeert zijn glans in bliksemschichten,
 Die vreeslijk 't eerloos hart verlichten
 Bij 't voorgevoel der Eeuwigheid.

Met u is 't valsche schoon vervlogen,
 Daar de Ondeugd hare paën meê tooit,
 En de Afgrond toont zich aan onze 'oogen,
 Hoe dicht met rozen overstrooid.

Gij

Gij voert temet door wildernissen,
 Maar doet ons 't rechte pad niet misfen,
 Gebakend door uw zeeke hand,
 En op de hobbeligste wegen
 Lacht ons het doel des doortogts tegen,
 Blaauwt aan de kim het Vaderland.

Gij adelt door de Wetenschappen
 En Kunsten onze levensbaan.
 Wij treden moedig langs haar trappen
 Een hooger bestemming aan.
 Wat ijde trots zich moog' vermeten,
 Uw glorie zetelt in 't geweten;
 Gij kent geen grootheid zonder deugd.
 Uwe eerkroon zij hier min bepereld,
 Zij schittert voor een eedler wereld,
 En 't voorgevoel schenkt hemelvreugd.

Gij deelt der Maatschappij uw' zegen,
 En heiligheid aan 't Huwlijk meê.
 Daar lacht het huislijk heil ons tegen
 In ongestoorden zielenvreê.
 Daar wordt de deugd met reine handen
 In 't schuldloos hart der liefde panden
 Met moederlijke zorg geplant.
 Daar wordt de Vrijheid aanbeden,
 En bloeit door Godsdienst en door Zeden,
 Als eens in 't oude Nederland.

De Zege moog' Verwinnaars fier en
 Met eertropheên en lauwerkroon,
 Waar menschenbloed driipt van lauwrêren,
 Ziet gij Verdelgers in die Goôn.

Hun

C

VERLICHTING.

Hun roem, besproeid met moedertranen,
 Doet de eerzon van de menschheid tanen,
 Wordt van der Volkren vloek verzeld.
 Hij slechts, die God hier evenaarde,
 En 't meest geluk verspreidde op aarde,
 Is bij uw licht de ware Held.

Gij derft die ijde flikkingen,
 Wier wisseling het oog misleidt,
 Maar leert ons naar die wijsheid dingen,
 Die zeker ons ten doel geleidt.
 Een Volk, hoe trotsch zijn naam moog klinken,
 Moog, zonder u, door kunstroem blinken,
 Het leent alleen zijn dwaling glans;
 Terwijl een horde van Barbaren,
 Door op uw eerste vonk te staren,
 Gods Naam leest aan den hemeltrans.

Getuigt het, Horebs dorre kruinen,
 In 's werelds vroegen uchtendstond!
 Wat licht blonk van uw barre duinen,
 Wat stem klonk eenzaam langs uw' grond?
 Heel 't aardrijk moog' voor Afgoôn knielen,
 En Zon en Starrenheer bezielen,
 En huwen aan hun loop zijn' lot;
 Hoe schoon aan uwen reinen hemel
 Het flikkrend Starrenheer ook wemel',
 Uw Woestijnier aanbidt slechts God!

Uw roem zij de eeuwen doorgeblonken,
 Athene! en blijve u stoorloos bij,
 Ik zie u in een' nacht verzonken
 Van ontucht en afgoderij.

Uw

Uw wijsheid moge in Idealen
 De Zinlijkheid als Deugd doen pralen,
 En toovren in haar laag gebied;
 Zij heelt geen menschelijke nooden,
 En kent, bij duizend, duizend Goden,
 Den eenen waren God toch niet!

Verlichting! adem Gods in menschen,
 Waar op den aardkloot ooit verspreid!
 Ge ontruikt de grens aan onze wenschen,
 En 't schoon verschiet wordt eeuwigheid.
 Te groot voor 't brein van stervelingen,
 Verraadt uw oorsprong hooger kringen,
 Een meer dan menschelijken geest.
 Uw eerste flikkring, waar ze ook beidde,
 En 't Menschdom tot zijn Schepper leidde,
 Is Openbaring Gods geweest.

Zij daagde als schemering in 't Oosten,
 Die 't oog nog lang door nevels zag,
 En kwam van daar de menschheid troosten,
 Bij 't uitzigt op een schooner dag.
 Zij rees gestaég met heller luister,
 Verdroef van lieverleê het duister,
 Dat steeds naar onzen nood verdween;
 Tot dat het licht bij stroomen daalde,
 En heel den aardkloot overstraalde,
 Toen JESUS in het vleesch verscheen.

Wat ooit hier menschlijk heil vermeerde,
 De Rede op nieuw beschonk met kracht,
 't Gebied der Zinlijkheid verneêrde,
 Heeft JESUS Leer ons aangebragt.

Zij

Zij deed het oog door 't voorhang dringen
 Dat de aarde scheidt van hooger kringen,
 En bond den tijd aan de eeuwigheid.
 Nu mogt de mensch door wetenschappen
 Naar hoogere volmaking stappen,
 Door meer dan aardschen roem gevleid.

Ging zij, misvormd, voor de aard verloren,
 Straks zonk der middeneeuwen nacht;
 Werd zij, gezuiverd', weér herboren,
 Met haar rees 't menschelijk Geslacht.
 Zij deed op nieuw de kennis bloeijen,
 En duizend éedle bronnen vloeijen;
 Daar zonk een heer van gruwlen neêr.
 Haar invloed brak de slaafsche kluster,
 De Vrijheid blonk met nieuwen luister,
 En 't Menschdom vond zijn' adel weêr.

De Volken, die aan haar zich wijen,
 Herrijzen schooner dan weleer,
 En diep gezonken Maatschappijen
 Zien met haar d' ouden welvaart weêr.
 Wat magt noch zegepraal vermogen,
 De beste wettén vruchtloos pogen,
 Blijft ons haar heilrijke invloed biên.
 Zij vorint en schraagt den besten Koning,
 En gunt den Zaalgen ter belooning
 Het waar geluk zijns Volks te zien.

Waar ben ik? daalt voor sterflijke oogen
 De hemel op onze aarde neêr? —
 'k Zie Koningen in 't stof gebogen
 Voor aller Vorsten Opperheer....

Eu-

Europa's schrikbre Geesfelroede,
 Dé helfche Staatskunst derft haar hoede,
 En stort, vervloekt, in 't eerloos graf;
 En in der Vorsten Kabinetten
 Eerbiedigt Vorst en Volk de wetten,
 Die jesus aan de Wereld gaf!

Verheven Vorstentrits *! uw waarde
 Is voor mijn schaamle Lier te groot.
 Gods Englen zongen 't heil der aarde,
 Toen ge uw verbond voor jesus sloot.
 Juicht, Volken! juicht uw heileeuw tegen!
 Slechts 't Evangelie schenkt den zegen,
 Zoo lang vergeefs op aard' verlangd.
 Juicht, Vorsten! Troonen mogen zinken,
 De Diadeem zal eeuwig blinken,
 Die ge eens uit jesus hand ontvangt.

♠ Godsdienst, die den mensch verengelt,
 En hem aan de eeuwigheid verwant,
 Die zin- en geestenwereld strengelt
 Door d' elgen' onverbreekbren band!
 Staaf, staaf aan aller hart uw waarde!
 Ach! zonder U een prooi der aarde,
 Bedwelmd door waan, misleid door schijn;
 Verheft ge ons boven stof en ziennen,
 En leert ons hier de taak beginnen,
 Om eens aan God gelijk te zijn.

Uw licht beschijnt het eerlijk harte
 Op 's Werelds donkre kronkelpaën.
 Het geeft den Eedlen moed in smarte,
 En lacht hem bij het graf nog aan.

Het

* Oostenrijk, Pruisen en Rusland.

Het schept den onspoed hier tot zegen,
Een kalm geweten aëmt ons tegen,
En strooit nog rozen in den druk;
En waar hier de armoë om moog' zwoegen,
Zij eet haar broodkorst met genoegén,
En ook de hut kent waar geluk!

Blijf, blijf de Noordstar in onze oogen
Op onze togt naar 't Vaderland!
Nooit is, door valschen schijn bedrogen,
De kiel der hoop met u gestrand.
Ons hart moog heller glans begeeren,
Uw licht zal naar den nood vermeeren,
Tot dat ons hooger taak verbeidt,
Dan zal de schoonste dag ons blinken,
De laatste wolk voor eeuwig zinken,
En 't grootsch verschiet wordt zaligheid!

1816.

HER-

HERINNERING.

Het avondroed gloeit aan de westerkimmen,
En weérkaatst op het woud en op de velden neêr.
De stille maan begint te klimmen,
En spiegelt zich in 't effen meer.
Het aanschijn der natuur vertoont zich kalm en blijde.
Niets roert zich in de streek,
Dan 't zacht gemurmél aan mijn zijde
Der halfverlichte beek.

't Julcht al van vreugd bij 't zoet genot van 't leven,
Maar stil ontrolt mijn oog een bittere weemoedstraan.
Van eeuwige eenzaamheid omgeven,
Gaapt mij een doode schepping aan;
Of zoo, ondanks mij selv', 't gevoel me een poos veroverd,
En mijne smart misleidt,
Het kort genot, dat mij betoovert,
Rust op vergetelheid.

Ik vind mij weêr, en feller knaagt de smarte,
Nu door herinring aan mijn vorig heil gewet,
En pijnlijk klopt mij 't ledig harte,
Door eindeloozen rouw verplet.
Een graf, waar eens mijn ziel, vol zoet genot, voor gruwde,
Geeft mij de hoop nu weêr.
Al wat mij aan de schepping huwde
Zonk in 'zijn' nacht ter neêr.

HERINNERING.

Ô Liefde, band, die zielen zamenstrengelt,
 Haar met Natuur vereent en opvoert boven 't lot;
 Die ons de kleinste vreugd verengelt
 Door stil eenstemmig meêgenot!
 De veldroos aan den wand, het bloempjen op de heide,
 Biên wellust ~~sonder peil~~,
 En vreugd en smart versmelten beide
 Tot zalig huislijk heil.

Hoe vreedzaam rolt daar 't effen leven henen,
 Waar nooit het ééne hart dan in het andre sloeg!
 Het zij ze julchen, 't zij ze weenen,
 Ze zijn altijd zich zelf' genoeg.
 Het schaars gekend genot, dat hun dit aanzijn teelde,
 Verhoogt eenstemmigheid,
 En in de tranen hemelt weekde,
 Die liefde met hun schreit.

Verscheur dien band, en aarde en hemel zinken
 In 't vreeslijk niet terug, waaruit hen Liefde schiep.
 Geen Lente zal voor hem meer blinken,
 Dien 't lot tot eenzaam lijden riep.
 De lang verkropte traan, die in zijn oog nu perelt,
 Schreit een verlaten hart,
 En hecht zich aan een beetre wereld,
 Of stierf van zielfmart.

Nu wordt een graf en sombre kerkgewelven,
 Wat eens natuur hem was in haren zaalgen kring,
 Daar teert hij eenzaam op zich zelven
 Bij eeuwige herinnering.
 Geen droppel troost, hoe 't hart naar troost ook hijgend smachte,
 Komt hem dit aanzijn biên,
 Dan in de hemelsche gedachte
 Van spoedig wederzien.

Ô Avond-

ô Avondsond! hoe doodsch me uw rust moog' wezen,
Toch hangt mijn ganfche ziel nog aan uw zegening.

Hoe zacht aantreklijk was voordezen

Mij uwe lieve schemering!

De dag zank in de kim met al zijn nood en zorgen

Mij onder ftíl genot,

En liefde fpekte een fchooner morgen

Bij al den drang van 't lot.

Nog zie ik, daar we een bank van zoden deelen,
Ons negentallig kroost, ô Dierbare! om ons heen.

In 't mollig gras met bloemen fpielen,

Of om een kuften tot ons treên.

Geen ramp bragt nog hun vreugd, geen nood hun blijdfchap hinder,

Daar ligt hun fmart genas,

En vaak een tor of bonte vlinder

De wereld voor hun was.

Lang bleef 't geluk om onze woning zweven.

Nooit fchreiden we om een kind, aan t' ouderhart ontrukkt.

De rijpe vrucht van 't huwlijksleven

Heeft nog onze Ouderdom geplukt.

Geen vleijend uitzigt heeft ons ouderhart bedrogen,

Geen bloefemknop misleid,

En rolde een tran foms uit onze oogen,

't Was die der dankbaarheid.

ô Schaduwbeeld van eens zoo zaalge dagen!

Waar bleef 't oorfpronklijke? Ach! het keert tot mij niet weêr

Wat zou voortaan me in 't ftóf behagen,

Zij, die 't bezielde, leeft niet meer!

Natuur moge onbewolkt met al haar fchoon me omringen,

En bloeijen voor mijn treên,

Ik dool, bij al haar zegeningen,

In een woestijn alleen.

Daar zie ik mat de zon in 't westen glimmen,
Nog straalt ze flauw te rug op de afgelegde baan,
En vriendlijk licht mij van de kimmen
De Dood, gelijk een Engel, aan.
Hij wijst meêwarig mij in 't lieflijk avondblozen
Op nadrend wederzien.
Daar draagt mijn eenzaam pad nog rozen,
En zaalge tranen vliên.

Een hooger moed bezielt op eens mijn schreden —
Ras staat de laatste in 't stof — dan zinkt de scheidboom neêr.
'k Leef in de toekomst en 't voorleden,
Mijn tegenwoordig is niet meer.
Ik staar het smachtend aan, waar harten niet meer scheiden,
Geen liefde op graven schreit;
Daar blijft het schooner mij verbeiden,
En is'er eeuwigheid.

ô God! die hoop moog' nooit mijn ziel begeben,
Zoo lang de stroom des tijds nog treurig voor mij ruist;
Zij blijve als 't koeltjen mij omzweven,
Dat eenzaam door dees Wilgen zuist.
Dan strekt een blik op 't graf mijn diep verborgen smarte
Nog vaak ter laafnisbron,
En zachtverteedrend straalt me in 't harte
De zinkende avondzon.

IN DEN GRAFKELDER

TE N. G.

Waar ben ik? - Is op eens de schepping mij ontrvloten,
Of ben ik, levendig, reeds in 't verblijf der Dooden?
Neen, 'k zie alom 't gewrocht der Kunst nog om mij heen.
De dwaasheid van den mensch spreekt nog uit wand en steen.
De Dood moog', wat hij is, hier vreeslijk openbaren,
De Hoogmoed meldt nog steeds, wat eens zijn titels waren.
Ik poog vergeefs mijn oog op al die pracht te slaan,
Een kille hulvering jaagt mij dit marmer aan.
Een stilte, als die des grafs, heerscht onder dees gewelven.
't Zwijgt alles om mij heen, ik hoor alleen mij zelve,
En de Echo, die, verbaasd dat ze eens onledig zij,
Mijn treên te rug kaatst door een lange zuilenrij.
ô Dwaze trotschheid van vergangbre stervelingen!
Blijft nog uw valsche glans vermolmd gebeente omringen?
Hier torscht de zerk een kroon, daar prijkt helm en zwaard;
Ginds is een mijter aan een Veldheersstaf gepaard;
Maar al die ijdele praal van Voorgeflacht en Magen
Belet Verrotting niet aan 't magtloos lijk te knagen,
En is haar taak verrigt, ach! zelfs de vorm zinkt heen,
En niets blijft ovrig dan een handvol stofs alleen!

Zie

Zie daar den mensch — en hij, hij durft een' God zich achten,
En menigt eerlang zijne asch met de asch van Voorgeflachten!
Vergankelijkheid, hoe zinkt ge als lood hier op mij neêr!
Ik denk, ik voel mij naauw, of kwijn en ben niet meer.
Door Tijd en Eeuwigheid hier beurtlings aangegrepen,
Is 't of mij 't hart ontzinkt, de borst wordt toegenepen.
Mijn gansche ziel, die naauw 't gevoel meer weêrstand biedt,
Beeft op 't gezigt van zoo veel grootheid, zoo veel niet,
En waant in 't stof, verspreid door al de sombre bogen,
De reuk te rieken van al de eeuwen, die vervlogen.
Te klein voor 't grootsch gevoel, verzinkt haar denkerskracht.
Het schemert voor haar oog, 't wordt om haar donkre nacht,
Zij ziet, zij hoort niet meer — haar aanzijn zwijmt daar benen.
Zij grijpt zich vast aan God, of ware in 't niet verdwenen!
Oneindige! Gij, Steun en Houvast van 't Heelal!
Gij zijt, en in U is, wat was of worden zal.
Als levende in U, voel, bezit ik al mijn waarde;
Ook in U sluipert eens mijn stof in 't diepst der aarde.
Hoe nietig in mij zelf, ik leef in uw gebied,
Uw gift herouwt U nooit, en Gij vergeet mij niet.
Ge ontdekt U aan mijn hart — ik denk U, eeuwig Wezen!
'k Aanschouw U in uw' Zoon, wat zou ik met Hem vreezen?
Daar juicht tot U mijn hart, Verlosfer! uit zijn' nacht —
Gij hebt de onsterfelijkheid aan 't heerlijkst licht gebragt,
'k Geloof aan uwe trouw, en 't graf doet mij niet beven.
Ik zie in 't stof des doods het zaad van eeuwig leven.
Ach! tranen vloeijen op mijn dlep verderf ter neêr.
Wat was ik zonder U? 'k had zelfs geen uitzigt meer.
Maar uwe liefde deed mijn hart op U vertrouwen,
En 't mogt uit zonde en dood op vlekkloos leven schouwen.
Daar trede ik aan uw hand gerust naar 't wachtend graf,
En vrolijk legt mijn geest 't bezoedeld kleed eens af!
Dat de Eeuwegeest honend lagche en met haar wijsheid prale,
Ik blijve aan U verkleefd, zoo lang ik adem hale,

En

En juich bij al den hoon, dien 'k immer om U lijd',
Dat ge aan uw smaadtijk kruis mijn roem en rustpunt zijt!
En nu — wat zoete rust daalt in mijn' boezem neder?
Vaarwel, gij Schatkist Gods! 'k verlaat u vrolijk weder.
Eerlang zinkt ook mijn stof in 's aardrijks koelen schoot —
Reeds naakt mijn zon het West, reeds gloeit mijn avondrood!

KORT

KORT EN LANG LEVEN.

Wat leent ge, ô Stervling! bij uw kort verblijf op aarde
Aan luttel dagen meer eene ingebeelde waarde?
Elk wezen, dat Gods gunst hier eenmaal 't aanzijn gaf,
Mat Hij, naar zijnen aard, den juisten leeftijd af.
Of waant gij, dat het Haft in zijn ééndagig leven
Hier korter aanzijn, dan den stervling zij gegeven?
Alom staan tijd en taak steeds in verbindtenis.
Eén uur is meer voor 't Haft dan ons een jaarkring is.
Hij, wien deze aarde niets dan zingenot kon baren,
Sterft altijd nog te vroeg, al telt hij honderd jaren;
Maar hij, die 't wit beschiet, waartoe hij 't licht ontving,
Heeft lang genoeg geleefd, al stierf hij jongeling.
De Tijd rooft vreugde en finart, eens zijn zij zaam vervlogen;
Maar de aanwinst van de ziel is boven zijn vermogen.
Wat de Eeuwigheid behoort, rukt ons de Tijd niet af;
Het spot met zijne vlugt, en juicht eens op zijn graf.
Niets, dat een eindpaal heeft, is lang of duurzaam te achten.
Zoo wisselt jaarlijks 't loof, zoo wisselen geslachten.
Met welk een lang verschiet de mensch op aard' zich vleit,
De Onsterfelijkheid alleen beslist zijn duurzaamheid.
Op welk een' levenstrap wij immer zijn getreden,
't Voorleden is een droom, en 't heden steeds voorleden,
't Ver-

't Verschiet onzekerheid, de toekomst slechts een wensch;
Een spel van vreugde en smart is 't leven van den mensch.
Begoochling moog' een poos ons zinlijk oog verblinden,
Eenmaal besluit een graf, al wat wij ooit beminden.
Wat vloek waar 't aanzijn daar, 'zoo niet in 't eind' de Dood
Meëwarig ons de poort der eeuwigheid ontfloot.
Daar lost zich 't raadfel op bij storeloos verrukken,
Als we al, wat ons ontzonk, weër aan het harte drukken.
Nu eerst is 't leven doel, geen enkel middel meer.
Wij zien op 't eerst bestaan, als op een schimbeeld neër,
En 't geen betreklijk ons hier kort of lang mogt schijnen,
Als droppels in het Meer der eeuwigheid verdwijnen.
Stroomt, vreugdetranen! stroomt bij al den drang van 't lot,
Dit leven houdt zijn prijs, onsterflijk schiep ons God!
Stroomt, dankbre tranen! stroomt voor jesus voeten neder,
Hij gaf aan 't stof des doods 't verloren leven weder;
En wat de Deugd slechts hoopt, maar meest met schrik verbeidt,
Is voor den Christen hier onfeilbre zekerheid!

OP HET
K E R S F E E S T

1817.

Wat stemt op eens mijn hart tot lof,
En heft mij boven 't nietig stof,
Waar Englen met mij loven?
Wat wil dat voorgevoel in mij,
Die zachte hemelmelodij,
Die uit mijn Citer dringt, en vrolijk stijgt naar boven?
Rijs, vlam, die mij den boezem blaakt!
Dat aarde en tijd mijn oog ontzweven!
Het groote Feest der Menschheid naakt,
En gloeit van eeuwig leven!

Waar ben ik? — Hier, een hulploos Kind,
Voor purper, dat het oog verblindt,
In windselen gewonden;
Daar, Englenheeren zonder tal,
Die met een hemelsch lofgeschal
Aan de aarde zijn geboorte, al juichende, verkonden!
Wat nietigheid, en majesteit!
Een schaamle Maagd, en Hemellingen!
Een Kind, dat in een kribbe schreit,
En Serafs, die het zingen!

Te-

Terug, terug, bedwelnde geest!
 Geen Engel zelfs doorgrondt dit Feest;
 Van wonderen omgeven.

Juich, bevend zijne viering aan —
 Wie durft het denkbeeld zelfs bestaan:

God met den mensch vereënd, dees tot Gods troon verheven!
 Hij, wien de Hemel hulde doet,
 't Heelal als Schepper eert en Hoeder,
 Hij kleedt zich met mijn vleesch en bloed,
 En noemt mij zijnen Broeder!

Verhef, bij 't eindloos Wereldtal,
 U, Aarde, stip in 't groot Heelal!

Gij mogt uw' Schepper dragen!
 Juich, Adams schuldig nageslacht!
 Juich, Menschdom! uit uw' donkren nacht,

Gods Zoon werd stervling; God heeft in den mensch behagen!
 Verrijs aanbidding! tot zijn' troon,
 Al zwijmen woorden en gedachten,
 God schonk der Wereld zijnen Zoon,
 Wat durft zij niet verwachten!

Straks bloosde in 't Oost een schooner dag,
 Dan immer Griek of Romer zag;
 Straks week het aaklig duister.

De heilzon der Onsterfelijkheid
 Verrees met stille majesteit,

En wierp op 't rijk des Doods een' weerglans van haar' luister,
 Leg, Grijsaard! kalm uw leven af.
 Uw doodsmart is uw laatste smarte.
 De roos der hoop bloeit nog aan 't graf,
 En laaft uw zwijmend harte!

Ras straalde 't eens ontfoken licht
 Den halven aardkloot in 't gezigt
 Met onweerstaanbre krachten,
 En bragt aan 't onherbergzaamst oord
 Beschaving en vereedling voort,
 Die gruwlen weerden en de zeden mild verzachtten.
 Nu hief de mensch zich boven 't stof,
 En wierp den slaafschèn kluister neder.
 Hij stamemde zijns Scheppers lof,
 En vond zijn' oorsprong weder.

Al tasten nog in donkren nacht
 Miljoenen rond van ons Geslacht,
 Die nacht zal eens verdwijnen.
 Reeds effent Almagt zelf de baan,
 Reeds glimt het schitterend spoor ons aan,
 Waar langs het heerlijkst licht de wereld zal beschijnen.
 Zoo weidt de Dagtoorts langs den top
 Der bergen de eerste morgenstralen;
 Maar klimt zij tot haar luister op,
 Dan schitteren ook de dalen.

God sprak van zijn' Genadetroon,
 En hief de menschheid in zijn' Zoon
 Tot een verheevner orden.
 Zijn liefde schonk dien Zoon aan de Aard'
 Daar heeft Hem eene Vrouw gebaard,
 Daar stond zijn krib en kruis — wat moet die aarde eens worden!
 Ja, Eeuwige! uw onfaalbaar woord
 Blijft onze hoop ten baak verstrekken.
 Eens breekt het licht in stroomen voort,
 Eens zal het d' aardboom dekken!

Dan

Dan rijst de Kruisbanier omhoog,
En schittert in der Volken oog,
Zoo ver er Volken leven

Dan hoort het Menschdom JESUS stem,
En eert in 't Kind van Bethlehem
Hem, die het aan de Deugd en God heeft weergegeven.
Dan blijft voor Moor en Indiaan
Noch 't verste strand zijn naam verscholen;
Dan wappert zijne Glorievaan
Van 's Werelds beide Polen.

Maar hooger klimt nog JESUS eer,
Eens knielt de Schepping voor Hem neêr,
Eens zal 't Heelal Hem prijzen.
Wat Werelden Gods Almagt schiep,
Wat Geesten Hij tot aanzijn riep,
Door JESUS moet hun heil ten hoogsten toppunt rijzen!
Dan treedt de volle morgen voor,
Die nooit weêr avond heeft te vreezen,
En God zal, heel de Schepping door,
In allen alles wezen!

HET DERDE
EEUWFEST
DER
HERVORMING.

Een zwarte nacht lag op de Volken,
En Eeuwen vloten doodsch en naar —
Daar klonk de Godstem door de wolken:
„Er zij licht!” — en het licht was daar.
De Heilleer, snood door Priesterlagen
In schoolstof en sieraën begraven,
Scheen ijlings voor 't gezond verstand;
Natuur wrocht in de Kunsten mede,
En gaf der langvertrapte Rede
Op nieuw den sceppter in de hand.

Wie is die stervling, die op de aarde
Op nieuw een Hemellicht ontsteekt,
De menschheid opheft tot haar waarde,
En 't eerst hare ijzren kluisters breekt?
Columbus moge op 't spoor der winden
In 't einde een nieuwe wereld vinden,
Zoo lang door zijn vermuft gedacht;
Dees, grooter, durft zich op zijn wenken
Een zedelijke wereld denken,
En schept haar door zijn godenkracht!

Een

Een Monnik, klein en zonder krachten,
 Maar grooter, dan zijn eeuw, van ziel,
 Beraamt 't ontwerp in zijn gedachten,
 Waarvoor de magt der aarde viel.
 Nu grijpt zijn hand de weegschaal blijde,
 De waarheid zinkt, hij kiest haar zijde,
 En ziet en kent geen tegenweêr.
 Hij wil, wat ooit hem moge ontmoeten,
 En uitgedoofd zinkt aan zijn voeten
 De Vatikaansche bliksem neêr!

Ligt is des Noodlots keten langer
 Dan 't eindig oog des stervlings ziet;
 Ligt is de vroegere Eeuw reeds zwanger
 Van 't geen een later 't Menschdom biedt;
 Maar hoe zijn denkkraft moge ontgloeijen,
 De onmidlijke oorzaak blijft hem boeijen,
 Daar dieper doorzigt met hem spot;
 Of waagt hij zich op verdroe togten,
 Hij zwijmt bij eeuwige gewrochten,
 En vindt geen rustpunt dan in God,

Zoo kookt lang in zijn diepste kolken
 De stof, eer de Etna nog ontbrandt.
 De rook omhult zijn kruin met wolken
 En vlammen hupplen om zijn' rand.
 Maar ijlings barst zijn vuurmond open,
 En gloënde Lava stort, bij 't sloopen
 Van woud en dorpen, naar beneên.
 Nu rijst de nood van alle zijden,
 En de Oceaan, na 't woedendst strijden,
 Vlucht voor de ontombre vuurzee heen.

Ik blijf met diepen eerbied noemen
 Uw namen, Zwinglius ! Calvijn !
 Ligt mogt ge op reiner kennis roemen,
 Maar Luther zal mijn Held steeds zijn.
 'k Erken, en juich, uw hooge waarde,
 Gij waart, naar 't plan uws Gods op aarde,
 Een heerlijk werktuig in zijn hand;
 Maar Luther, van zijne eeuw het wonder,
 Gewapend met Gods Almagtsdonder,
 Vermorfelde elken tegenstand.

Ligt had, bij al uw vlijt en zorgen,
 Der middeleeuwen ijzren nacht,
 Bij 't eerste kriecken van den morgen,
 Een zwarter sluier aangebragt.
 Calvijn moog' lang den Gal verlichten,
 De Staatzucht deed zijn poging zwichten,
 En Rome heerschte op Frankrijks grond;
 Maar Luther, die den afgrond tartte,
 Trof Hierarchij in 't lillend harte,
 En nooit genas zij van die wond.

Zoo staat gerust in 't hart der baren,
 Door wettende eeuwen heen, een rots,
 En spot in 't barnen der gevaren
 Met stormgeweld en golfgeklots,
 Maar ijlings schiet een bliksem neder
 En split haar. De Oceaan keert weder
 En stort schordondrend op haar neêr.
 Hij breekt er door — daar zwijmt haar pogen,
 En van haar vroeger alvermogen
 Vertoont zij ras geen schaduw meer.

Dat

Dat Staatskunst om haar doel te naadren
In schijn der waarheid bijstand schenk',
Zij vormt één van de duizend raadren,
Die allen draaijen op Gods wenk.
Of stofjes schittren of verkwijnen,
Of zonnen worden of verdwijnen,
Zij voeren zijne ontwerpen uit,
En wat zich Koningen beraden,
Zij raken met hun wijsste daden
Het eeuwig punt van Gods Besluit.

O Gij, die, boven list en logen,
Voor Staatskunst aan uw' pligt voldeed,
En, even groot in doel als pogen,
Met God voor deugd en waarheid streed!
Gustaaf Adolf, gij roem der Helden!
De waarheid weende op Lutzens velden,
En hooploos rees tot God haar stem!
Gij vond uw loon in hooger kringen;
Maar God behoeft geen stervelingen,
De waarheid zegepraalt met Hem!

Hoe dankbaar klopt mijn hart u tegen,
Hervorming! — ach! te lang slechts wensch!
Gij bragt op Aand' Gods besten zegen,
Gij schonkt de Vrijheid aan den mensch!
De Rede, aan boei bij boei geklonken,
Aan God en aan zich zelve ontzonken,
Verloor zich op heur donkre baan.
Gij deed op eens de morgen glimmen,
En ijlings blaauwde aan heldre kimmen
Haar weér haar godlijke oorsprong aan.

Voor welk begrip de school moog' twisten,
 Wat valsche Wijsbegeerte leer',
 Schei 't Evangelie van den Christen,
 En hij verzinkt tot diermensch neêr.
 Een vreeslijke Inquisitiekerker
 Boeit aan Gezag hem daaglijks sterker,
 En wat de Kerk wil, wordt geloofd.
 Of dreigt een lichtwraal door te dringen,
 Hij wordt, bij helsche folteringen,
 In bloed en tranen uitgedoofd.

o Evangelie, Bron van vrede

En troost, uw godlijke afkomst waard'!
 Gij zinkt, met uw zinkt deugd en rede,
 Gij rijst, en beiden sieren de Aard'. —
 Hoort uit dien nacht der middeneeuwen
 De slood vertrapte menschheid schreeuwen,
 Ziet Tempels op haar' smaad gebouwd,
 Het Misdrijf op de Deugd zich wreken,
 De Zeedlijkheid naar 't harte steken,
 En gruwlen vrijgekocht voor goud!

Wat had de komst der wijze Grieken
 Gewrocht, Itaaljen! op uw' grond,
 Zoo lang nog vloek en ban de wicken
 Van 't vrij vernuft aan ketens bond?
 Maar naauw mogt Jezus Leer herbloeijen,
 Of de Aarde wringt zich uit haar boeijen,
 En Kunst en Wetenschap herleeft.
 Zij schraagt, bij 't eerste zegevieren,
 Al wat de menschheid kan versieren,
 En d' adel aan haar' geest hergeeft.

Ver-

Vergeefs verheft zich 's Afgronds pogen,
Zijn schrikbre magt wordt afgestreef!
God sloeg op 't Menschdom gunstige oogen,
En Kusters eedle kunst verscheen,
Zij deed de Rede triumferen,
Verhinderde den nacht te keeren,
En trad verlichting moedig voor.
Dees zag haar glans, in duizend stralen
Terug gekaatst, steeds schooner pralen,
En drong tot in de hutten door.

Verheft u vrij in nieuwe woede,
Verdelgers van den vrijen geest!
Uw matte hand ontsinkt de roede,
Uw alvermogen is geweest.
Vergeefs doen zwaard en martelvuren
Een poos uw schrikbewind nog duren,
Geen aardsch geweld voorkomt uw' val.
Ziet uit het bloed, door u vergaten,
Alreë den Heldendrom ontsproten,
Die uw gebied verdelgen zal.

De wreedste, ô Heerschzucht! uwer dolken
Gaf u het Bijgeloof in hand.
Zijn valsche straalkroon blindt de volken,
En heiligt eenen Dwingeland.
Wat kost het aan de sterfelingen
Dien moorddolk uit uw vuist te wringen!
Hoe traag wordt uw gezag verstoord!
Uw lange worstling doet mij ijzen,
'k Zie, Maagdenburg! uw vlam nog rijzen,
En gruw bij Tillij's koelen moord!

Ja, vreeslijk waart gij, dertig Jaren!
 Een bloedstroom teekende uwen loop;
 Maar 't oog blijft moedig op u starende,
 Uw groote teelt herschiep Euroop'.
 Wat ramp de Menschheid moest verduren,
 Nauw daalt de Vrede in Munsters muren,
 Of 't schoonste licht verving uw' nacht;
 En 't hell, reeds eeuwen nu genoten
 Is uit den zegen voortgesproten,
 Ons door Hervorming aangebragt.

Van hier, ontaarde Basterdloten,
 Die schaamtloos u Bataven heet,
 En 't heerlijk bloed, voor haar vergoten,
 Op dezen heiligen grond vergeet!
 Gij smaadt met helsche drift in de aadren
 In haar de beste gift der Vaadren —
 Of waant uw dwaasheid 't offer ligt?
 Niet slechts uw hoogre menschenwaarde,
 Maar ook uw reinste genot op aarde,
 Zijt ge aan haar zegepraal verplicht.

Wees koel voor deugd en waarheid tevens,
 Blijf, Beeld uws Gods! aan 't stof gewijd,
 Geef al de hoop uws beeten levens
 Voor weeldeteugen van den tijd —
 Dan moest de rust nog van uw dagen
 Het heil van Gade, Kroost en Magen
 Uw hart ontvlammen voor dit Feest,
 En u met wellust doen herdenken,
 Wat, sinds drie eeuwen haar geschenken
 Voor 't lijdend Menschdom zijn geweest.

Zij

Zij kwam het groote pleit beslechten
Ten voordeel van uw waarde en hoop.
Zij werd de waarborg van uw regten,
En van de vrijheid van Euroop,
Verzaak haar, en de Maatschappij
Zinkt weêr ten prooi der Dwinglandij;
Zij gaf aan al haar heil 't bestaan.
Derft ge eens de vrijheid van 't geweten,
Straks rinkelst u op nieuw de keten
Van Outer en van Troon weêr aan!

Neen! wien dit Feest, bij 't jubelzingen,
Slechts ijde praalvertooning schijn',
Ons danklied zal ten hemel dringen,
't Zal ons het Feest der Menschheid zijn!
Wij zullen, vrij van slaafche banden,
Het reine Woord van God in handen,
Verrukt herdenken aan dien stond,
Toen 't magtloos Neêrland met Oranje
De zege op 't albeheerschend Spanje,
Hervorming! in uw' bijstand vond.

Gij, Eedlen! die steeds ongeschonden
Uw trouwe aan Deugd en Waarheid zweert,
En, schoon ge aan Rome bleef verbonden,
Met ons Hervormings zegen eert! —
Mijn Lier zou u erkentlijk noemen
Maar dweezucht zou uw namen doemen,
Zoo grootsch bekend in Nederland;
Maar 't hart, dat, bij uw rein bedoelen,
Geen sectenscheiding kan verkoelen,
Biedt zeegnend u de broederhand.

Ook

60 HET DERDE EEUWFEEST

Ook U stroomt nog het bloed door de aadren,
 Dat nimmer bloed in prijs verwon,
 Dat eens in uw doorluchte Vaadren
 Het oude Neêrland scheppen kon.
 Voor 't zelfde Vaderland te leven.
 Was 't laatste doel van al hun streven,
 Wat leer hun hart bleef toegedaan;
 En plantte Dwinglandij haar' stander
 Elk hunner was slechts Nederlander,
 En schoot voor Vrijheid 't harnas aan.

o Vaadren! Vaadren! zoet verrukken
 Plengt op uwe asch een heilgen traan!
 Gij deed dees' vrijen grond ons drukken,
 Maar, God! wat offers bragt gij aan?
 o Nakroost dier verheven Oudren!
 Zoudt ge ooit het dwangjuuk op uw schoudren,
 Zoo lang u 't hart nog klopt, weêr zien,
 En 't schoonst kleinood, dat bij hun sterven,
 U tachtig jaren strijds deên erven,
 Niet even rein aan 't Nakroost biên?

Kom, zweeren we, op hunne asch gezeten,
 Der vrijheid van 't geweten trouw.
 Ach! zou ons hart het ooit vergeten?
 Op haar zonk eens ons Staatsgebouw.
 En stroomde ons bloed ook voor haar zegen,
 Voor stroomen bloeds werd zij verkregen!
 Dat dan ook 't hart dien eed nog staav';
 Zij blijft, wat de eeuwgeest moog' betwisten,
 Het eereteken van den Christen,
 Het kenmerk van een echt Bataaf.

o Gij,

ô Gij, die, van het Licht omgeven,
Den aardkloot met uw wenk gebiedt,
Hem hier, in uwen weërglans zweven,
Daar, in het donker drijven liet!
Dat eer de jongste Belg verzinke,
Eer ons het heillicht niet meer blinke,
Eens door uw' Zoon op aard' verspreid.
En ziet ons brekend oog het kwijnen,
Dan moog' het schooner ons beschijnen
Op 't Feest van onze onsterfelijkheid.

1817.

DE

D E
B O E T V A A R D I G E
Z O N D A R E S S E.

Luc. 7. Vs. 36-50.

„Neeu, 't kan niet mogelijk zijn, wat hij zich ook vermeet',
„Hij kende deze Vrouw, waar hij een echt profeet!”
Zoo sprak een Pharizeeuw, die, blind van zelfvertrouwen,
Geen reine menschheid in den mensch meer kon beschouwen.

De trotsche Simon, aan een Secte toegewijd,
Die Mozes wet vertreedt, maar voor zijn' luister strijdt;
Die menschenvonden eert, en plegtigheên zal loven,
Maar aan 't gebod van God den invloed blijft ontrooven
Belangloos voor de deugd, maar tuk op haren schijn,
Gestreng in nietigheên, om straffeloos boos te zijn;
Gedwee, om eer, bij 't Volk, gevoelloos voor hun smarten,
En trotsch op heiligheid, bij diep gezonken harten;
De trotsche Simon, om die valsche deugd vergood,
Had Jezus in zijn huis en aan zijn' disch genood.
Niet, dat zijn hart Hem schat, of hij zijn Leer wil schragen,
Maar 't Volk vereert Hem, en hij wil aan 't Volk behagen.
Hij zelf zal zorgen, dat zijn Gast zich niét verheff';
Of een te schittrende eer Hem aan zijn tafel treff';
En reeds bij de eerste ontvangst vermaadt zijn trots de pligten,
Die 't Oosten altijd aan de Gasten zag verrigten.
Maar Jezus zwijgt, en ziet, te groot voor menschlijke eer;
Met mededogen op den worm in 't stof ter neêr.

Geen

Geen hoon, Hem aangedaan, deed ooit zijn liefde kwijnen;
Zij blijft, gelijk de zon, ook op ondankbren schijnen.

Maar ijlings wordt het oog der Gasten afgewend;
Een Vrouw, door heel de stad als zondares bekend,
Die naauw een Pharizeeuw, uit vrees voor finet, zou groeten,
Beeft in, en waggelt voort tot achter JEZUS voeten;
Een levend beeld van angst, van naberoew en finart!
Zij ziet geen' sterveling, slechts JEZUS zoekt haar hart.
Vol ootmoed heft ze op Hem haar roodbekreten oogen
Hij kan, en zij gelooft, Hij zal haar tranen droogen.
't Zinkt alles om haar weg — zij knielt voor haren Heer.
Een nieuwe tranenzee stroomt langs zijn voeten neêr.
Zij droogt ze met heur haar, besproeit ze en droogt ze weder,
En kust en zalft ze — en Hij ziet op haar tranen neder!
Zoo ziet het moederoog op 't Wichtjen, op haar' schoot,
Het steekt zijn handjes uit naar haar uit zijnen nood;
Maar eer het traantje zwelt om 't harte te bewegen,
Gloeit reeds de redding uit het moederoog het tegen.
Daar grijnst de Pharizeeuw, het hart van trots vervuld:
„Nee, was hij een Profeet, nooit had hij dit geduld.
„Hij kende dan die Vrouw, en zou haar stoutheid wraken.
„Zij is een Zondares, en durft hem aan te raken!” —
Maar JEZUS, die het hart der diepbedroefde ziet,
Ziet haar berouw alleen, ziet hare zonden niet.
Hij wendt tot Simon zich, en, 't oog op hem geslagen,
Spreekt met een' hoogen ernst: „Ik heb u iets te vragen.”
En Simon, schoon zijn hart de vraag het liefst ontweek,
Zegt, tot ontzag gedoemd: „Wat is het, Meester? spreek!”
„Een Heer (zegt JEZUS) droeg twee schuldnaars lang geduldig;
„Dees, was hem *vijsftig*, die, *vijsfhonderd* ponden schuldig;
„Maar daar hun armoê steeds vermeerde met den tijd,
„En geen betalen kon, schold hij hun alles kwijt.
„Wie, denkt gij, van de twee zal 't meest den Heer beminnen?”
„„Wien 't meest geschonken was, zal 't ligt in liefde winnen;”

Zoo

64 DE BOETVAARDIGE ZONDARESSE.

Zoo sprak de waarheid uit des Pharizeërs mond.

„ Uw oordeel, ” zegt de Heer, „ ô Simon ! is gegrond. ”

En nu, nu keert Hij zich tot haar, die vol van rouwe,

Nog aan zijn voeten weent : „ ô Simon ! zie dees Vrouwe !

„ Wat eerbied zonder praal, wat ootmoed zonder schijn !

„ Wat moet haar aanblik voor uw hart, ô Simon ! zijn !

„ Ik trad uw woning in, maar reeds bij 't eerste ontmoeten,

„ Boodt gij geen water mij ter wasfching van mijn voeten ;

„ Dees heeft met tranen, door haar nedrig hart verhoogd,

„ Mijn voeten nat gemaakt, en met heur haar gedroogd !

„ Gij geeft mij geenen kus ; maar deze, vol van finarte,

„ Kust steeds mijn voeten, en verzadigt naauw haar harte.

„ Gij boodt, bij mijne ontvangst, mijn hoofd geen olie aan,

„ Zij heeft dien eerdienst aan mijn voeten zelfs gedaan !

„ En daarom, Simon ! zie, haar liefde wordt vergolden,

„ Veel heeft zij lief gehad, veel was haar kwijtgescholden. ”

Nu vliegt zijn oog tot haar, die in haar' bangsten nood,

Waar alles haar ontzong, tot zijne ontferming vlood,

En zij, zij hoort die stem, die dooden roept in 't leven,

Zij hoort uit JESUS mond : „ Uw zonden zijn vergeven ! ”

Daar grijpt geheel den kring op eens ontzetting aan.

Te lage Zondaars om een' JESUS te verstaan,

Mort elk de tafel rond : „ Wie is hij, die vermetel

„ De zonden zelfs vergeeft ? Hij plaatst zich op Gods zetel ! ” —

Maar JESUS hoort hen niet, Hij hoort de Vrouw alleen.

Nog spreekt tot Hem haar oog, vol liefde en vol geweent.

Zij voelt haar ziel gered, en kan het naauw gelooven.

Die uitkomst gaat haar hoop, haar stoutsten wensch te boven.

Nog eens moet ze uit zijn' mond haar naamloos heil verstaan —

En JESUS hoort haar' wensch, en lacht haar zielrust aan.

„ Ga heen in vrede, ” zegt zijn godlijk mededogen,

„ Vertrouwen op mijn hulp heeft nooit één mensch bedrogen. ”

En zij, wie meldt haar' dank, haar vreugd, na zoo veel finart ?

Zij keert vol zielrust, en een hemel in haar hart.

D.E.

D E
S T O R M
O P
Z E E.

Matth. 8. Vs. 23-27. Marc. 4. Vs. 35-41. Luc. 8. Vs. 22-25.

Wat aantal scheepskens of daar varen,
Zacht voortgestuwd door de effen baren,
 ô Galilea! van uw zee?
Zij dobbren, spoeden, wenden, draaijen,
Naar dat de koeltjes milder waaijen,
 En blazen naar de gindsche reë.

Maar welk een rij van Togtgenooten
Houdt ginds die eene kiel omsloten?
 Wat vuur stort mij hun aanblik in!
De deugd is uit hun oog te lezen,
En van hun ergloos, eerlijk wezen
 Straalt menschenliefde en waarheidszin.

Ik voel mijn hart tot eerbied wekken.
Wat achtbaarheid in al hun trekken
 Bij de onschuld van het zorgloos kind! —
Hun oog staat helder, wel te vreden,
't Is of de zaligheid van Eden
 Zich met hun in het vaartuig vindt,

E

Maar,

Maar, hemel! hoe daar aan de kimmen
De wolken telkens zwarter klimmen!....

De wind steekt op, reeds taant het licht,
Reeds staan de zeilen strak gespannen,
En 't angstig oog der eedle mannen
Is naar het drijvend zwerk gerigt.

Hoor, hoe de ontboeide winden blazen,
De golven zwellen, schuimen, razen!..
Het slingrend roer weêrstaat de hand.
Daar scheurt het zeil! de touwen kraken,
De Dood gaapt uit des afgronds kaken,
En 't water overitroomt het want.

Maar midden onder 't angstigst beven,
Slaapt vreedzaam op den achtersteven
Een Scheepling, die 't gevaar niet vliedt.
't Gehuil des storms, 't geloei der golven,
De kiel, door baar op baar bedolven,
Beroeren zijne sluimring niet.

't Is Jezus, die aan dooden 't leven,
Aan blinden 't licht heeft weêr gegeven,
En, steeds tot aller hulp gereed,
Waar ooit zijn edel hart Hem leidde,
Geluk en zegen om zich spreidde,
En God als Vader kennen deed.

Waar alles beeft bij 't angstigst vreezen,
Zweeft hooge zielrust op zijn wezen.
Zijn hart schijnt voor de vrees te groot.
Hij rust zoo kalm in 't hart der baren,
Als ooit, bij 't dreigen der gevaren,
Een zuigling op den moederschoot.

In-

Inmiddels klimt gestaeg de ellende.

Zij wekken JESUS in het ende,

De nood, de wanhoop drijft hen aan.

Hun oog blijft eenig aan Hem hangen

En aller mond, van schrik bevangen

Roept: „Heer! behoud ons, wij vergaan!”

En JESUS rijst met d'eigen vrede

Op 't effen voorhoofd, hoort hun bede,

En spreekt, vol liefderijk verwijt:

„Zal nooit uw trage ziel gelooven?

„Gaat elke nood uw' moed te boven?

„Wat vreest gij, daar gij bij mij zijt!”

Hij wendt zich, en met de eigen krachten,

Die 't vast Gestarnt' te voorschijn bragten,

Spreekt Hij tot wind en golven: „Zwijgt!” —

Zij zwijgen. 't Licht vervangt het duister,

Terwijl door 't want met stil gefluister

Een naauwlijks wapprend koeltje hijgt.

Verbaasd, bedwelmd van schrik en vreeze,

Vraagt elk zich bevend: „Wie is deze?

„Geeft Almagt aan zijn woorden klem?

„Wie is Hij, die de ontboeide winden

„En golven aan zijn' wenk kan binden,

„En storm en zee gehoorzaamt Hem!”

Maar JESUS, kalm door eigen waarde,

Te groot voor elken lof der aarde,

Hoort de ijdele bewondring niet.

Genoeg, zoo één met stil vertrouwen

In Hem den Vader mag aanschouwen,

En tot zijn liefdrijke Almagt vliedt!

SCHILDERIJ

D E S

D O N D E R S,

naar Psalm. 18 Vs. 5—20.

Van bange vloên des Doods omgeven,
Met strikken van het Graf ter zij',
Deên stroomen Belias mij beven,
Zag ik het net des Doods vóór mij;
Daar deed de knellendste angst mij spreken,
„Ik zal tot God om bijstand smeeken,
„Jehova kent zijn' Gunstgenoot.
„Mijn angstgeschrei dringt tot zijne ooren,
„Hij zal mij uit zijn' Burg verhooren,
„Hij zal mij redden uit den nood!”

Straks beefde de Aard' — de schok keert weder,
't Gebergte schudt, ten val bereid.
God neigde 't zwerk. — Hij daalde neder,
En onder Hem was donkerheid.
Hij vloog daar op een' Cherub henen,
Waar stormen Hem hun wicken leenen,
En moedig brullen op zijn magt.
Hij rolt zich voor het oog der Volken
In nacht en duisternis van wolken —
En voor zijn' glans wijkt wolk en nacht!

Je-

Jehova donderde uit den hoogen —
 Het Aardrijk siddert voor zijn' Heer.
 Zijn stem klonk door de hemelbogen,
 En vuur en hagel vielen neêr.
 Hij schoot zijn pijlen uit — zij lichtten;
 Verdubbelde de blikfemschichten,
 En gaf hun vleuglen in hun vaart.
 Der waatren afgrond werd ontsloten,
 'k Zag bergen tegen bergen stoten
 Van schrik, dien de Almagtsstem hun baart.

Hij reikte neder bij het klaatren
 Des Donders, en omvatte mij.
 Hij trok mij op uit diepe waatren,
 In 't aanzien van mijn weêrpartij.
 Daar slonken hunne Legerfcharen,
 Hoe zeer zij mij te magtig waren,
 Zij slonken voor Jehova's magt.
 Rijs, rijs, mijn Lied! verhef den zegon,
 Jehova was zijn' knecht genegen,
 Zijn wenk heeft redding aangebragt!

DE NATUUR

MET EN ZONDER

G O D.

Wie wierp mij op deez' stofklomp neder
Eer ik mij zelven was bewust?
Wie doemde tot gevoel en denken
Mij aan deze onbekende kust?
Ik worde, denk, gevoel en lijde;
Maar ken mijn eind' noch mijn begin,
En blijf mij selv' te meer een raadfel
Hoe meer ik op mij zelven zin.
Ik schouw angstvallig om mij henen
Maar vind geen doel, waar 't oog ook staart.
Ik voel mijn nietigheid en grootheid,
En geef mijn stof terug aan de aard'.
Bedwelming moge een poos mij blinden,
Haar tooverkleed omhull' de smart,
De Rede ligt in 't eind' haar sluijer,
En wreeder wanhoop knaagt het hart.
Steeds van 't oneindige ingesloten,
Is nooit mijn denkkraft rust bereid.
Mijn aanzijn duurt slechts oogenblikken,
En vóór en na is eeuwigheid.

Ont-

Ontzettend beeld! — en toch maar schaduw,
 Toch naauwlijks van 't oorspronkelijk schijn...
 Wie denkt, wie voelt den vloek, die 't leven,
 Die 't aanzijn zonder God zou zijn!
 Neem uit de Schepping 't eeuwig Wezen,
 En sidder, stervling! voor uw lot.
 Een woeste Bajert grijnst u tegen —
 Wat waar' Natuur hier zonder God?
 Een afgrond zonder boom en grenzen,
 Die alles in zijn' nacht verslindt,
 En altijd, om te meer te zweigen,
 Te meerder lust in scheppen vindt.
 Hoe vreeslijk wierd de Lente ons harte,
 Ook waar ze ons oog op 't schoonst bekoort,
 Zij brengt uit een verwoeste schepping
 Gestae een nieuwe schepping voort.
 De plant, die hier zoo lieflijk wafelt,
 De boom, die ginds zoo heerlijk bloeit,
 Zijn uit het stof van vroegre planten,
 En vroegre boomen opgegroeid.
 Ras zal zij 't eigen offer eischen
 Van alles, wat het oog thans ziet,
 Op dat zij 't nakroost de eigen schoonheid,
 Bij 't eigen vreeslijk uitzigt bied'.
 Poog de aarde, zonder God, te denken,
 En siddrend beeft ge in uw bestaan.
 De schepping zinkt terug in 't ledig,
 En gruwzaam gaapt Natuur u aan.
 Hier, grenzenlooze woestenijen,
 Waar nooit de grond een bloempje kweekt,
 En niets, dan de oude trots van Reden
 Nog uit geknotte zuilen spreekt.
 Daar, bergen, dié de hel ontsluiten
 En de aard' doen wagglen in het rond,

Om de eigen landstreek in te zwelgen,
 Daar kortst een Paradijs nog stond.
 't Gewrocht blijft zonder oorzaak dolen
 Bij altijd doellooze ommekeer.
 De Rede pijnigt zich af met denken,
 Maar nergens vindt ze een rustpunt meer.
 Ik klim tot aan 't Gestarnt naar boven,
 Ik daal tot d' afgrond naar beneên;
 Een ordenlooze stormwind antwoordt,
 En buldert door den Bajert heen.
 Geen uitzigt laaft mij in mijn lijden,
 Geen toekomst droogt mijn tranen af;
 En waar 't wanhopig oog moog staren,
 't Heelal blijft mij een eeuwig graf.
 De liefde, op 't edelst in den stervling
 Tot namenloos genot gegrift,
 Die paradijsroos dezer aarde
 Wordt aan den raauwen boezem gift.
 Hoe knaagt zij aan het eenzaam harte,
 Dat niets in 't lang verschieft bekoort,
 Dan aan een lijkbuis vast te kleven,
 Die eeuwig aantrekt en vermoordt.
 Geen flauwe troostblik bij het scheiden,
 Geen hoop bij helsche foltering,
 Dan dat zich beider asch eens mengt
 Tot eeuwige vernietiging!
 Mijn hart krimpt weg van naamloos grouwen
 En grijpt zich, zinkend, vast aan God,
 En ijlings lacht Natuur mij tegen,
 En ijlings juich ik in mijn lot.
 Geen stofje zinkt nu doelloos neder,
 De wind, die 't jaagt, is wijs beleid;
 Hoe 't voor ons oog daar heen moog' stuiven,
 Het grijpt in 't plan der eeuwigheid.

Ik blijf, vol zielrust, de uitkomst beiden,
 Hoe vreeslijk 't op dees' aardbol storm',
 Dezelfde wijze en liefdrijke Oorzaak
 Geleidt Orion en den worm.
 De Zee vermeldt zijn alvermogen,
 Zijn trouw gloeit langs de starrebaan,
 En zelfs de regen op de heide
 Ruischt mij zijn milde voorzorg aan.
 Nu lacht de Lente 't hart weêr tegen
 In haar verwelkbren bloemenschat.
 Ik zie een VADERNAAM geschreven
 Ook op 't kortstondigst rozenblad.
 De liefde moge op graven treuren,
 Of eenzaam in woestijnen vliên,
 Haar korte smart wordt lange weelde
 Bij 't onverstoorbaar wederzien.
 Geen eeuwig graf ontsiert Gods schepping.
 Het zaad, eer 't zónk, was afgeteld.
 Eens ruischt de grond van eeuwig leven
 Door 't grenzenloos verrijnsnisveld.
 'k IJl moedig mijn bestemming tegen,
 Daar mij de hand mijns Gods geleidt;
 Wat zou met Hem mijn hart nog beven
 Het doel eens Gods is zaligheid!
 Ik denke U, Vader! en ik juiche,
 En licht stroomt op de schepping neêr;
 Ge ontwijkt mij, nacht zinkt om mij henen
 En 't niet verzwelgt uw schepping weêr.
 Pest, oorlog, honger en volkanen,
 En wat in schijn verderf verspreidt,
 Zijn, met U, onontbeerbre raadren
 In 't uurwerk der Voorzienigheid.
 Ach, zonder U, ô eeuwig Wezen!
 Wordt ieder zelfgevoel tot hel.

74 DE NATUUR MET EN ZONDER GOD.

Gij zijt, ô God ! en met uw aanzijn
Wordt alles in de schepping wel.
Zoo lang wij onze waarde voelen,
En 't hart hier voor de deugd nog slaat,
Is U, Oneindige ! te denken,
Ook tevens wensch, dat Gij bestaat !

HEIM-

HEIMWEE.

Wat wil die onbedwingbre zucht,
Dat stoorloos jagen naar een droombeeld, dat me ontvlugt,
En toch me in de oogen uit het verst verschiet blijft blinken?
Dat donker, smachtend voorgevoel
Van een in 't eind' bereikbaar doel,
Daar al 't genot der aarde in 't niet voor weg moet zinken?

Vergeefs deelt aarde, lucht en zee
Met onbekrompen hand mij al haar schatten meê,
De wensch vervangt den wensch, en de overmaat baart smarte;
De ontembre zucht, in schijn gesmoord
Wordt met te raauber kreet gehoord,
En onvoldaanheid knaagt met scherper tand aan 't harte.

O Beeld, dat mij verrukt en streekt,
Ligt van mijne eigen ziel 't oorspronkelijk en de teelt!
Ik moet, ondanks mij zelf, aan uw bestaan gelooven.
Gij flikkert op mijn donkre baan,
Daar hijgt en smacht mijn hart U aan,
En 't heimwee, dat het drijft, kan niets in 't stof verdooven.

Dat rijkdom, wellust en bewind
Een poos door valschen schijn het zinlijk oog verblind',
Hoe ras vertoont de roos niets dan haar' dorren stengel?
Of 't lot met vreugd of smart hier drenk',
Een zetel of een hut ons schenk',
Wien enkel 't stof ontylamt, doet afstand van den Engel.

De

De waarde van den sterveling
 Bepaalt het Ideaal, dat uit een hooger kring
 Hem rustloos op zijn' weg blijft schitteren in zijne oogen:
 Hij staart op 't grenzenloos verschiet,
 Hij jaagt het na, bereikt het niet,
 Maar voelt zijn grootheid en onsterfelijkheid in 't pogen.

Zijn Vaderland, neen! 't bloeit hier niet,
 Of straalt het soms hem aan in 't blaauwende verschiet,
 Hij juicht het dankbaar aan, en ijlt met dubbele schreden;
 Zijn oog blijft op den straal gerigt,
 Hij voorgevoelt het volle licht,
 En de aarde zinkt daarheen als stof voor zijne treden.

Wat zegt hem lijden, smaad en hoon?
 Eens zag hij door het graf — het kruis werd wereldtroon,
 En meer dan Englenvreugd rees uit den lijdensbeker.
 Daar schraagde hooger moed zijn loop,
 De wensch werd onbedriegbre hoop,
 De strijd was zegepraal, en de uitkomst godlijk zeker.

Ach! de Edelsten van ons geslacht,
 Van godlijk vuur beziel, beproefden naauw hun kracht,
 Nog was hun 't heerlijk beeld slechts schets en onvolkomen;
 Daar liep op eens hun uurglas af,
 En over hun vergeten graf
 Vervlogen eeuwen, en hun wenschen schenen droomen.

Maar zij, zij juichten bij hun God
 En vonden eindloos meer dan 't hoogstgedroomd genot.
 Thans zien zij zeegnend neêr op 't schijnbaar hooploos trachten
 Van hun, wien op dezelfde baan,
 Waar nog hun grootsche schreden staan,
 Het eigen doel bezielt, het eigen loon blijft wachten.

o Sterv-

ô Stervling, die uit storm en nacht

Naar 't licht en vreedzaam strand der beetre wereld sinacht!
Staar, staar die Eedlen na, en voel uw hoop herleven.

Deze aarde, met haar vreugd en smart,

Was steeds een vreemde kust voor 't hart,

Dat God en 't vlekloos beeld des hemels voor bleef zweven.

Kom, moedig, zorgloos voortgestreefd,

En waar de kracht uw' voet, de hoop uw hart begeeft,
Dan vrolijk op een graf eens uitgerust bij poozen.

Zijn nacht omvát de parel niet,

Maar toont haar nader in 't verschiet,

En korter u den weg, tot haar bezit gekozen.

Als alles eens als droom verdwijnt,

Zal 't Beeld, zoo lang gezocht, zoo teér hier na gekwijd,
Alleen als wezenlijk zich voor uw oog volmaken,

En de eens zoo grenzenlooze zucht,

Ver boven hare stoutste vlugt,

Voor de eeuwigheid in God verzadiging doen sinaken,

G E D A C H T E N
V A N E E N E N
G R I J S A A R D
O V E R D E
T O E K O M S T.

'k Zie, aan de grens des Tijds gekomen,
Waar de Eeuwigheid den stervling wacht,
Niets achter mij dan ijdele droomen,
Niets voor mij dan een' zwarten nacht.
Ik zoek vergeefs in 't schrikbre donker
Een enkele star; geen stargeflonker
Leent aan het schimmenrijk zijn licht:
Miljoenen wierp de Dood ter neder,
Maar nimmer keerde een enkele weder,
En bragt van 't vreemd gewest berigt.

Ik staar de toekomst en 't verleden
Besluitloos met een huivring aan.
Nu, wil ik moedig voorwaarts treden,
Dan, doet een kille schrik mij staan. —
God! zal ik winnen, of verliezen?
Hoe zal, hoe kan mijn hart hier kiezen,
Dat vrees en hoop om strijd vervult?
Hier, 't leven vol van zorg en slaven,
Daar, onder 't beeld van dood en graven,
Een toekomst, die in nacht zich hult?

Doet

Doet mij 't verschiet met regt hier beven,
 Of is 't bedriegelijke schijn? —
 Is 't enkel keus hier tusschen leven,
 Of tusschen *zijn* en *niet te zijn*?
 Blijft alles, wat ik ooit beminde,
 En ik op aard' niet wedervinde,
 Voor eeuwig aan mijn hart ontscheurd;
 Of zal ik, onder 't zoetst verrukken,
 Hen eens aan deze borst weêr drukken,
 En heeft mijn ziel dan uitgetreurd?

Waar kan ik licht, waar troost verwachten?
 Ik ken mijn eind' noch mijn begin;
 Mijn rede spilt haar laatste krachten,
 Maar sluimert bij haar grenspaal in.
 Ik volg vergeefs der Wijzen schreden,
 Hun rede suft, hun wensch wordt reden.
 Maar ach! die wensch baart foltering —
 Het raadfel blijft. Wie zal 't ontknoopen?
 Is 't opgelost, bij al hun hopen,
 In aanzijn of vernietiging?

Daar komt me op eens een glans omgeven,
 Die licht op mijn bestaan verspreidt.
 Gods Almagt gaf mij aan het leven,
 En waarborgt mijne onsterfelijkheid. —
 Ja, zal geen zorg mijn hart meer krenken,
 Dan moet God zelf 't berigt mij schenken,
 En Hij, Hij was het, die 't mij gaf! —
 Wat zich de Rede moog' vermeten,
 Nooit zag haar oog het eind' der keten,
 Zij brak voor haar altijd aan 't graf.

Gij,

80 GEDACHTEN VAN EENEN GRIJSAARD

Gij, gij alleen doet troosttaal hooren,
 Gij, godlijke Evangeliefchat!
 Het lijdend Menschdom is verloren,
 Of waarheid fiert uw heilig Blad.
 Ja, 'k voel het, bij mijn angstigst vreezen,
 Mijn Schepper kan mijn Redder wezen.
 Hij 's grooter dan mijn stoutste wensch.
 Zijn liefde gaat mijn brein te boven.
 Ik kan gerust zijn Woord gelooven,
 Want hij, die spreekt, is God, geen mensch!

Maar wat, wat baat aan 't eind' der bane
 Een eeuwig aanzijn aan mijn hart?
 Plengt hier mijn oog de laatste tranen,
 Of wisslen daar ook vreugd en finart?
 Dit aanzijn strekt maar kort ten zegen.
 Reeds lacht de stille rust mij tegen,
 Die mij in 't vreedzaam graf verbeidt.
 Wat heil een poos ons de aard' moog' geven,
 Voor 't hart ware eeuwig zinlijk leven
 Ras eeuwige vervelendheid.

Wat zal de Onsterfelijkheid mij wezen?
 Wie kent het lot, dat mij er wacht? —
 Nog altijd blijve ik angstig vreezen,
 Al heeft een God ze aan 't licht gebragt,
 Een heilige Wet, me in 't hart geschreven,
 Eischt, dat ik naar haar' wenk zal leven,
 Of dondert vloek op mijn bestaan;
 En een beschuldigend geweten,
 Als Regter in mijn ziel gezeten,
 Klaagt mij als Overtreder aan.

Waar-

Waartoe zal 't aanzijn mij verstrekken,
 Hoe schoon het in 't verschiet ook schijn?
 Zal 't vreugd of smart in mij verwekken,
 Zal 't zegen, of zal 't vloek mij zijn?
 Mijn hart, door schuldbesef verlagen,
 Ziet hier geen enklen lichtstraal dagen,
 Geen vonkje hoop, dat troost nog biedt.
 De Rede zwijgt, of helpt mij doemen.
 Waarop haar Godsdienst ook moog' roemen,
 Vergeving kent de Rede niet.

Gij kent ze alleen, o Woord des levens!
 Gij, zaalge Leer uit JEZUS mond!
 Gij troost, gij redt en heiligt tevens
 Het hart, dat nergens troost meer vond.
 Te groot voor menschelijk verzinnen,
 Leert gij mij God en deugd beminnen,
 Worde ik ten hemel voorbereid.
 En wat, wat zou mijn hoop doen stranden?
 Met 't eigen woord mijns Gods in handen,
 Juich ik in mijne onsterfelijkheid!

Ja, 'k heb het veilig pad gevonden,
 Dat zeker voert door storm en nacht,
 Waar, bij vergeving mijner zonden,
 Mij daaglijks reiner deugd verwacht,
 Daar is mij God de teêrste Vader;
 Ik kom zijn Beeld gedurig nader,
 Hoe eindloos eeuwig de afstand zij.
 En zou de toekomst mij doen grouwen?
 Wat kan mijn hart Hem niet vertrouwen?
 Hij gaf zijn' eigen Zoon voor mij!

82 GEDACHTEN VAN EENEN GRIJSAARD.

o Zoo dit dwaling ooit kon wezen...

Hij waar' de vloek der Menschheid waard,

Die van een dwaling dorst genezen,

Die al haar deugd en grootheid baart!

Dan was de mensch de spot der aarde,

En 't kleinst Insekt had meerder waarde,

Dat zorgloos wordt, geniet en sneeft!...

Maar neen! het vast gestarnt' moog' wijken,

Nooit zal één stip van 't woord bezwijken

Dat de Almagt eens gesproken heeft.

o Woord, dat nog tot troost blijft strekken

Waar alles ons begeeft in smart!

Wat heilig donker u moog' dekken;

Gij staaft u zelf aan 't eerlijk hart!

Wie u gelooft en blijft beleven,

Is boven aarde en tijd verheven,

En reeds in 't stof aan God verwant.

En wat, wat zou het graf hem rooven?

Zijn hart is bij zijn schat hier boven,

De hemel is zijn Vaderland.

Met u is 't aanzijn mij tot zegen,

Waar mij de hand mijns Gods geleidt.

Zij voer' langs doorn- of rozenwegen,

Het eind' des togt's is zaligheid.

Daar toeft mij de Engel der verkwikking,

Mij niet meer Koning der verschrikking,

Maar Heilbood van den besten Vorst.

Ras komt hij vreedzaam tot mij zweven,

Ontluit de poort van 't eeuwig leven,

En voert mij aan mijn Heilands borst.

Dan

Dan zal ik God als Vader roemen
In 't moeilijkst pad, door mij betreên,
En dankbaar heerlijke orde noemen,
Wat mij weleer verwarring scheen,
Uit elken traan, in 't stof vergoten,
Zie 'k nu een hemelroos ontsproten,
Die nooit voor 't hart weêr welken zal;
En wat hier ooit mijn 'ziel doorgriefde,
't Lost al zich op in eeuwge Liefde,
En lofgezang vervult 't Heelal!

BEMOEDIGING

ONDER,

VOOR DIT LEVEN, ONHERSTELBAAR VERLIES.

Wat zit gij eenzaam op een graf,
En treurt en kwijnt uw aanzijn af?
Torsch, Lijder! torsch dit leven.
Al huivert ge in een wildernis,
Waar nooit de nacht geweken is,
Zij voert tot Edens dreven.

Dit wriemlen op de wormenbaan
Is aanleg slechts van uw bestaan,
Verlaten, moedloos, harte!
Ge ontwront den kerker der Natuur
Voor lijden bij uw wordensuur,
En de eerste kreet was smarte.

Daar tooverde ijlings voor uw schreên
Verbeelding vleijende eeuwigheên
Van korte levensdagen.
Gij staardet op een bloemverschiet,
En zaagt, bedwelmde, de wormen niet,
Die aan de rozen knagen.

Mis-

Misleiding gaf bij 't kort genot
U vaak het aanzien van een God,
En hemel scheen u de aarde.
Geen horizon beperkte 't oog;
Gij droomde u, waar de neiging vloog,
Bestendigheid en waarde.

Wat blijft gij, Stervling! van den tijd,
Die, als een bergstroom, 't oog ontglijdt,
Een duurzaam heil verwachten?
De grond, waarop uw voeten treên,
Is puin van lang vergeten steên,
En stof van Voorgeslachten!

Helaas! wij kleven schimmen aan,
En schoon ze voor ons oog vergaan,
Wij zien er nieuwen blinken,
Tot dat de Dood, nu traag, dan snel,
Voor 't ijdel zinlijk Goochelspel
Het zwart gordijn laat zinken.

Maar zou de vonk in ons gemoed,
Die 't meest ons God gelijken doet,
Een ondeel van Hem zelven;
Zou ook voor 't edelste gevoel
De hand des Doods, ten laatste doel,
Een eeuwig graf hier delven?

Wat waar' dit aanzijn, wat ons lot,
Zoo 't hart niet bij zijn reinste genot
Onsterfelijkheid mogt hopen?
Een droom, die martelt en verblijdt,
Tot dat het uurwerk van den tijd
Voor ons ware afgeloopen!

Zou Liefde en Vriendschap in den mensch,
 Hoe zeer ze in 't h rt, bij elken wensch,
 Naar eeuwig aanzijn zwoegen,
 Hier op een klip des tijds vergaan,
 En telkens sterven en ontstaan
 Als 't laagste zingenoeogen?

Kan hier de Tijd, na little smart,
 De schoonste hoop van 't edelst hart
 Met weinig stofs bedekken,
 Waartoe zou u de onsterflijkheid,
 Die reeds op aard' hebt uitgeschreid,
   Zoon des stofs! dan strekken?

De Liefde is eeuwig aanzijn waard.
 Haar wortel rijze vrij uit de aard',
 Haar kruin zal 't oog ontvingten;
 Zij reikt tot aan het stargewelf,
 En dringt tot in den hemel zelf',
 En draagt er eedle vruchten.

  Gij, die door het stof geleid,
 U schandvlekt door vergetelheid
 Van 't edelste in uw wezen!
 Wat mint gij, dan u - zelf' alleen?
 Uw smart, voor de eeuwigheid te klein,
 Zal ligt de tijd genezen!

Maar gij, die eens en eeuwig mint,
 En hier op aard' geen trooster vindt,
 Waar zielgemis u griede!
 Verhef u boven stof en schijn —
 Juich, Eedle! uw ziel moet eeuwig zijn;
 Want eeuwig is uw liefde!

Wat

Wat roest kleeft op deze aardfche baan
Nog staêg de Liefde en Vriendfchap aan?
En eens, eens dreigt haar fcheiding.
Maar vlekloos troont haar heil bij God.
En voor dit storeloos genot
Was 't hier slechts voorbereiding.

o Dat geen traan meer 't ftof befproei',
Geen nieuwe weêr aan 't oog ontvloeï',
Na zoo veel duizend tranen!
De fmart kon tot verhoogd bezit
(Elke andre troost belette dit)
Den eengen weg u banen.

Staar, als de Nacht op uw verdriet
Van een' ontvolkten hemel zlet,
En ftilte u houdt omsloten,
Naar 't eeuwig Firmament omhoog —
Geen fcheidingstraan drijft daar in 't oog
Of wordt er meer vergoten.

Daar rijst op eens het ftarrenheer,
En zoete hoop bezielt ons weêr,
En ftraalt door 't aakligst donker,
De bang doorweende ftonden vlien;
Wij voorgevoelen wederzien
Bij 't lieflijk ftageflonker.

De Dood verbreekt geen zielenband.
Reeds kan één blik op 't Vaderland
Bij 't kort gemis ons laven;
Daar zien we in 't ftof, hoe ver verwaaid,
Zaad, voor den Oogst, van God gezaaid,
En juichen op de Graven!

A A N G O D ,

O P

E E N K E R K H O F .

Van 't flauwe maanlicht op dees' akker Gods omschenen,
Zing ik, een sterveling, Oneindige! uwen lof.
Geslachten worden, en Geslachten kwijnen henen,
En ik, ik adem op hun stof.

De droefheid, die ik vrees, het heil, dat ik verwachtte,
Glijdt als een druppel in den stroom des tijds daarheen.
Mijn aanzijn is eerlang een enkele nagedachte,
En ras doorbeeft de dood mijn leen.

Almagtige! wie kan naar waarde uw grootheid prijzen,
Die met denzelfden wenk den worm en seraf schiept!
Zoo eeuwig, als geen Zon meer aan de kim zal rijzen,
Als toen gij 't licht te voorschijn riept!

En ik, die adem of verga op uwe wenken,
Een vonk slechts van bestaan, een nietig kind van stof....
Een sidring grijpt mij aan! ik durf u, Eeuwge! denken,
En 't hart verheffen tot uw' lof!

o. Gij, der Koningen alleen beheerschend Koning!

Nooit flauwt uwe Oppermagt, nooit taant uw majesteit;
Te groot voor tijd en ruimte, is de eeuwigheid uw woning,
De zuil uws troons de oneindigheid.

Toen nog geen Diadeem op 't hoofd eens stervlings praalde,
Verspreidde uw Schepter reeds zijn goddelijken glans,
En de oude Nacht ontvlamde in 't licht, dat van hem straalde,
En rolde in zonnen aan den trans.

En als geen Vorsten kroon van 't stof meer af zal blikken,
Behoudt uw Schepter nog gestaeg den eersten gloed,
En de oude Nacht gaat voort op uwen wenk te sliken,
En drijft in zonnen voort met spoed.

Gij, Namenlooze! heerscht, zoo ver er zonnen weemen,
Ontelbre werelden er rollen door den nacht.
De Hemel juicht u toe, en meldt aan nieuwe heemen
Uw roem, uw grootheid en uw magt.

o Heilige! bij wien, in 't vlekloos licht gezeten,
Geen Seraf zonder finet, geen heemen zuiver zijn!
Ik, Zondaar, zou m'een lied tot uwen lof vermeten,
Daar 'k in 't onreine stof nog kwijn?

Hier op dees zandkorl, waar mij dood en nacht omgeven
Uw eeuwge hemel met zijn starren mij omsluit,
Voel ik, in 't stof geknielt, mijn hart tot u verheven,
Breide ik mijn handen tot u uit.

En toch geen donder brult, geen bliksemflichten vellen
Den schuldigen, die u 't berouw zijns harten biedt.
Het oog eens Engels moog 't getal der starren tellen,
Uw liefde, Erbarmer! meet hij niet!

Verheven, godlijk Plan, dat nimmer Wijzen gisten,
Dat in het verst verschiet geen Engel heeft verheugd.
Uw Liefde vormt in 't stof den Zondaar tot een' Christen,
En voedt hem op voor hemelvreugd.

Schoon ras een doode, en reeds van doodsgebeente omgeven,
Blijf ik vol zoete hoop op 't eenzaam Kerkhof staan;
Daar ruischt in voorgevoel de wind van eeuwig leven
Mij door het gras der graven aan.

Mijn blik vliegt naar omhoog. Ik zie Orion blinken,
De heldre Wagen lonkt vertroostend op mij neêr,
En stof, en doodsgebeente, en tijd en wereld zinken,
En 'k ben geen mensch van aarde meer!

U loof ik, Eeuwige! diep in mijn niet verloren,
En Gij, voor allen lof te groot, vermaadt mij niet! —
Eerlang wijdt U mijn hart in juichende Englenkooren
't Ook daar U onbereikbaar Lied!

H E T
BESTENDIG HEIL
D E R
D E U G D.

Gezonken Mensch, nog steeds zoo groot van waarde,
Dat ge in 't heelal geen grens voor uw volmaking ziet!
Wat zwoegt ge en slaapt in 't stof der aarde,
Daar 't uitzigt u een' hemel biedt?

Wat schijngeluk hier de Ondeugd immer tee'de,
Een duurzaam naberoew vervangt haar kort genot.
Alleen de Deugd wacht reine weelde
In 't zedelijk gebied van God.

Haar eenzaam pad moge eerst door distels boren,
De zielrust blijft haar Gids en essent hare baan,
En ras zal haar 't verschiet bekoren,
Daar voor de dorens rozen staan.

Wijd aan haar heil, dat nooit vergaat, uw pogen,
En offer vrolijk op een' wezenloozen schijn,
Die eenmaal in uwe eigen oogen
Min dan een waterbel zal zijn.

Geen waar geluk is ooit uit de aard' gerezen.
Zij draagt geen enkle bloem, die niet verwelken zal.
Eens schijnt ze een Paradijs te wezen,
Maar spoedig wordt ze een tranendal.

Al wat hier streelt, vermoet in 't eind' de zinnen,
En wordt ontbering, die tot lange smart bereidt,
En wat wij hier het meest beminnen,
Wordt eens het langst door ons beschreid.

De blijde Jengd moog' dartlen tusfchen rozen,
Hoe ras verschroeit de zon des levens hare blaën!
Zelfs onder 't minnen, onder 't kozen,
Grijpt haar een heer van zorgen aan.

De hoop op rust moog' 't hart een poos verzoenen;
Eer 't onder angftig zweet haar ftille haven winn'
Komt de Ouderdom op wolle fchoenen
En fluipt de drukke woning in.

Geen voorfpoed rekt de toegemeten jaren,
De Dood kent bedelftaf noch fchittrend ordelint.
Wij zeilen op de levensbaren
Naar 't graf met voor- en tegen-wind.

Eens is de tijd, als rook, voor ons vervlogen,
En 't leven fchijnt een droom, die met den morgen zwicht,
Nu rijst de Waarheid voor onze oogen,
En alles toont zich in haar licht.

Gelukkig, die haar vrolijk toe ziet treden,
En aan de grens, waar tijd en eeuwigheid zich fcheidt,
Zoo kalm terug ziet in 't voorleden,
Als in de toekomst, die hem beidt.

Wat zou hem 't goud, wat windrige eer hem geven,
Die voor iets eindigs nooit een oogeblik ontbrandt,
En enkel in dit nietig leven
Den weg befchouwt naar 't Vaderland?

Geen

' Geen bliksemvuur, geen afgrond doet hem grouwen,
Geen donker, huilend, woud, wat monsters 't ook omvat;
Hij vest op de Almagt zijn betrouwen,
En wandelt veilig op zijn pad.

Zijn hart wordt nooit door angst van een gereten,
Al klimt langs steil gebergte, vol middaggloed, de baan,
Het koeltje van een kalm geweten
Blaast altijd hem verkwikking aan.

Een stille hoop blijft steeds zijn' moed nog prikklen,
Schoon hem in nacht en storm geen enkle star meer schijnt,
Hij voelt den Engel zich ontwikkelen,
Naar mate in hem het dier verkwijnt.

Zoo streeft hij voort door 't ondermaansch gewemel;
Geen voor- of tegenspoed ontrooft hem ooit zijn rust,
Tot dat de Dood hem wenkt ten hemel,
En hij Gods Engel welkom kust.

Nu is het doel bereikt van 't aardfche leven,
Dat slechts ontwikkeling was voor edeler bestaan,
En een gedurig voorwaarts streven,
Naar 't goed, dat nimmer zal vergaan.

Wat is nu 't leed, daar eens de Deugd in fmachtte,
De traan, door haar gefchreid bij ondermaanfchen druk?
Een zaligende nagedachte,
Een ondeel van het waar geluk!

' Reeds is de zon, die nooit weér daalt, verzezen;
De blijde toekomst daar, die nimmer wiffling beidt.
En wat, wat zou de Deugd er vreezen?
De tijd is heen — 't is eeuwigheid.

OP HET GRAF

MIJNER

ECHTGENOOTE.

Hier, waar het lijdend hart der wereld is onttoegen,
En 't hooge Kerkgewelf het stof van eeuwen dekt,
Ruischt, ruischt hier, tranen! uit mijne oogen,
Door 't bangst gevoel in mij verwekt.

Getrouwe Deelgenoot in al mijn heil en nooden,
Hier zonkt gij van mijn hart in 't zwijgend graf ter neêr;
Hier rust gij in het stof der dooden,
En hoort mijn jammerklagt niet meer.

Hoe dikwerf heeft mijn hart hier met U aangebeden,
En zich in d' eigen lof met uw gezang vereend?
En nu — gemarteld door 't voorleden,
Aanbid ik op uw koud gebeent'!

Toch blijft gij, eenzaam Graf! de wijkplaats van mijn smarte,
Sinds me in die diebre Gaê de wreedste doodspijl trof.
Nog is zij alles voor mijn harte,
En weenend sta ik bij haar stof.

't Ge-

't Genot, waarop mijn oog nog in 't verschiep kon staren,
Een vreedzame ouderdom, mijn zoetste wensch weleer!
Het heil van meer dan veertig jaren,
't Zonk alles in uw' nacht ter neêr.

Daar stond ik aan uw' rand; 't Heelal had mij begeven.
Wat kon aan 't eenzaam hart voortaan de wereld biên?
Wat bleef mij over in een leven,
Daar ik de vreugd niet weêr zou zien?

Ach! waarom kan de schijn zoo vaak ons hart bekoren
En kleven we aan een heil, dat eenmaal smarten kweekt,
Tot dat we in 't eind' de Waarheid hooren,
Als zij uit tombe en doodkist spreekt!

Dan zinkt, als de avondzon, de wereld in de kinnen,
En donkerer daalt de nacht gestadig om ons neêr.
't Genot, de blijdschap, wijkt als schimmen,
En laaft het ledig hart niet meer.

Eens staan wij eenzaam daar, eens komt ons niets te stade,
Dan wat ons Jezus en zijn reine Heilleer biedt,
God, deugd, onsterfelijkheid, genade,
En dit slechts rooft het graf ons niet.

o Zoet herdenken! ook bij al de vreugd van 't leven
Lachte ons een lichtstraal uit de beetre wereld aan,
En deed ons de oogen, zonder beven,
Op onze korte scheiding slaan.

Vijf jaren zien mij reeds mijn eenzaam pad betreden,
En 't eigen uitzigt schraagt mij bij mijn' levenslast,
En al mijn zielrust hier beneden
Is aan de zaalge toekomst vast.

O Uitzigt, dat mij streekt ! na weinige oogenblikken
Zal in dit eigen graf ons stof vereenigd zijn ;
Zal me aan uw zij' de rust verkwikken,
Daar ik zoo smachtend hier naar kwijn.

Dan drijf' dé tijdstroom, bij orkaan en onweersvlagen,
Of mer het koeltje, dat hem zachtken aanblaast, voort,
Wij rusten tot aan 't eind' der dagen,
En onze slaap wordt niet gestoord.

Eens breekt de morgen aan, dat God ons zal hereenen
En ik U welkom kusse in 't lieve Vaderland ;
Waar nooit de Liefde weêr zal weenen,
En 't wederzien de scheiding bant.

Dan moge ons dierbaar Kroost, bij namenloos verrukken,
Weêr rusten aan ons hart, voor hun altijd zoo teêr
En wij de vrucht der lessên plukken,
Zoo vaak hun ingescherpt weleer.

Geliefde, zoo uw hart nog kennis draagt van de aarde,
Dan weet gij, dat uw beeld steeds leeft in mijn gemoed,
En, wien de tijd ook rozen baarde,
Mij niets uw afzijn heeft vergoed.

Met U ontzong mij de aarde, en wat ik ooit voordezen,
Door zoet genot bekoord, gezocht heb en bemind.
Mijne eerste reine vreugd zal wezen
Als ik bij God U wedervind.

AAN DEN HEERE
M^r. J. H. T O B I A S,

ZICH OP DE REEDE VAN TEXEL BEVINDENDE, OM
NAAR BATAVIA TERUG TE KEEREN.

Zoo toeft gij nog op Texel's Reë,
En zendt tot God uw stille beë,
Dat ras een Oostewind U aan de Zee moog geven?
En toch boeit zich uw oog aan 't strand
Van 't reeds verlaten Vaderland,
Waar zoo veel is terug gebleven!

Hoe speelt de Tijd hier met den mensch,
Waar menigwerf zijn vrees en wensch
Zich als zijn welkom- en zijn afscheids-kus vermengen,
En de oogen, naar den wenk van 't lot,
Nu, tintelen van zielgenot,
Dan, bittere hartentranen plengen!

„Schoon (spraaft gij) ons het lot thans scheidt,
„Mijn Vriend! 't is niet voor de eeuwigheid;
„Uw ouderdom kan ligt ons weêrzien nog gedooogen.
„Wat werpt gij alle hoop ter neêr?
„Na vijf jaar scheidens keer ik weêr,
„Hoe schielijk is die tijd vervlog en?

Ja, spoedig ijlt die tijdkring heên;
Maar ook mijn leven hier beneên.
Slechts luttel voorwaarts kan mijn donker oog nog staren,
Uw afzijn loope spoedig af,
Ik ij! nog sneller naar het graf,
Na zes en zestig levensjaren.

Maar moog' 't verschiet die vreemde ons bién,
 Wat is op aarde wederzien?
 Slechts voorbereiding tot een nieuw en wreeder scheiden.
 Hier bloeit geen roos, die niet verdort;
 Zelfs eer de wensch verkregen wordt,
 Blijft in 't verschiet ontbering beiden.

Nog zweeft die stond voor mijn gezigt,
 Toen ik uwe Ouderen 't berigt
 (Geen afscheid droeg hun ziel) van uw vertrek moest geven,
 Ach! vreeslijk sloeg mij 't angstig hart!
 Ik voelde, op 't aanzien van hun smart,
 De woorden op mijn lippen beven.

Daar zamelde ik mijn laatste kracht;
 Maar naauw was half mijn taak volbragt,
 Of bitter nobdgeschrei hield schier mijn woorden tegen.
 Ach! dacht ik, bij hun droef gefnik,
 Kan 't weêrzien voor een oogenblik
 Zoo diep een zielsmart overwégen!

De Dood slechts scheidt niet als de Tijd,
 Die met een droombeeld 't hart verlijkt,
 En 't vlugtig wederzien te banger doet beweenen;
 Hij voert ons, waar geen afscheidstraan
 Meer in het zalig oog zal staan;
 Hij scheidt voor eindeloos hereenen.

Hij brenge ons eenmaal daar bij één,
 Waar vetre hemelen noch zeën
 't Genot der vriendschap aan het edel hart meer roven!
 Da wa — waar nog uw werkkring zij,
 Gods zegen blijve U eenwig bij —
 Vaarwel! — tot wederzien in 't Vaderland hier boven!

E E N E

E E N E

F A B E L.

Met goddelijk vernuft bragt eens door 't kunstpenceel
Een Schilder de Onſchuld, in een kop, op het panneel.
Zijn Zoon, wien de eigen geest, hetzelfde vuur deed blaken,
Zag hem met hooge vreugd het ſchoone Beeld volmaken.
Toen 't heerlijk was voltooid en naar den eisch gezet,
Schonk 't hem de Vader voor zijn vorſtlijk Kabinet.
Hij voelt den prijs der gift, en, vol van zoet verrukken,
Plaatſt hij het in de rij van zijne meesterſtukken,
En elk, wie 't zag, riep uit, vol van verwondering:
„Het is 't ſieraad der zaal, de kroon der zamelings!”

Er reisde een Vreemdling, in de ſchilderkunst ervaren,
Met drie van zijne Zoons, die alle ſchilders waren.
Veel had hij van dit ſtuk tot in 't verſchovendſt oord,
Veel van den Schilder en zijn galerij gehoord.
Een diep verborgten nijd deed hem dien lof miſtrouwen.
Hij brandde van begeerte om 't in perſoon te aanschouwen.
Nu zocht hij ongemerkt, en met zijn kroost alleen,
Bij 't afzijn van den Zoon, de kunſtzaal in te treên.
't Gelukt hem, want hij kwam als Prins in toel en wezen,
En uit zijn houding ſcheen de kenner nog te lezen.

Naauw is hij in de zaal of 't oog naar 't stuk gerigt,
 Haast hij zich met zijn Zooms naar 't hemelsch aangezigt.
 Hij beeft van schrik terug voor zulk een kunstvermogen.
 Ach! ieder trek was hem een bliksemstraal in de oogen.
 Hij raast van spijt, maar loos, in veinzerij volleerd,
 Verbergt hij in een' lach den nijd, die hem verteert.

DE OPPASSER.

Is dat geen heerlijk stuk, dat ieder moet verrukken?

DE SCHILDER.

't Is meer, 't is 't meesterstuk van alle meesterstukken.
 Alleen, gij eischt toch uit mijn' mond geen vleijerij?
 't Is jammer, dat het hier wat hard geteekend zij.
 Maar met een kleinigheid waar' dit gebrek te heelen,
 Zoo 't een gebrek mogt zijn. Slechts wat verzacht de deelen,
 En alles waar' volmaakt.

(Hij wendt zich tot zijn' Zoon.)

Wat zegt gij? Denkt gij niet
 Dat zich dit schoone stuk nog veel verfraaijen liet?

DE EENE ZOON.

Gewis! 't is slechts één lijn te mager in mijne oogen.
 Och! had ik hier penfeel en verw in mijn vermogen!
 Een weinig meerder vleesch zou weldoen aan 't geheel;
 Maar anders, 't is volmaakt, 'k beken 't, in ieder deel.

DE ANDERE ZOON.

En ik, mijn Vader! durf ik ook mijn vonnis geven,
 Aan de oogen mist toch vuur, 't is niet genoeg verheven.

'k Heb

'k Heb steeds verhevenheid op uwen raad bemind,
 Het smart mij in de ziel, dat ik haar hier niet vind'.
 En toch een enkele trek verbielp dit in het wezen,
 En 't stuk ware eindloos in mijn oog in prijs gerezen,
 O 't spijt mij, daar de feil zoo ligt te redden is,
 Dat ik penfeel en verw dit oogenblik hier mis.
 'k Bewonder 't heerlijk stuk meer dan ik uit kan drukken,
 En juist deze aandrif zou mijn poging doen gelukken.
 Alleen een beuzeling, die 's kenners oog slechts ziet,
 Wat meer verhevenheid, en 't had zijn weergae niet.

* * *

Verrukt van blijdschap over 't oordeel zijner Zonen;
 Knikt hun de Vader toe om hun zijn gunst te toonen,
 En vraagt, terwijl hij naauw zijn vreugd verbergen kan,
 Aan zijnen derden Zoon: „ En gij, wat zegt ge er van?”

DE DERDE ZON.

Niets. 't Bleef, hoe lang ik zag, en waar mijn oog ook staarde,
 Een hemelsch Meesterstuk van onbezefbre waarde.
 Alleen verbaast het mij, dat slechts één ding hier mist,
 En zulk een pronkstuk van de kunst niet zij vernist.
 't Vernis verhief al 't schoon en leende aan 't beeld eerst leven,
 En zou er eenheid en bevalligheid aan geven.
 't Verdient het echter, want een stuk van die waardij
 Bezit op 't wereldrond geen enkele galerij.
 „ ó Schoon (viel de oude Guit hen zachtjes in de reden,
 Terwijl de Leidsman aan een zijde was getreden)
 „ Gij sprekst mij naar het hart. Komt, wenden we alles aan,
 „ Dat ons de toegang hier nog eens moge openstaan.
 „ Wij zullen aan den Gids, om niet te wederstreven,
 „ De beste woorden, en een rijklijk drinkgeld geven,

„ En morgen zien we ons hier met ons gereedschap weêr.
 „ Gij, schoone Jonge ! zorgt, dat zich het vleesch vermeer’ ,
 „ En gij, gij voegt er bij, eer ’t iemand kan ontdekken,
 „ Hoogvlieger daar gij zijt ! van uw verheven trekken,
 „ En gij, mijn kleine Schelm, die daar zoo schuldloos staat,
 „ Bestrijkt met uw vernis van barnsteen het gelaat.
 „ Het stuk moet ons zijn en het schoon zoo zeer verdwijnen,
 „ Dat en de Schilder en zijn Zoon er van verkwijnen.”

Nu namen ze afscheid en verzochten om de gunst
 Van morgen zich nog eens aan ’t pronkstuk van de kunst,
 Dat hen betooverd had, volop te mogen laven,
 Eer zij, naar hun ontwerp, zich weêr op reis begaven.
 „ Mijn Heeren ! (zegt de Gids) zoo dikwerf U dit itreelt,
 „ Mits echter, dat gij niets bederft aan ’t heerlijk Beeld.”
 „ „ Ô Daarvoor vrees niet ! wie kon zoo iets godlijks schaden ? ” ”
 Dit was der Schurken taal, toen ze uit de Kunstzaal traden.
 En de oude Deugniet, met zijn Zonen op de zij’ ,
 Was d’ andren dag, reeds vroeg, weêr in de Galerij.
 Hij poogt, door nu bij ’t een, dan ’t ander stuk te beiden,
 Den Kunstbewaarder in een zijvertrek te leiden.
 Zijn doel gelukt. Penseel en verw wordt uitgehaald,
 De kop iets vetter en wat vleeziger gemaald,
 Er trekken bijgevoegd, die de eenheid straks verbreken,
 En dadelijk ’t vernis zoo nat er opgefreken.
 In ’t kort, ’t oorspronkelijk schoon van ’t vleekloos beeld verdween,
 Zoo dat het, waar beschouwd, naauw ’t eigen stuk meer scheen.

Pijlsnel werd verw, vernis, penseel nu weggestoken.
 Den Vader meldt een blik, hoe wel hij zij gewroken.
 Hij juicht het schelmstuk toe ; maar van dat oogenblik
 Was hem de Galerij ’t verblijf van angst en schrik.
 Ach ! de eedle eenvoudigheid van ’t aanblijven was verloren,
 In zinnelijken lust het rein gevoel herboren,

De

De stille majesteit, die 't hart onwillig eert,
 In opgeblazen trots en stouten waan verkeerf,
 En 't heerlijk koloriet, waarin 't had uitgeblonken,
 Was onder geel vernis rampzalig weggezonden.
 Alleen, gelijk de zon door wolk en nevel licht,
 Scheen soms een trek nog door van 't vorig aangezicht.
 Men meldt den Vader, dat door list en helsche vonden
 Zijn zoo begunstigd Beeld misvormd ware en geschonden.
 Dit hoort de Zoon, terwijl hij aan zijn zijde beidt,
 Ijlt naar de Galerij, ziet toe, verstomt en schreit.

„Dat deed een vijand (dus laat hij in 't eind' zich hooren)
 „ô Onschuld! Onschuld! ach! hoe diep gingt gij verloren!
 „Is dat mijns Vaders werk? Zoo zou hij 't wederzien?
 „Neen, minner, moest ik ook mijn leven er voor bién!
 „Verstelde Booswicht, die, van helschen nijd bestorven,
 „Mijns Vaders Meesterstuk zoo schandlijk hebt verdorven!
 „Neen, sterven wil ik, eer mijn Vader 't zoo aanschouwt,
 „Veel liever sterven, dan dat gij 't bezitten zoudt!”

Den eedlen Zoon, wien niets in zijn ontwerp deed zwichten,
 Was 't groot geheim bekend, 't vernis er af te ligten,
 En de opgesneerde klad van verwen in dien staat
 Zacht op te lossen en te ontnemen aan 't geheet;
 Dan, ligt bevroedt men, hoe hij voor zijn doel ook blaakte,
 Dat veel van 't eerste schoon er bij verloren raakte.
 Diep treurig wierp de Zoon zijn' blik op 't Beeld ter neer.
 De vlek was uitgedelgd; maar de onschuld was niet meer.
 Daar greep hij, met een traan van bittere smart in de oogen,
 Penfcel en verw, in 't reinste gevoel van zijn vermogen,
 En vol van 't godlijk vuur van zijn' verhoogden zin,
 Bragt hij er nieuwe kracht en eedler leven in.
 De oorspronkelijke aanleg was nog in het Beeld te ontdekken.
 En heilig bleven hem de minste van die trekken.

Wat folterenden angst zonk daar zijn ziel ten buit!
 Het klamme doodzweet brak hem bij dien arbeid uit.
 „ô Onschuld, onschuld (sprak hij bij het tranen plengen)
 „Gij zijt, bij al mijn vlijt, niet weêr terug te brengen!
 „Maar wat de Liefde kan, worde in u openbaar!”
 En zie, 't gelukte hem — een heerlijk Beeld stond daar!
 Hij staart het vrolijk aan, en 't werk van zijne handen
 Doet zijn verheven ziel in hemelvreugde ontbranden.
 Geen poging kwam 't herstel der onschuld ooit te baat,
 Maar ook geen enkle vlek ontferde meer 't gelaat.
 Het Beeld was opgevoerd tot een veel hooger orden,
 En 't aangezigt was tot verheven deugd geworden.

Gelijk een Broeder zijn' geredden Broeder leidt
 Aan 't hart des Vaders, dat hem angstig wachtend beidt,
 Zoo bragt de Zoon het Beeld tot zijnen Vader weder.
 Dees schouwt met hooge vreugd op 't werk zijns Zoons ter neder.
 't Was beiden, na dien tijd, zelfs liever dan voorheen.
 Maar sinds liet nooit hun oog 't één oogenblik alleen.

* * *

ô Mensch! zou dit verhaal u nog ten raadfel wezen?
 't Is uw geschiedenis, die gij hier hebt gelezen.
 Onschuldig schiep u God, die vlekloos heilig is.
 Een heerlijk Schaduwbeeld van zijn gelijkenis.
 Het kwaad verwon uw hart en deed uwe onschuld sneven.
 Daar offerde Gods Zoon voor u zijn bloed en leven,
 Herstelde 't werk van God veel schooner dan weleer.
 En gaf u aan de Deugd en aan den Hemel weêr.

Naar Lavater.

AAN

A A N

A R I S T U S.

Aristus! spreek niet meer van 't heerlijkst Voorgeslacht
Tot een verbasterd Kroost, dat met zijn grootheid lacht.
„Is de afstand dan zoo groot? Wat zijn twee honderd jaren?
„Kan 't Nakroost nu niet zijn, wat toen zijn Vaadren waren?“
'k Beken, de tijd is klein, die ons van de Eedlen scheidt,
Maar zie ik op hun deugd, dan scheidt ons eeuwigheid.
Daar, Godsvrucht, matigheid, die moed en krachten teelde,
Hier, Godverloochening, bij hoogmoed, waan en weelde;
Daar, trouw en eerlijkheid, door 't wereldrond betrouwd,
Hier, eerloosheid, bedrog, bij slaafchen zin voor 't goud.
Die, om een Vaderland te scheppen, vrolijk stervend',
Dees, liever 't Vaderland, dan hunnen wellust dervend';
Die, met hun' Godsdienst en de Vrijheid buiten nood,
Dees, voor die beiden onverschillig als de dood!
ô Zwijg, Arist! waartoe zou 't vergelijken baten?
Wij zijn reeds klein genoeg, waartoe ons zelf' te haten?
Ach, de afstand is te groot! hij weert reeds allen moed.
Zwijg van een Voorgeslacht, dat ons verzinken doet!

Waan echter niet, dat ik, te midden van mijn klagten,
De groote redding, ons verleend, gering zou achten.
Neen; vrij van 't haatlijkst juk, ooit door een Volk getorscht,
Weer Nederlanders met een' Nederlandschen Vorst,

Kon naauw in 't eerst mijn hart aan 't geen ik zag, gelooven.
 Die wondre redding ging mijn stoutst begrip te boven.
 Daar vloog mijn ziel omhoog — de mensch, de held, verdween,
 Ik zag geen werktuig meer, ik zag Gods arm alleen!
 Maar, Vriend! ook bij de zege, ons door Gods gunst geschonken,
 Blijft altijd nog ons heil aan onze deugd geklonken.
 Een valsche gloriezucht benevelt vaak 't verstand,
 En 't bloed vloeit voor 't geweld, en schraagt een' Dwingeland.
 De moed, uit welk een bron die immer af moog' dalen,
 Kan in het oorlogspark een poos toch zegepralen;
 Maar doet geen edel doel hem in het hart ontstaan,
 Dan brengt hij voor het Volk geen heil of voorspoed aan.
 De Gal, zoo tuk op eer, zoo trotsch op zijn victorie,
 Was slaaf van een' Tiran en 't offer van zijn glorie.
 Europa boog zich voor 't gedrochtlijk Keizerrijk,
 Maar Frankrijk kromp van nood op zijner Zonen lijk.
 Hoe blijft der Vaadren moed bij deze moordzucht blinken!
 Slechts de eer van 't Vaderland kon hen in 't harnas klinken.
 Te vreden met hun' grond, maar wars van vreemde magt,
 Heeft nooit verovringzucht hen in het veld gebracht.
 Geen tijdgeest, 't Menschdom blijft hun moed en grootheid eeren.
 Wat was hun roem, die met de mening kon verkeerren?
 Getrouw aan eed en pligt, was God hun beukelaar,
 En: vrijheid of de dood! hun leus in elk gevaar.
 Hun moed was teelt der deugd, en slonk niet bij hun sterven.
 Wat kon, door jaren strijds, hun edel hart niet derven!
 Voor 't Algemeen - belang hield steeds hun trouwe stand,
 Geen offer scheen hun groot voor 't heil van 't Vaderland.
 Het Woord huns Gods in 't hart, de Vrijheidspaar in de armen.
 Was 't eerste altijd hun steun, om 't laatste te beschermen,

Ja! 'k juich met u, dat wij aan 't hoofd van onzen Staat
 De Telg eens Stams weêr zien, zoo vaak 's Lands toeverlaat,
 En waar' de vrije keus mij door het Lot beschoren,
 'k Hâd Nassau voor dit Volk en voor mijn hart gekoren.

Maar

Maar immer, wat zijn vlijt en wijsheid moog' bestaan;
Hangt de uitkomst aan de deugd van zijnen Onderdaan.
Zal, als weleer, Euroop den Nederlander eeren,
Dan moet der Vaadren deugd in Neêrland wederkeeren.
Aan de oude weelde, schoon ook magt het pleit beslecht,
Blijft eeuwig de oude schande en eerloosheid gehecht.
Waar kon de beste Vorst, ook bij volmaakte wetten,
Den ondergang eens Volks, beroofd van deugd, beletten?
Lycurgus schepping zelfs, het trotsch Spartaansch gebied,
Een teelt der Goên, weêrftond 't bederf der zeden niet.
Wat kon 't gebied der aarde aan 't eerloos Rome baten?
De eeuw van zijn deugd was de eeuw van zijne Cincinnaten.
Maar eens de vuige prooi van rijkdom, weelde en schand'
Behoedde Raad noch wet het voor een' Dwingeland.
Geen Titus, geen Trajan of edele Antonijnen
Deën ooit den ouden bloei voor 't Nakroost weêr verschijnen,
Hun deugd behoorde aan hun, maar 't eerloos Rome zonk,
Tot dat het elk Barbaar aan zijn triomfkar klonk.
Een eerlijke armoê, aan gebrek en nood ontheven,
Doet meer dan rijkdom aan het erf der Vaadren kleven.
Het mislen van dien grond doorpriemt de ziel met smart.
Waar knaagt het heimwee meer dan aan 't Helvetisch hart?
Wat kan hem bij de rust van zijne koele dalen,
Wat bij zijn sneeuwgebergten en ruime meeren halen?
Hier zag hij 't eerste licht, en aarde en hemel bond,
Door duizend schoonheên, hem aan zijn' geboortegrond.
Daar wil hij op het graf van zijne Vaadren leven,
Daar wil hij ook zijn stof aan de aarde wedergeven,
Het zoet herdenken aan een deugdzaam Voorgeslacht;
't Vooruitzigt, dat zijn Kroost het eigen heil daar wacht,
Zal nog de vreugdloosheid van zijne Grijsheid hindren.
Hier koos hij eens een Gaê, hier speelden zijne Kindren,
Hier groent de boom nog, die zijn jeugd omschaduwde heeft,
Daar rookt de Veldhut, daar zijn Meisje in heeft geleefd.

Geen

Geen Tempe kan hem ooit dien dierbren grond vervangen.
Hij blijft in een Paleis naar de oude hut verlangen,
En in wat hemelstreek hem ook het Noodlot bant,
Zing hem zijn koezang voor, hij raast naar 't Vaderland.

Zeg niet: die deugd is thans in Zwitserland verstorven.
Wat heeft Napoleon niet in Euroop' verdorven?
Zijn helsch vernuft heeft heil in giftig wee verkeerd,
De menschheid in den mensch, God in zijn' dienst onteerd!

De slaaf der weelde, om zich in vuig genot te baden,
Zal ligt voor goud zijn' Vorst en Vaderland verraden.
Wat zegt het voor zijn hart of alles om hem zinkt,
Zoo lang het in zijn huis van pracht en weelde blinkt?
Wat zou hem aan 't belang des Landgenoots verbinden?
Hij heeft geen Vaderland, geen Voorgeslacht, geen Vrinden.
En altijd wordt die grond het meest door hem bemind,
Waar zijne zinlijkheid het meeste voedsel vindt.
Beschaafdheid schenkt geen deugd; zij weert slechts ruwe zeden,
Verfijnt de zinlijkheid, maar laat haar onbestreden:
Verdringt verdienste en maakt alleen haar schijn geschat,
Leent vaak aan de ondeugd glans, en slijpt het misdrijf glad.
Zij doet, naar eisch bestuurd, de Maatschappijen blinken,
Maar, eens haar perk ontvloön, de Volkren nederzinken.
Alleen de Godsdienst wijst haar 't regte en juiste spoor,
Vermeedert nog haar heil, en komt haar nadeel voor.
Hij leent, bij hooger doel, den stervling eedler krachten,
Bestuurt de klem des wenschs, en heiligt zijn gedachten.
Hij boeit aan eed en pligt, en werkt in elken kring
Voor 't heil van 't algemeen nog zelfverloochening.
Hij zal niet slechts de daad door vrees voor straf beletten,
Maar maakt de keus van 't hart eenstemmig met de wetten.
En wat bevalligheid het Misdrijf ook betoon'
Ook in de ruwe hut schenkt hij der Deugd de kroon.

Geen

Geen Volk, eens door de weelde in zeedloosheid verzonken
Aan duizend kunstnoën en behoeften vastgeklonken,
Week en karakterloos bij dorst naar goud en eer,
Vindt immer de oude deugd dan door den Godsdienst weêr.
Hij kan, waar zinnelijkheid tot de ondeugd ons zou trekken,
Alleen ten tegenwigt in 't weiffend hart verftrekken;
En voert, waar 't blinkend stof te ligt de lust bewoog,
Een eedler wereld met haar loon en straf voor 't oog:
Zie daar een drijfveer, die geen Vorst, geen Wet kan geven,
Zij doet het Misdrijf in het vreeslijkst eenzaam beven,
En weert in 't siddrend hart, dat nooit zich zelf' ontvliedt,
Meer euyeldaden, dan het oog eens stervlings ziet.
In JEZUS Leer, zoo naauw aan 't heil des Staats gebonden,
Wordt tusfchen Heer en Slaaf geen onderscheid gevonden.
Zij vormt, hoe eindloos groot op aarde ook de afstand schijn',
Het groot veréénings-punt, waar beiden Christen zijn.
Zij bindt den Onderdaan en Koning aan hunne eeden;
Zij maakt ook 't lijdendst deel der Maatschappij te vreden.
Hoe ongelijk op aard, aan de eigen wet verplicht,
Zijn ze één door JEZUS Leer, en één voor Gods Gerigt.
Één Evangelie eischt van beiden 't eigen pogen.
En Vorst en Onderdaan zijn Zondaars in Gods oogen,
En wat hen immer scheide in hunnen aardfchen loop,
Vergeving uit genaë is beider jongfte hoop.
Maar zijn we opregt, mijn Vriend! om zoo veel ramps te heelen;
Moet haar 't Geweten, kan geen Koning haar bevelen
Een Robbespierre schraagt het aanzijn van een' God,
En d' eerdienst schiep het eerst Napoleons gebod.
Sinds zal op 's Vorsten eisch, mag hij een ambt bekleeden,
De Godverzaker zelf het kerkgestoelt' betreden.
Hij huichelt diep ontzag, door staatzucht aangespoord,
Maar spot in 't eerloos hart met God en met zijn Woord.
De Alwetendheid wordt door geen kunstvertoon bedrogen.
Wat zegt hier kerkgebaar, hoe luisterrijk voor de oogen?

De

De Heiden wij' met pracht zijn wierook aan de Goôn,
God wordt geen Eerdienst van den Stervling aangeboden.
De Menschheid eert zich zelf door God opregt te vrezen.
God eischt het hart — daar moet zijn ware Tempel wezen.
De Oneindige is te groot voor allen praal en schijn,
In geest en waarheid wil Hij aanbeden zijn.

Droom van geen redding, Vriend! wat praal u moog' bekoren,
Zoo lang voor Nederland de Godsdienst blijft verloren.
Hij gaf, bij feller nood, dien moed aan 't Voorgeslacht,
Die 't oude Nederland zoo grootsch te voorschijn bragt.
Hij kan, bij minder nood, ons hoeden voor 't bezwijken,
Door ons den Vaderen in deugd te doen gelijken.
Mistrouw den valschen glans, die nog de weelde biedt,
Ach! zij verhaast den val, maar zij voorkomt hem niet.
Zoo werpt een Fakkel, op het punt van uit te doven,
Nog voor een oogenblik een' heldren straal naar boven;
Maar ijlings zinkt hij neêr, en 't licht, nog korts verspreid,
Vermeedert slechts den nacht en schrikbre donkerheid.

HERINNERING

AAN HET OUDE

NEDERLAND.

Gelijk een Reiziger, omgeven van woestijnen,
Op een geknotte zuil, Palmira's bloei herdenkt,
En bij den laatste straal, dien de avondzon laat schijnen,
Haar blinkend pain met tranen drenkt.

Zoo peins ik, op den rand van Ruiters graf gezeten,
Waar 't eenzaam Kerkgewelf 't rumoer der wereld bant;
De borst door wee geperst, het hart van één gereten,
In stilte aan 't oude Nederland.

Waar zijt gij, die uw hoofd eens ophieft tot de wolken,
Gij, grootſche Schepping van het groote Voorgeſlacht?
Waar heeft, bij d' opſtand van de hoofdſtof en de Volken,
Ooit de Aarde uw weergaê voortgebracht?

Een nietig plekje gronds, ontwoekerd aan de baren,
En door een Volk bewoond, nooit in het vuur verſtaald;
Verduurt, bij duizend noên, een ſtrijd van tachtig jaren,
Velt Spanje's magt, en zegepraalt!

Steeds

112 HERINNERING AAN NEDERLAND.

Steeds vlijtig bij genot, en spaarzaam onder zegen,
Blijft de eedle Batavier zoo rein van hart, als zeën.
Al staan hem honger, pest en de elementen tegen,
Niets vreest hij, dan zijn' God alleen.

Reeds biedt Euroop ontzag aan zijne Zéekasteelen,
Reeds huldigt de Oceaan, vier winden door, zijn Vloot,
En stort den rijken oogst van twee paar Werelddeelen,
Vrijwillig, in zijn' milden schoot.

Al blijft hij, als een leeuw, voor zijnen erfgrond vechten,
Nooit heeft verovringszucht zijn groote ziel verheerd,
Ook waar zijn wenken 't pleit van Koningen beslechten,
En de Aardkloot zijne wimpels eert.

De Vreemdling kwam bij hem zijn tegenheên vergeten,
En had, bij 't heiligst regt, er geen' Vervolger meer.
Elk diende er, onbezorgd, zijn' God, naar zijn geweten,
En vond een Vaderland er weêr.

o Tijd! wat ooit uw magt verlengen mogt of korten,
Greep, toen gij Neêrland troft, uw vuist geen siddring aan?
Waar dwongt gij eeuwen zich in de eeuwigheid te storten,
Met zoo veel deugd en roem belân?

Ligt zullen de eeuwen nooit een tweede Neêrland telen.
De Wereld mogt slechts eens zoo groot een schouwspel zien;
Maar wie der Oudren bloed nog voelt door de adren spelen,
Zal eeuwig hun zijn hulde biên.

Moog' 't nieuwe Koningrijk, door wondren schier verzeen
Uit de asch van 't Vaderlijk beroemd Gemeenebest,
Door de eigen deugden eens de roem des Nakroosts wezen,
Waar eenmaal 't laatste op was gevest!

Ons

HERINNERING AAN NEDERLAND. 113

Ons hart blijft op den rand des grafs aan 't oude kleven,
Waar spelend onze jeugd haar' eersten vorm ontving,
En wat een volgende eeuw den Naneef ook moog' geven,
De Grijsaard blijft er vreemdeling.

Hij zamelt afgemat, uit de afgeloopen jaren,
Nog beelden in het licht der lieve morgenzon,
En blijft op 't Voorgeslacht, als halve Goden, staren,
Dat eenmaal Neerland scheppen kon.

Maar.... hemel! zie ik regt? dorst dit mijn grijsheid hopen?
Of is 't verbeelding, die mij in een' droom bekoort?
Of sluit de Voortijd mij zijn' Heiligdom weér open,
En brengt zijn Godenteelt weér voort?

Wie is die grijze Held, die, drie en tachtig jaren,
Den roem van 't Voorgeslacht geboeid hield aan deez' grond,
En de eeuw, door hem zoo grootsch verheerlijkt op de baren,
Aan Tromp en Ruiters eeuw verbond?

Die, aan de helden baan, door d' ouderdom, onttoogen,
Nog altijd voor de deugd in jeugdig vuur ontbrandt,
Waar Kunst of Wetenschap zijn aanzijn en vermogen
Aan de eer verbindt van 't Vaderland?

Vaak bloosde ik, Neerland! bij uw vroegere Historie
En vond van 't Voorgeslacht geen schaduw meer of schijn;
Maar dacht ik KINGSBERG, dan gevoelde ik al de glorie,
Nog van een Batavier te zijn.

*

H

DE

DE
VERLOSSING
VAN
NEDERLAND;
EENE CANTATE.

KOOR.

♫ Gij, Gij, God der Voorgeslachten!
Kom d' ondergang van 't Nakroost voor!
Of dringen onze jammerklagen
Niet meer tot uwen hemel door?

Recitatief.

De Heerschzucht baant haar' weg door lijken,
En stort Geslachten in het graf;
Haar wenk vernietigt Koningrijken,
En dwingt de Volken siddring af.
Een ijzren nacht houdt ons omsloten.
De Batavier, zoo groot weleer,
Is uit der Volken rang verftoten,
En zijne Schepping is niet meer!

Aria.

God regeert, wat zou ik vreezen
In 't gevaar?
Hoe de nood ook zij gerezen,
Hij kan helpen, als voordezen,
Uit gevaar.

Hij

Hij zal voor het Nakroost wezen
Wat Hij 't Voorgeflacht eens waar.

Duetto.

A.

Hoe zou die hoop mijn hart bekoren,
Wij zonken in verderf ter neer?

B.

God wil onwaardigen verhooren,
Zijn eigen grooten Naam ter eer.

A.

Maar wie, wie zal een magt verbreken,
Die met de magt der aarde spot?

B.

God roept de Bliksems, en zij spreken:
„Hier zijn wij!” — Hij alleen is God!

A en B.

Ja, Hij alleen is God!

A.

Zijn stormwind doet de Volken beven.

B.

Maar geeft een zuivre lucht hun weêr.

A.

Hoe vreeslijk rolt en kraakt zijn donder?

B.

Hoe lieflijk ruischt zijn regen neêr?

A en B.

Ja, Hij is God, hoopt stervelingen!

Verhoort zijn Goedheid uwe beê,
Dan strijden Starren uit haar kringen,
En de Elementen strijden meê.

K O O R.

Blijf, Menschdom! blijf op God nog staren,
Waar alles u ontzinkt.

H 2

Hij

DE VERLOSSING

Hij is de Rots, in 't hart der baren,
De Star, die eeuwig blinkt.

Recitatief.

Wat heilmaar klinkt daar door het bang Europe?
God wierp zijn ijs, daar zonk de Dwingland neêr!
Uit Moskou's vlammen rijst op nieuw de hope,
En 't vuur der vrijheid gloeit in 't hart der Volken weêr.
Hij vlugt, hij vlugt van Ruslands barre gronden,
Hij vlugt — verpletterd ligt zijn trots —
Door de elementen half verflonden,
Gereekend door het wraakzwaard Gods!

K O O R.

Looft, Volken! looft Gods Alvermogen,
Verheft zijn glorieijke daên!
Zijn Liefde was met u bewogen,
Zijne Almagt bragt u redding aan.

Aria.

Helden streden, Helden vielen
Op de gloriebaan.
Helden streden, Helden vielen,
Maar geen heil brak aan.

Daar woog de Godheid 't lot der Volken,
Hoe vreeslijk d'oorlogsdonder klonk';
De schaal van Frankrijk steeg naar boven,
De schaal der Volken zonk.

Helden streden, Helden vielen
Op de gloriebaan.
Helden streden, Helden vielen,
God bragt redding aan!

Du-

Duetto.

A.

Ik kan die redding naauw gelooven.

B.

Hij gaf ze, die 't Heelal gebiedt.

A.

Zij gaat mijn' stoutsten wensch te boven.

B.

Gods Grootheid vat de stervling niet.

A en B.

Neen, neen, die vat de stervling niet!

A.

Hoe diep was Nederland gezonken,

Een smaad der Volken om zich heen?

B.

Daar heeft zijne Almagt uitgeblonken,

Hij, Hij doet wondren, Hij alleen!

A en B.

Ja, God doet wondren, God alleen!

K O O R.

Looft, Volken! looft Gods Alvermogen,

Verheft zijn glorieijke daën!

Zijn Liefde was met U bewogen

Zijne Almagt bragt U redding aan.

Recitatief.

Een noodgeschrei wordt van alom gehoord —
Staakt, staakt uw vreugd, de Dwingeland keert weder.

Reeds rukt hij met zijn benden voort,
En stort op Neêrlands bodem neder.

Komt, moedig wederstand geboën,
God strijdt, ô Volken! met uw Helden —
Hooft der kartouwen dondertoen,
Hoe vreeslijk brult hij door de velden!

H 3

Aria.

DE VERLOSSING

Aria.

Wat angst, wat schrik
 Rilt door mijn leden!
 O Doodlijk oogenblik,
 Ach! waart gij doorgestreden!
 De moordzucht woedt,
 Ik hoor natuur van weedom gieren.
 Het menschenbloed
 Stroomt als rivieren!

Solo.

Ik blijf gerust op God vertrouwen,
 Schoon 't oog nog donkre wolken ziet.
 Wie in den nood op God blijft bouwen,
 Ontzinkt in nood de hope niet.
 Zoo boort een Bergeik door de wolken,
 En overschaauidt der eeuwen puin;
 Al rijst de noodkreet van de Volken,
 Hij schudt den bliksem van zijn kruin.

K O O R.

Triomf! de zege is aan de Volken,
 Geeft, geeft Jehova eer!
 Uw danklied stijgt tot aan de wolken,
 Uw onderdrukker is niet meer.
 Hoe magteloos was zijn dreigend honen!
 God wenkte — 't Menschdom overwon,
 En de Aard' verheft, met jubeltooncn,
 Oranje, Blucher, Wellington!

Tercetto.

A.

'k Vlecht erkentlijk eerlouwriercn
 Om der Helden Zegelans;
 Maar den Kroonprins wil ik sieren
 Met den schoonsten Lauwerkraus.

B.

B.

'k Wil geen' Held zijne eer benijden;
Maar de roem, dien de uitkomst gaf,
Hing, bij d'aanvang van het strijden,
Van 't behoud des Vierfprongs af.

C.

Vrolijk klopt mijn hart hem tegen;
Door zijn' onverwinnbren moed
Voorbereidde hij den zegen,
Kocht hem met zijn eigen bloed.

A. B en C.

Neêrland zal hem eeuwig danken;
Hij behield het door zijn' moed.

A.

Zoete vreugd doorbeeft mijne aadren,
't Lieve Vaderland is vrij!

B.

't Zalig erfdeel onzer Vaadren
Blinkt weêr in der Volken rij.

C.

'k Zie een blijde toekomst naadren,
Want Oranje blijft ons bij!

A. B en C.

Ja, wat de eeuwstroom heeft verflonden,
Of ons 't Lot ontnam;
Met hem dagen blijder stonden,
Neêrlands heil was steeds verbonden
Aan zijn' Stam.

Aria.

Wie op der Vaadren voorspoed staart,
Keer' tot de Deugd der Vaadren weder!
De deugd verheft een Volk op aard',
Maar de ondeugd stort in d' afgrond neder.

H 4

Geen

120 DE VERLOSSING VAN NEDERLAND.

Geen zege, ô Neêrland! baat,
Zoo gij de deugd verlaat.

Solo.

Wat schoon verschiet zie ik verrezen
Zoo hier der Vaadren deugd weêr bloeit,
Hun roem weêr onze roem zal wezen,
En 't hart weêr voor den Godsdienst gloeit.
Dan moog' de Donder om ons kraken,
Ons treft, hoe fel hij brull', geen leed;
Dan zal Gods Almagt voor ons waken,
Dan zal geen onheil tot ons naken,
Schoon ons de magt der Aard' bestreed'.

SLOTKOOR.

Looft, looft den God der Legerſcharen!
Hij hoorde ons angſtig ſmeekgebed,
Hij bood zijn hulp ons in gevaren,
En 't hooploos Neêrland was gered.
Zijn magtige arm kwam ons bevrijden.
Breng, Neêrland! breng uw Redder eert
Zoo mogen we ons in Hem verblijden,
En zien eens de eeuw der Vaadren weer.

FRAG-

FRAGMENTEN
UIT DE
PHARSALIA
VAN
LUCANUS

CESAR EN AMIUCLAS.

De nacht, nu flauw verlicht, dan in een wolk getooid,
Heeft thans de zorgen van den strijd alom verstrooid.
De drom rampzaligen, dien 't oorlog zaam kon scharen,
Mag in het eind' het zoët der stille rust ervaren,
En hoe hun stand meer laag en meer vergeten zij,
Een des te dieper slaap zet hun natuur thans bij.
Heel 't slagveld is in rust. Gevaar noch nooden prangen.
De tweede nachtwacht heeft een vroegre reeds vervangen.
De ontruste Cesar, door zijn stout ontwerp geleid,
Treedt, slaaploos, door de stilte en schrikbare eenzaamheid,
Om, steeds zich zelv' genoeg, in een gevaar te deelen,
Dat hij zijn minsten Slaaf veelligt niet zou bevelen.
Door niemand vergezeld, verdubbelt hij zijn schreên.
Hij wil geen medgezel, dan zijn geluk alleen.
Aan 't eind' van 't veld vindt hij de wacht in slaap gedompeld,
Zucht, voelt het mogelijk, dat het heer wierde overrompeld!

Nu volgt hij 't bogtig strand. Daar golft een schuit hem aan,
 Gehecht aan klippen, die de zee er deed ontstaan.
 Niet ver van daar ziet hij een kleine hut verrijzen.
 Zij scheen de woning van den schipper aan te wijzen.
 Steen, hout of ijzer vond zich aan haar waden niet;
 Een schot van rotting schraagde een nedrig dak van riet;
 Terwijl de schuit op 't strand de barre windzij' dekte
 En, op haar kant gezet, 't gebouw ten scherm verstrekte.
 Reeds nadert Cesar, en klopt met verdubbling aan.
 Amijclas, zacht gestrekt op wier en lotusblaën,
 Ontwaakt en rijst. „Wie klopt (zoo vraagt hij) aan mijn woning?
 „Is 't een, die schipbreuk leed, en smeekt om hulpbetooning?”
 Hij raapt, daar hij dit zegt, wat vonken vuurs te zaam,
 Ontgloeitze, en lokt de vlam er uit met zijnen aëm.
 Hij kent te midden van het krijgsumoer geen vreezen.
 Geen hut zal licht het aas des burgeroorlogs wezen.
 ô Zalig voordeel, dat de needrige armoë geeft,
 Daar zij tot gezellin de stille vrede heeft.
 ô Veilig hutje, waar gevaren ons omringen!
 Geschenk der Goën, te klein geschat door stervelingen!
 Waar schuilt de vesting, waar de marmren tempelpoort,
 Waar Cesar aanklopte en geen schrikreet werd gehoord!
 Amijclas opent, en hoort Cesar tot hem spreken:
 „Volbreng, wat ik begeer, en niets zal u ontbreken.
 „Wensch vrij, wat uwen stand zeer ver te boven gaat,
 „'k Doe boven elken wensch, die in uw hart ontstaat.
 „Alleen, volvoer mijn' wil, verlaat met mij dees stranden,
 „Doe in Hesperïën mij met uw vaartuig landen.
 „Dit 's alles wat ik eisch! Wordt aan dien eisch voldaan,
 „Dan wacht gij van dees boot niet meer een arm bestaan,
 „Noch zult uw ouderdom, als die eens zal verschijnen
 „Bij dit ondankbaar, bij dit moeilijk werk verkwijnen.
 „Vertrouw u aan een' God, die ijlings d'overvloed
 „In uw vergeten hut met hem verschijnen doet!”

Dees

Dees taal weersprak het kleed, door Cesar thans gedragen;
Maar tot een' minder toon kon hij zich nooit verlagen.

Amijclas antwoordt: „ Veel belet me, om op uw beê

„ Mij in deez' schrikbren nacht te wagen op de zee.

„ De bleeke glans, waarmee de zon het West deed glimmen,

„ De roodheid van de maan, toen ze opkwam aan de kinnen,

„ 't Geweld des winds in 't woud, der golven tegen 't strand

„ 't Meldt al een' nacht vol storms, en boeit mij aan het land.

„ Dringt echter u de nood, beschikt dan van mijn pogen;

„ Ik breng u over, zoo de winden het gedogen.”

Dit zegt hij, treedt naar 't strand bij 't schichtig licht der maan,
Ontbindt de schuit, en biedt het zeil de winden aan.

Maar ijlings wordt de lucht in wolk en nacht bedolven.

Een dikke duisternis bedekt de onstuime golven,

Zij melden, daar hun hoogte en afstand zich vergroot,

Dat reeds de zee den storm ontving in haren schoot.

„ Gij ziet, wat noodweêr (zegt Amijclas) op gaat steken.

„ Geheel het windenheer zal uit zijn kluisters breken.

„ De hoop ontvlugt ons zelfs om in den jongsten nood

„ Aan de Italiaan'sche kust te stranden met de boot

„ Al die ons ovrig blijft, is d' oever weêr te winnen.

„ Hoor, hoe reeds wind en zee den schrikbren strijd beginnen.

„ Reeds zweeft met elke golf ons' nieuw gevaar op zij',

„ Nog is de haven, die we ontweken zijn, nabij.

„ Duld, dat ik wederkeer. Nog zal dit ligt gelukken,

„ Een volgend oogenblik zal mij de magt ontrukken.”

„ Wat vreest gij? (vraagt de Held) maakt u de storm verfaagd?

„ Weet, dat gij Cesar, en zijn gunstig noodlot draagt!”

VERSLAGENHEID

TE

R O M E,

OP

HET VERNEMEN DER VERSCHRIKKELIJKE VOORTEEKENEN
VAN DEN BURGEROORLOG.

NACHTGESPREK VAN BRUTUS EN CATO.

Alom vertoont zich reeds der Goden felle tooren,
Reeds doet Natuur de leus der schrikbre tweedragt hooren.
Zij heeft haar loop gestaakt, en, door 't verschiet vervaard,
In 't oproer zich gestort, dat niets dan monsters baart.
Zie daar het voorspel onzer vreeslijke euvel daden,
't Verschiet der straf, waarmee de toekomst is beladen!
Waarom, bij al den ramp, waaronder 't menschedom zwoegt,
o Vader van den mensch! 't vooruitzigt nog gevoegd?
Het zij dan dat uw wil, door onverwrikt vermogen,
Toen gij en stof en vorm den Bajert hebt ontogen,
Aan de eeuwige oorzaak, reeds gegrondvest in 't heelal,
Het eeuwige gevolg, dat alles dwingt, beval;
En gij een eerste wet u-zelfen hebt gegeven,
Waar 't al zich onder buigt, wat aanzijn heeft en leven;
't Zij, dat er niets vooraf geschikt zij of bepaald,
Maar slechts een blind geval naar willekeur hier dwaalt,
En dees' in d' afgrond storm', diën tot de starren hesse;
Geef, dat wat ge ons bereidt, den stervling ijlings trefse,

Op

VERSLAGENHEID TE ROME. 125

Op dat hij enkel met de ramp, die is, in 't oog,
Maar blind voor 't geen hem dreigt, nog siddrend hopen moog'!

Zoo dra men uit den aard dier wondren kon beseffen
De vreesfelijke ramp, die Rome stond te treffen,
Werd alles ijlings in een bange vrees gestort.
De wetten zwegen, en het regt werd opgeschort;
Het nederigst gewaad verborg de waardigheden.
Men zag geen bundelbijl meer achter 't purper treden.
De Burgers sinoorden zucht en klagt in 't moedloos hart,
En door heel Rome doolde een doodsche en stomme smart.

Zoo drukt een Moeder, door het bangst gevoel gedreven
Als zij haar Zoon, de hoop van zijn Geslacht, ziet sneven,
Eer zij nog, 't haar verstrooid en vol van moedloosheid,
Van weedom in den arm van haar slavinnen schreit,
De borst van haren Zoon in bei haar moederarmen.
Zij wil die kille borst nog aan haar hart verwarmen,
Terwijl ze 't bleek gelaat, de brekende oogen kust,
Die reeds de hand des doods voor eeuwig heeft gebluscht.
't Is nog geen smart, 't is schrik, nog steeds den afgrond metend.
Aan 't stervend ligchaam van haar dierbren Zoon geketend,
Schouwt ze, ongevoelig schier, verbaasd van zoo veel druk,
Al de uitgestrektheid van haar naamloos ongeluk.

Zoo diep verslagen is in d' eersten aanvang Rome.
Ontzetting heeft de ziel van allen ingenomen.
De Vrouwen, van haar tooi en praalsieraen ontbloot,
Belegereu alom de tempels in haar' nood.
Geen stil beschroomde wensch kan meer haar hart vervullen,
De noodkreet der natuur doet haar van weedom brullen.
Men ziet niet enkel haar naar Jovis tempel gaan,
Zij deelen zich de Goën, en roepen ze allen aan.

Maar

* * *

Maar boven dezen schrik, die raad en Volk deed beven,
 Was Brutus groote ziel, zich zelf genoeg, verheven.
 Vol van die kalmte, die geen vrees in 't hart gehengt,
 Had hij zijn tranen niet met die des Volks gemengd.
 In 't holle van den nacht klopt hij aan Cato's woning,
 Dat stil verblijf der deugd, zoo zonder praalvertooning.
 Hij vindt hem wakend en in diep gepeins gehuld,
 De ziel van Rome's ramp en 's Werelds lot vervuld.
 „Gij, zegt hij, Toevlugt der gebannen deugd op aarde,
 „Die, trots der Goden wrok, u steeds voor haar verklaarde,
 „Wees, wijze Cato! wees mijn Gids, versterk mijn hart,
 „En leen mijn ziel de kracht, die ramp en noodlot tart!
 „Dat andren Celsus en Pompeus wenken eeren,
 „Slechts Cato is het Hoofd, dat Brutus trouw wil zweren.
 „Zult ge, in den schoot der vree, schoon de aarde om u verkwijn,
 „Alleen bewegingloos bij al haar schokken zijn?
 „Of wilt ge op eens den krijg van al zijn schuld ontladen,
 „Door deel te nemen aan zijn gruwzame euveldadeu?
 „Neen, 't is een eedler vlam, die in uw' boezem brandt,
 „Een Cato kent geen doel, dan de eer van 't Vaderland.
 „Elk neemt in dezen krijg de wapens om zich zelveu;
 „Dees, om te ontvlugten aan verdiende strafgewelven,
 „Die, om den nood, die knelt, te ontworstlen met het zwaard,
 „En rijk te worden door de plundering der aard';
 „Zult gij alleen den krijg slechts op hem selv' beminnen?
 „Wat baat u dan een deugd, die alles kon verwinnen,
 „En, welk een Staatspartij ook immer boven dreef,
 „Bij Rome's diepst verval steeds onomkoopbaar bleef;
 „Dit waar' haar einde? een krijg, die 't eerloos hart doet blaken,
 „Die schuldigen vereent, zou Cato schuldig maken?
 „O Goden! dult niet, dat een deugd zoo rein weleer,
 „Zich tot dien graad verlage en zich zoo diep verneer'!

„Ge-

„Geloof me, op u alleen zou, meerder dan op allen,
„De schuld van dezen krijg, bij al zijn gruwlen, vallen.
„Wie zou niet roemen, dat hij stierf van Cato's hand,
„Schoon hem een ander 't staal had in het hart geplant?
„Wie zou niet wanen met de zoetste wraak te sneven,
„Zoo hij nog, stervende u, de schuld zijns doods kon geven?
„Neen, kalmte blijft uw deel, wat aanhang boven drijft,
„Gelijk zij die om hoog van 't vast gestarnte blijft,
„Onwrikbaar in zijn' loop en eeuwig onbewogen,
„Vervult het zijnen kreits door al de hemelbogen;
„Terwijl de bliksem door den laagren dampkring zweeft,
„En de aarde op 't kraken van den schorren donder beeft.
„Wat storm de laagte schokk', de Olijmp, rust op de wolken.
„Hem naakt noch oproer, noch het wuft rumoer der Volken.
„Het blijft der Goden wil, dat, waar hun wenk gebled'
„De tweedragt 't kleine schokk', maar 't groote rust geniet',
„Denk, met wat wellust zal de trotsche Cesar hooren,
„Dat zulk een Burger ook de wapens hebb' gekoren.
„Gij hebt u, schoon ge u aan Pompeus zijde schaart,
„Zoo gij den krijg slechts kiest, genoeg voor hem verklaard.
„Reeds heeft een deel des Raads, der Consuls, met gansch Romen,
„Pompeus ten geval, de wapens opgenomen,
„Dat Cato 't eigen juk op zijne schouders vlij'
„En op den aardkloot is alleen nog Cesar vrij!
„Maar wilt gij strijden voor de vrijheid en de wetten,
„Ook Brutus wil met u de Dwinglandij verpletten.
„Schoon ik noch Cefars noch Pompeus vijand ben,
„Ik zal het zijn van hem, dien 'k als Verwinnaar ken.

Hij zweeg, maar toefde naauw, toen dees gewijde woorden,
Als uit een heiligdom, door Cato's lippen boorden:
„Ja, Brutus! Burgerkrijg is 't allergrootste kwaad;
„Maar altijd blijft de Deugd zich zelf ten toeverlaat.
„Dwingt haar het Noodlot, 't is het misdrijf van de Goden.

„Wie

„Wie, als de wereld lijdt, blijft aan 't gevaar ontvloten?
„Hoc? 't onbekendste Volk neemt deel in onzen strijd,
„Zelfs Vorsten, ver van ons aan vreemde Goën gewijd,
„Die, als de Dagtoorts zinkt, op andre starren staren,
„Staan moedig zaamgeschaard bij Rome's adelaren;
„En ik, een Romer, zou, van al 't gevaar bewust,
„Verzonken blijven in een schandelijke rust?
„Neen, groote Goden! schoon mijn hart geen drift moog' kweeken,
„Die onverschilligheid zij ver van mij geweken;
„Duldt nooit, dat Rome's val den Daciër ontzet,
„Den woesten Geet verschrikke, en Cato niet verplet!
„Een Vader, die den Dood zijn dierbaar kroost zag vellen,
„Zal hen, voor jongsten troost, nog naar het graf verzellen.
„Al wat den rouw vermeerdert, geeft laafnis aan zijn smart,
„En zelfs de sombre praal behaagt nog aan zijn hart.
„De zwarte toorts, die straks hun houtmijt zal ontfeken,
„Zal, in zijn vuist gekneld, nog wellust in hem kweeken.
„Hij steekt nog, eer 't geweld des vuurs zijn liefde stuit,
„Zijne armen naar zijn kroost, dwars door de vlammen, uit.
„Neen, Rome! uw jongste snik kan mij u slechts ontrukken;
„Ik wil u, stervend, nog aan mijnen boezem drukken!
„O Vrijheid! 'k volg uw naam, wanneer ge ook slechts een schijn,
„Slechts, voor 't Romeinsche hart, een schaduw meer zult zijn!
„Ja, Brutus! 't is de wil der onverbiddre Goden,
„Dat hun gansch Rome tot een offer word' geboden.
„Voldoen wij aan hun eisch, dat geen Romein hun miss'.
„Volbrengen wij met moed, wat niet te ontworstelen is.
„Een Decius verkoos voor Rome's heil te sneven,
„En vond in 's vijands heer het eindperk van zijn leven.
„Waarom kan ik mijn hoofd, met al de gruweldaen,
„Met al de schulden van mijn Vaderland belaaen,
„En slechts alleen gedoemd de straf daarvoor te lijden,
„Niet aan de Hemel- en de Helse Goden wijden!
„Wat zegt het leven, als geen vrijheid ons meer streelt!

„'k Be-

„'k Benijde U, Decius! en wien uw glorie deelt.
 „Ook ik zou mij met vreugd naar 't gruwzaamst noodlot schikken.
 „Dat bei de Legers der Romeinen op mij mikken,
 „Ik zal de ontbloote borst aan hunne speeren biën,
 „En mij met wellust 't wit van al hun woede zien.
 „Gelukkig, zoo mijn bloed de schuld der Aard' bedekke!
 „Gelukkig, zoo mijn dood ten zoen der Goden strekke!
 „Waartoe de wreedste krijg, en vruchteloos gemoord,
 „Waar sedert lang de deugd geen enkele wet meer schoort?
 „Waartoe vergeefs gewoed en Volkeren verlagen,
 „Die, rijp voor dwinglandij, het juk gewillig dragen?
 „Mij treffe alleen de wraak, die nutloos mij verzet,
 „En nog hardnekkig strijd' voor Vrijheid en voor Wet!
 „Slechts mijn vergoten bloed, wat hand mij dan doe sneven,
 „Kan aan Italiën den vrede en rust hergeven.
 „Wie, na mij, heerschen wil, behoeft de wapens niet,
 „'t Gezonken Rome dult van zelf een slaafsch gebied.
 „Maar wat verhindert ons, bij 't leger ons te scharen,
 „Dat Rome wettigt en voor 't zijne blijft verklaren.
 „Het is niet zeker, zoo Pompeus overwint,
 „Dat Rome in 't einde in hem geen overheerscher vind';
 „Komt, strijden we onder hem, op dat zijn trots niet wane,
 „Dat men voor hem alleen den weg ter zege bane;
 „Dat Cato, waar hij zich aan hem ten krijgsknecht wij',
 „Hem leer, zoo hij verwinn', dat dit voor Rome zij!'

Zoo was het antwoord hem door Cato's mond gegeven,
 En Brutus jonge ziel, door 't eigen vuur gedreven,
 En grootsch om zoo veel deugd stoutmoedig na te treën,
 Gleeit voor den Burgerkrijg en ademt dien alleen.

VERSCHIJNING

VAN

JULIA AAN POMPEUS.

Terwijl de zuidewind de zeilen op deed zwellen,
En op het vlotte veld de schepen voorwaarts snellen,
Vest aller oog zich op d' onmeetbre waterbaan.
Pompeus blik alleen gloeit nog den oever aan.
Zijn ziel is vastgeboeid aan de Italiaansche stranden.
Een angstig voorgevoel schijnt in zijn borst te ontbranden.
Daar was 't hem of zijn oog op dezen droeven dag
Den vaderlandschen grond voor 't allerlaatste zag.
Maar ras is aan zijn oog die dierbre grond ontweken,
En zijn bewolkt gebergt in 't blaauw verschiet bezweken.

Vermoeid van zorg en steeds door nieuwe zorg gekweld
Bezwijkt in d' arm des slaaps in 't eind' de matte held.
Op eens dringt Julia door de aarde voor zijne oogen.
Haar wangen gloeiden, en haar losse haren vlogen.
Zij schijnt een Razernij, wier borst van woede blaakt
En staat daar op een graf, dat vuur en vlammen braakt.
„'k Moet, spreektze, uw misdaen en den burgerkrijg vergeldern,
„Men sleept mij naar den Strijx uit de Elifische velden.
„'k Verwissel het verblijf der Vromen met den nacht,
„Dier nare schimmen, die er 't wroegend misdrijf bragt.
„'k Zag de Eumeniden, uit hun slangenhol gekropen,
„Voorzien van toortsen, die van gift en sulfer dropen.

„ Een

VERSCHIJNING VAN JULIA AAN POMPEUS. 131

- „ Een blaauwe doodſche vlam verhief zich keer op keer.
 „ Zij zwaaiden ze in het rond en kletſten ze op u neêr.
 „ De veerman van den Stijx vermeedert ſtaêg zijn booten,
 „ Men poogt de Kerkers van den afgrond te vergrooten.
 „ Het aantal Furiën is zelfs niet meer in ſtaat,
 „ Om al de ſchuldigen te ſtraffen voor hun kwaad.
 „ De Schikgodinnen dreigt de matte hand te ontglijden
 „ Door zoo veel levensdraên op eenmaal af te ſnijden.
 „ Pompeus! gij herdenkt, te midden van uw' druk,
 „ De tijd van onzen Echt was die van uw geluk.
 „ Gij kendet toen geen ramp, uw ſtrijd was zegepralen.
 „ Gij wiſfelde van Gaê, en zaagt uw heilzon dalen.
 „ Cornelia, die vrouw zoo ſchaamteloos en ſnood,
 „ Geboren tot verderf van elken Echtgenoot,
 „ Heeft niet gebloed, toen haar een helfche drift beſtookte,
 „ Mijn bed te ontheiligen, toen nog mijn houtmijt rookte.
 „ Welnu zij zij altijd, door vuige min ontgloeid,
 „ Op 't ſlagveld en de zee aan uwe ſchreên geboeid,
 „ Mits ik geſtaêg uw ſlaap aan hare zij' verſtoren,
 „ En ieder oogenblik, aan haar bezit beſchoren,
 „ Hoe fel uw boezem brande en naar genieting poog'
 „ U of ontrooven of voor 't minst verpeſten moog'.
 „ Mijn ſchim blijft, als uw ſchaâuw, u overal verzellen.
 „ Bij dag zal Ceſar, ik bij nacht u ruſtloos kwellen.
 „ De Lethé wiſchte u niet uit mijn geheugenis.
 „ De Hel vergunt me een wraak, die zoo regtvaardig iſt
 „ Nooit zullen tot den krijg de Legers zamentreffen,
 „ Of ijlings zal mijn ſchim zich tuſſchen beſ verheffen.
 „ Nooit zal zij dulden, dat ge u in uw' echt verblijdt
 „ En niet meer mijn gemaal en Ceſars ſchoonzoon zijt.
 „ Zoo lang mijn aanzijn duurt en ik mij zelf blijf voelen,
 „ Zal 'k u vervolgen en mijn wraakluſt aan u koelen.
 „ Vergeefs waant gij den band, die eens ons hield gepaard,
 „ Van een te ſnijden door het uitgetogen zwaard,

132 VERSCHIJNING VAN JULIA AAN POMPEUS.

„ Het noodlot blijft uw doel en poging wederstreven.
„ De Burgeroorlog zal u aan mij wedergeven !”

Zoo spreekt zij en verdwijnt. Pompeus beeft en zucht,
Breidt de armen naar haar uit, maar ach ! omhelst slechts lucht.

De Held ontwaakt. Zijn angst is met den slaap geweken,
Vergeefs bedreigt hem hel en hemel zich te wreken ;
Ver van hem neêr te slaan door ijde vrees of schrik
Verheffen ze op hem zelf hem in dit oogenblik.
Zijn onbetembre moed kan 't Noodlot overwegen.
Hij ziet zijn ondergang en ijlt hem vrolijk tegen.
„ Weg, spreekt hij, ijde schrik, dien mij een droombeeld gaf !
„ Geen liefde of haat verzelt den stervling tot in 't graf.”

A F S C H E I D

VAN

POMPEUS EN CORNELIA.

Nauw zag Pompeus in de zaamgetrokken magt
Van Cesar 't oogenblik des Veldslags angebragt,
Of hij besloot, om, ver van krijgsrumoer en benden,
Zijn beste schat op aard' naar Lesbos heen te zenden.
Wat kracht heeft heilige min op eedle harten niet!
Pompeus heeft, nu hij 't gevecht genaken ziet;
Hij vreest, om zijne Gaë, aan 't lot zich bloot te stellen,
Dat over Rome en de Aard' het vonnis staat te vellen.
Zijn voorbereide ziel zal 't jongst vaarwel bestaan,
Maar nog, nog weigert zich zijn bange stem er aan.
Hij vindt in 't uitsfel troost, om iets nog door zijn beiden
Aan 't lot te ontrooven, dat hen wreed van één zal scheiden.

't Was toen de slaap verdween bij d' eersten morgenstraal,
Wanneer Cornelia het hart van haar Gemaal,
Dat hart, zoo diep gedrukt, dat elk vooruitzigt kwelde,
Vol van de teêrste liefde aan haren boezem kwelde,
Dat zij voor 't eerst vernam, hoe hij, vol foltering,
Zich zacht onttrekkende aan haar kuische omarmeming,
Met eenen tranenvloed, wiens loop hij vruchtloos weerde,
Zijn aangezigt, vol smart, al zuchtend van haar keerde.
Tot in haar ziel gewond, wil zij den schijn ontvliên
Als of ze op zijn gelaat zijn tranen heeft gezien;
Maar hij, door al den angst des voorgevoels gedreven
Barst uit: „geliefde Gaë, mij waarder dan het leven!
„'k Zeg heden niet, dat mij dit aanzijn haatlijk zij,
„Ach! ook bij 't reinst genot bekroop dit tijdstip mij,

- „ 'k Zag bij zijn naadring al mijn' vreugd als kaf verstuiven.
 „ 'k Verschoof het ligt te lang — och! kon ik 't nog verschuiven?
 „ Door al zijn magt versterkt, biedt Cefar mij den slag,
 „ Die beider lot beflist, dien ik niet weigren mag;
 „ Zou ik, bij al de zorg des krijgs, nog voor u vreezen?
 „ Vertrek naar Lesbos, daar zult gij beveiligd wezen.
 „ Bespaar u elke bede in uw mistroostigheid
 „ Wat gij mij vragen zoudt, heb ik mij selv' ontzeid.
 „ Uw smart duurt kort, niet lang zult gij mijn bijzijn misfen.
 „ De tijd heeft vleuglen, 't lot zal alles ras beflissen.
 „ Als eens der dingen loop zijn laatste grenspaal heeft,
 „ Is 't slechts één oogenblik, dat hun de ontwikkeling geeft.
 „ Maar wat ook de uitkomst zij, mij door het lot beschoren,
 „ 't Zij u genoeg 't gerucht van mijn gevaar te hooren.
 „ Zoudt gij 't nog zelve zien en deelen in de ellend' ?
 „ Zoo dit u mooglijk waar', heb ik uw hart miskend.
 „ Nog meer, Cornelia! ik zou mij selv' verwijten
 „ De zoetste nachten op het veld met u te slijten,
 „ En dat de krijgstrompet, die 't aardrijk wekt tot schrik,
 „ Mij in uw' arm verraste in 't vreeslijkst oogenblik.
 „ Pompeus zou te zeer van schaamte moeten blozen,
 „ Had hij, waar alles leed, voor zich 't genot gekozen.
 „ Ik weet het, wat uw hart bij de uitkomst immer lij',
 „ Gij eischt, dat ik mij selv', dat ik u waardig zij.
 „ Ga mij verwachten, waar zich geen dier wolken neigen,
 „ Die zoo veel Volken, zoo veel Koningen bedreigen.
 „ Bezwijk ik, wees dan ver genoeg van dezen wal
 „ Om niet te voelen al 't gewigt van mijnen val.
 „ Beflist het noodlot, dat ik op het slagveld sneve,
 „ Dat dan het schoonste deel mijns zelfs mij overleve
 „ Of dwingt mij tot de vlugt mijn trotsche weérpartij,
 „ Dat dan een wijkplaats mij voor 't minst nog ovrig zij.

Cornelia had naauw de kracht om hem te hooren;
 Zij dreigt door de overmaat van hare smart te smoren,

Eerst,

Eerst, als of 't bliksemvuur op haar gevallen waar',
 Verloor zij haar bezef, stond zij gevoelloos daar.
 In 't eind', toen weer haar stem een doortogt zich kon banen,
 Zegt ze, onder eenen vloed van duizend hartetranen :
 „ 'k Beklaag mij van de Goën noch 's Noodlots ijsren hand ;
 „ 't Is hun gestrengheid niet, die mij van hier verbaht.
 „ 't Is mijn Gemaal alleen, die, meer dan zij te duchten,
 „ Me als een verftoten vrouw met smaad van zich doet vlugten.
 „ Ja, haasten we ons een echt te ontvliên, die Cesar wraakt.
 „ Ligt dat dit offer hem u weer genegen maakt.
 „ Verzoenen wij hier door, nog eer hij tot ons nader',
 „ De schim van Julia, de haat van haren Vader.
 „ Pompeus ! is u dus mijn reine trouw bekend ?
 „ Ik wijken ? Gij alleen ten prooi aan uwe ellend ?
 „ Waar zou er veiligheid, dan de uwe, voor mij wezen ?
 „ Ik heb geen ramp op aard' dan de uwe alleen te vreezen.
 „ Of smolt niet sedert lang de liefde ons hart tot één,
 „ En was niet vreugd en smart en alles ons gemeen ?
 „ En nu, ô Wreeddaard ! moest me uw hart dien slag bereiden ?
 „ Gij wilt dat ik, door me in dit uur van u te scheiden,
 „ Waar Rome en 's Werelds lot zich ter beslissing neigt,
 „ Uw hoofd ten prooi laat aan den bliksem, die het dreigt ?
 „ Gij noemt me een wijkplaats, en ik zou die veilig achten
 „ Op 't oogenblik, dat ik u naar den dood hoor smachten.
 „ Ik zwoer, wat de uitkomst zij, uws vijand kluisters af,
 „ En u te volgen in den donkren nacht van 't graf.
 „ Vergeefs ! gij boeit mijn wil, en dwingt me u te overleven,
 „ Ten minsten tot men mij 't berigt uws doods zal geven.
 „ Ach ! Wreeddaard ! gij deed meer, gij steekt me een dolk in 't hart,
 „ En leert mij weêrstand biên aan mijne ondraagbre smart.
 „ Vergeef het uwe Gaê, zij vreest, bij zulke slagen,
 „ Er weêrstand aan te biên en 't levenslicht te dragen.
 „ Of zoo der Goden gunst uw noodlot anders wend'
 „ En de uitkomst aan mijn' wensch beantwoordt in het end,
 „ Eischt gij dan dat dit hart, na zoo veel angst en lijden,
 „ Zich 't laatst in uw geluk en zege zal verblijden ?

„Gij zult Verwinnaar zijn van Cefars tegenstand,
 „En ik zal bevend zijn op Lesbos eenzaam strand.
 „Mijn hart zal naauw 't gezigt van 't nadrend fchip gehengen,
 „Dat mij de tijding van uw zegepraal zal brengen.
 „Nu staar ik 't aan vol hoop, dan half ontzield van fchrik
 „Julch, fldder, naak en vlugt op 't eigen oogenblik.
 „Maar ook uw zege zelf deed mij nog altijd beven.
 „Zij kon de rust niet aan mijn kloppend hart hergeven.
 „Moest ik niet vreezen, ook in 't onbekendst gehucht,
 „Dat Cefar er mij roofde en meêvoerde in zijn vlugt.
 „Wat oord bleef onbekend, waar 'k immer om mogt dolen?
 „Pompeus Gemalin leeft nergens ooit verſcholen.
 „Ach! ik bezweer u, volg, als jongſte gunst, mijn' raad.
 „Zoo 't lot der wapnen u de vlugt slechts ovrig laat,
 „En gij uw laafte hoop vertrouwt aan zee en winden,
 „Verwijder u van 't ſtrand, waar ik mij zal bevinden!
 Zoo ſpreektze, en om de ſmart eens laaften kus te ontvlien,
 Ontruktze aan de armen zich, die haar geen troost meer bién.
 Zij weigert zich de vreugd om, met een zoet verrukken,
 Nog eenmaal haar' Gemaal aan hare borst te drukken,
 De ſmart verhoogt haar ziel, haar oog ontrolt geen traan,
 Maar duldloos lijdt haar hart; zij wil, maar kan niet gaan.
 Zij pogen ſcheidend nog hun laafte kracht te zaamen,
 Maar geen van hen vermag het jongst vaarwel te ſtaamen.
 Dit was hun bangſte dag. Hun ziel, door ramp verſtaald,
 Droeg ligt al 't ovrig leed, hun nog door 't lot bepaald.

Cornelia bezwijkt in d' arm van haar Slavinnen.
 Zij dragen haar naar 't ſtrand, beroofd van ſpraak en zinnen.
 Hier vindt ze een poos zich weér. Zij werpt zich op het zand,
 Klemt zich aan d' oever vast, en ſchreit, en kust het ſtrand.
 Zij ziet, zij hoort niet meer. Wat zou haar ſmart verzachten?
 In 't eind' heft men haar op met zaamvereende krachten,
 En ſleept haar naar het ſchip. 't Verlaet terſtond de reê.
 De wind ſteekt op, en luid bruist achter na de zee.

DE
EENZAMHEID
EN DE
WERELD.

VOORBERIGT.

De Verlustiging van mijnen Ouderdom is gunstig genoeg door mijne Landgenooten ontvangen, om het voor mijn hart te kunnen verantwoorden, dat ik er nog een stukjen op laat volgen. Ook voor mijn verstand? ja, hier zit de knoop. Mijne jaren nemen gedurig toe, en er is toch eenmaal een punt, (want er zijn maar enkele Bilderdijken in de wereld, wier genie eeuwig jong blijft) waar men op moet houden, wil men zijnen ouderdom en zijne afnemende vermogens niet op elke bladzijde verraden, en mogelijk tot medelijden verwekken; en hoe moeilijk valt het menigmaal niet, om dit juiste punt te treffen? Ieder sterveling toch bezit zijne elgen-liefde, en ook ik zal er wel niet geheel vrij van zijn. Hier komt bij, dat het bij mij onder de gebreken van den Ouderdom behoort, dat ik mijne eigene voortbrengselen niet meer beoordeelen kan, en ook dit maakt er de uitgave hagchelijk van. Het oordeel van Vrienden in te roepen? Dit heeft ook zijne zwaarigheid. Ik heb het geluk gehad, dat mijne Vrienden zeer gunstig over mij oordeelden, en nu ik oud ben, kunnen velen nog niet vergeten, hoe zeer zij mij nu ook overtreffen mogen, dat ik hen toch eenmaal mede in de loopbaan hielp lokken, en hun daar mogelijk niet geheel nutteloos geweest ben. Hier komt bij, dat hunne aansporing, van hoe veel waarde ook voor mij, niet kan opwegen tegen de moedeloosheid, die mij bekruipt, zoo dra ik hunne eigene voortbrengselen leze. Ja, ik verheug mij dan van harten over
den

den bloei van eene der schoonste kunsten in Nederland; maar ik wil niet ontveinzen, dat ik tevens menigmaal in verzoeking kwam, om hetgeen mijne afnemende Muze nog kon voortbrengen, gerust aan het vuur op te offeren, en dat die lust mij bijna omwederstaanbaar be kroop, toen mij onlangs het heerlijke Dichtstuk van onzen Tollens: de Overwintering op Nova Zembla, onder de oogen kwam, en mij op nieuw in mijne gedachte bevestigde, dat de grootste eenvoudigheid altijd met de hoogste schoonheid gepaard gaat, en dat gezwellenheid en gezochtheid, in uitdrukking en rijmklanken, de Poëzij eer bederven, dan verheffen.

Maar waarom, na dit alles in de opregtheid van mijn hart gedacht en gezegd te hebben, dan nog uit te geven? Ik zal het met de eigene openhartigheid zeggen. Onder lijden van meer dan eene natuur had ik verpozing noodig, werd het dikwerf behoefte voor mijn hart, om mijne gewaarwordingen uit te storten. Ik deed dit, zoo goed ik kon, in de eenzaamheid, op het papier, en zocht dan tevens naar de troostgronden, die ons boven het lijden verheffen kunnen, en ook dan nog stand houden, als ons al het zichtbare be geeft, en wij, of eenen blik in de betere wereld, met vertrouwen, moeten kunnen werpen, of hopeloos aan de grens van de tegengwoordige staan. Ik heb veel onderzocht, maar ik kan opregt verklaren, dat ik ze alleen in het zalig Evangelie van Jezus Christus gevonden heb. Dit verstrekte mij tot eene ware verademing, en God alleen weet, hoe veel moed en opbeuring ik in hetzelfde menigwerf vond, en hoe dikwerf ik bitter bedroefd, en diep neêrgeflag, naar mijn eenzaam boekvertrek ging, en het bemoedigd en met een verruimd harte weer verliet. Ik ondervond dan zoo levendig, hoe veel wezenlijken troost en blijvende opbeuring er voor den mensch, en vooral voor den Christen, onder het wijze en goede

goede bestuur eener vaderlijke Voorzienigheid, ook onder de grievendste rampen, nog altijd overig blijven. Het zal dus wel niemand verwonderen, dat mijn hart eene bijzondere betrekking op deze voortbrengselen behouden heeft; maar zeker zou dit alleen geene reden genoeg aanbieden, om ze uit te geven, indien ik hierbij niet overtuigd ware, dat er menige gewaarwording in deze verzen is overgegaan, die voor velen van mijne Lezers belangrijk zal zijn, en hun mogelijk zelfs hier en daar een' droppel troost in het lijdende harte zal storten, terwijl het bij anderen soortgelijke aandoeningen zal opwekken en versterken.

Hoe zeer ik toch gaarn geloof, dat het nuttige alleen geen proze tot poëzij verheffen kan, ben ik echter niet minder overtuigd, dat alle roem dwaas is, indien het nuttige aan ons werk geheel ontbreekt, en ik kan van dien valschen, en toch zoo duren, roem te rug huiveren, die ten koste van den Godsdienst, of van de onschuld en reinheid des harten, verkregen wordt, en den mensch en Christen zoo omwaardig is.

Ondertusfchen, want waarom zoude ik ook hieromtrent de gedachte van mijn hart ontveinzen? geloof ik, voor zoo ver ik nog oordeelen kan, ter goeder trouw, dat er bij veel matte plaatsen, die den ouden en afnemenden Dichter verraden, toch ook nog dezulken gevonden worden, welke dien vroegeren tijd niet geheel omwaardig zijn, in welken zoo velen mijner Landgenooten wel eenigen prijs op de voortbrengselen mijner Muze wilden stellen. De laatste bewogen mij eindelijk tot de uitgave, terwijl ik de eerste met te meer vertrouwen der goedgunstigheid mijner Lezers aanbeval, als er, bij al het gebrekkige voor het overige, toch nog altijd dezelfde geest in heerscht, en er zekerlijk hun zedelijk gevoel niet in beleedigd zal worden.

Men denke intusfchen niet, dat de Eenzaamheid en de
We-

Wereld in de volgende beide Dichtstukken volkomen bezongen worden. Men merke ze veeleer aan, als eenige losse bespiegelingen over die onderwerpen, die, naar het oordeel van den Vervaardiger, onder dezen algemeenen titel best zaamgetrokken, en tot eenheid gebragt konden worden. De Episode, die zich in den tweeden zang van de Eenzaamheid bevindt, is uit den voortreffelijken Brief van den Abt de Rancé, aan een' zijner vrienden geschreven, en in het vijfde deel van de Collection d'Héroïdes et pièces fugitives, te vinden, genomen. Meer dan eens heb ik denzelven, in vroegere jaren, toen de Heroïdes nog aan de orde van den dag waren, willen vertalen, dan dit is altijd, zoo als zoo menig menschelijk voornemen, in den loop gebleven. Thans bekreep mij de lust om er, naar mijn oordeel, de schoonste plaatsen uit over te nemen. Zij kwamen in mijn Dichtstuk juist te pas. Zoo mij dit maar eenigzins gelukt zij, en ze ook in de vertaling nog blijven behagen, zoo als ze in 't oorspronkelijke doen, komt er den Franschen Dichter in de eerste plaats de eer van toe. Ik houde niet van met eens anders veren te pronken, en daarom vinde ik mij verplicht dit hier te melden.

En nu, mijne Landgenooten! ontvangt de voorsbrengselen mijner toenemende jaren met uwe gewone toegenegenheid voor mij. Of hier nog iets op volgen zal, weet de groote Beschikker van mijn leven en lotgevallen alleen; maar dit heeft mij de ondervinding geleerd, dat men, eens Dichter zijnde, Dichter blijft tot aan zijnen dood, en dat, zoo als Cicero zoo zeer naar waarheid zegt, als alles wijkt, de Wetenschappen nog altijd den laatsten troost van den ouderdom uitmaken.

Zwolle

den 25. November 1820.

R. FEITH.

DE
EENZAMHEID,
IN
DRIE ZANGEN.

DE EENZAAMHEID.

EERSTE ZANG.

Ontsluit, waar uw geboomt' zijn digtste schaduw spreidt,
Ontsluit me, o somber Woud! uw heiligste eenzaamheid!
Daar moog' de wereld voor mijn hart in 't niet verzingen,
Ik zie door dood en graf een beetre voor mij blinken.
Te groot voor tijd en stof, en eindloos boven 't lot,
Vind ik mij zelv' hier weer, de onsterfelijkheid, en God.

Ô Eenzaamheid op 't land, ô stille rust der velden,
Wie kan uw zoet genot, uw zaligheid vermelden!
Eenvoudigheid, die 't beeld van 't Paradijs nog draagt,
En Onschuld, die geen worm nog in den boezem knaagt,
Die, bij haar reine vreugd, geen hooger vreugd begeerde,
En van de ervaring nooit haar dure wijsheid leerde,
Die boven al 't vermaak, dat zich in finart verliest,
Een veldviooltjen of een heidebloempje kiest,
En in de lente, bij een koele bron gezeten,
De wereld, hare vreugd en dwaasheid, kan vergeten;
Lacht ge op het vreedzaam veld met zoeten wellust aan.
Haar hart, vol kinderzin, is met natuur voldaan.
Haar wisling streelt haar ziel, en kan haar oog bekoren.
Zij voelt er nooit haar rust door wensch of driften storen.
't Gebel der schapen, zacht weérklinkend door het veld,
Een verre dorp klok, die haar zalige uren telt,

Het morrend koeltjen in den top der hooge abcelen,
 Kan hare reine ziel met Gods nabijheid streelen.
 Zoo zinkt de dag haar, dien zij zonder zorg genoot,
 En vrolijk klopt haar hart bij 't lieflijk avondrood;
 Zijn warme weêrglans van de westerhemelbogen
 Verhoogt nog eens het schoon der velden in hare oogen.
 Haar dag was vol genot, haar avond is vol vree.
 Een kalm geweten schudt haar zachte legersteê,
 En komt in 't eind' de slaap haar rozenbed genaken,
 Zij sluimert zorgloos in, om vrolijk weêr te ontwaken.

Maar ook het grootst Vernuft vindt hier zijn vormingsbaan.
 Natuur in woeste pracht lacht hem, ook huivrende, aan.
 Hoe fel de donder brull', de noodorkanen stormen,
 Zij zal er Ruisdaals en Salvator Rosa's vormen.
 Haar stille majesteit verwekt er diep ontzag.
 De Schepping toont zich aan zijn oog in grootfcher dag.
 Die schrikbre rotfen, die tot aan de wolken raken,
 Die bergen die een stroom van vuur en lava braken,
 Die steile helen, daar het oog met angst in ziet,
 Wier diepte, nooit gepeild, tot in den afgrond schiet;
 Die woestenijën, die nog van den bajert tuigen,
 Die wouden, die geen last van eeuwen ooit deed buigen,
 Dat vreeslijk voorgebergt', waar slechts de orkaan verbeidt,
 Die zeeën, 't zinlijk beeld der eindlooze eeuwigheid,
 't Wekt alles in zijn ziel die grootheid van gedachten,
 Die hem de borst beknelt en doet naar d'adem smachten.
 't Verheven jaagt hem nu een kille sidring aan,
 En beurtlings voelt hij 't hart van schrik en wellust slaan.
 De ziel ontwaart het diep, maar kan het niet bezeffen.
 Hier, zinkt zij in haar niet, daar, voelt zij zich verheffen.
 In 't eind' ziet zij slechts God, werpt zich in 't stof en schreit,
 En heel natuur verdwijnt voor hare onsterflijkheid.

Hoe

Hoe menig edel hart, door stormen afgedreven,
Gedrukt door 't slaafsch gewoel van hof- en staatsielevén,
Vermoeid van rijkdoms last, en 's werelds grievende eer,
Vond op het stille veld de vreugd zijns aanzijns weér,
En zoo nog sinds een wensch zich in zijn ziel deed hooren,
't Was, dat hij niet voorlang die wijkplaats had gekoren.
Hoe vloot zijn leven hier gelijk een stille vliet,
Die zonder golfjes door een eenzaam boschje schiet!
Na zoeten slaap ontwaakt bij 't lied der nachtegalen,
Ziet hij de morgenzon door zijne vensters stralen.
Hij rekt zich zorgloos uit, gevoelt zijn kracht hersteld,
Verlaat zijn leger, en begeeft zich naar het veld.
Zijn hart blijft daaglijks meer zich aan natuur gewennen.
Het statig zuizen in den hoogen top der dennen,
Het morren van een beek, het zingend vooglenkoor,
Is hemelmelodij in zijn verrukt gehoor.
Hij ziet de schepping, ziet haar boschen, bergen, dalen,
Vol stille grootheid in den glans des morgens pralen;
Zijn hart klimt op tot God, en vol van hemelvuur,
Mengt hij zijn loflied met het loflied der Natuur.
Nu roept hem 't plekje gronds, aan zijne zorg bevolen.
Hoe klein het zij, hij mag op eigen erfgrond dolén,
En waar hij er zijn zorg en arbeid ook aan wijd',
Een dubbele oogst beloont met woeker zijne vlijt.
Hij mag zijn' vruchtbren grond met eigen osfen ploegen.
Het uitzigt, dat hem toeft, verzacht zijn zweet en zwoegen.
Hem geeft, — en kent zijn hart bij dit genot nog nood?
Zijn melkvee boter en zijn akker voedzaam brood.
Hij voelt zijn' boezem door geen ijde zorgen prangen.
Gezondheid, levensvreugd, gloeit op zijn frische wangen.
Door arbeid voorbereid, is hem 't eenvoudig maal,
Van honger vergezeld, een vorsteljk onthaal.
De ledigheid, die eens aan zijn genoegen knaagde,
Die met vervelendheid, bij 't best genot, hem plaagde,

En bij al 't woest verkeer en wuft vermaak der stad
 Den tijd berouwen deed, dien hij verbeuzeld had;
 Die pest van alle vreugd ontvlugt op 't land zijn schreden.
 De tijd schijnt hem te kort voor zijne bezigheden,
 En als hem de avondstar naar zijne woning leidt,
 Spelt hem de morgen weêr verhoogde zaligheid.
 Maar ook zijn avond zal op nieuw zijn hart verkwikken.
 Geen ongeceerd bezoek ontrooft hem de oogenblikken.
 Zijn eenzaam boekvertrek, daar reeds zijn lampje brandt,
 Verbeidt zijn komst, en voedt zijn hart en zijn verstand.
 Zoo zegent hij den stond, die hem het land deed kiezen.
 Maar luttel kan zijn hart bij zoo veel rust verliezen.
 Te vreden met zijn' pligt, en 't geen natuur hem biedt;
 Lacht hem er 't leven aan, vreest hij er 't sterven niet.
 Hoe moeilijk is de dood bij 't woelig aardsch gewemelt
 Het stil, eenvoudig veld grenst nader aan den hemel.
 Bij minder banden, en geringer zinlijkheid,
 Is door Natuur ons hart tot sterven voorbereid.
 Wij voelen zachtkens ons door haar tot God gedreven.
 Wij zagen haren dood, wij zagen haar herleven.
 Wij sluimren met haar in, door de Almagt zelf gedekt,
 Tot dat, voor schooner bloei, de groote Lente ons wekt.

Maar gij, Verlaatne t die hier hooploos om gaat dwalen,
 Wien nooit een traan verligt, een zucht doet ademen,
 Die niets dan graven in Gods schoone schepping vindt,
 Wien geen herinzing zelfs meer aan het leven bindt;
 Ontvlugt gij de eenzaamheid, ze is doodlijk voor uw harte,
 Zij stort geen' balsen, maar vergif op uwe smarte.
 Zij lenigt vaak de pijn, hoe diep de wonde ook zij,
 Maar voert gevoelloosheid tot stille razernij,
 Daar lacht uw wanhoop aan, uw hart zal voor haar knielen,
 Gij wacht van haar uw' troost, zij kan alleen vernielen.

Gij

Gij werpt u in haar arm, ze omnevelt u 't verstand,
En duwt haar moordpriem in uw lillend ingewand.
Verkiest gij de eenzaamheid, laat in haar stille drevén
Een vrouwlijke Engel om uw matte schreden zweven.
Zij toovert zachtkens in uw hart weér levenslust,
De vlaag van somberheid wordt door haar weggekust.
Zij doet door haar gevele de beek weér voor u vloeijen,
De vogels zingen, en het madeliefje bloeijen.
Aan haren mond geboeid, en in haar arm gekneld,
Vindt gij de schepping weér op 't vrolijk lagchend veld.
Blijf midlerwijl uw' tijd aan hooger doel besteden.
Kweek wetenschappen aan en nutte kundigheden.
Ze ontsluiten u een bron, die nooit wordt uitgedroogd,
Die nimmer walging wekt, die elk genot verhoogt;
Ze zijn de zoetste vreugd van onze beste jaren,
Zij blijven ons vermaak bij 't grijzen onzer haren,
Als alles ons ontwijkt, streelt nog haar tooverkracht,
En vaak vergeet ge uwe eeuw, en leeft bij 't voorgeslacht.

Bij 't rusteloos gewoel, bij 't zorgen, zwoegen, zweeten,
Dat in de wereld ons onszelfen doet vergeten,
Dat beurtlings aantrekt of terug stoot, plaagt of vleit,
Wordt zelfs het beste hart een prooi der zinlijkheid.
Onttrokken aan ons zelf, en in haar' stroom verloren,
Zal eerlang, wat behaagt, alleen ons hart bekoren.
't Geweten sluimert in, door 't handgeklap gestreeld,
En zwijgt in 't eind' geheel, waar mode en smaak beveelt.
Dan droomen wij van deugd bij koele pligtverkrachting.
God, wet, geweten, rust, is ons der menschen achting,
En slechts door de eer beziel, die uit de meening spreekt,
Wordt de ondeugd meer verfynd, maar dan gerust gekweekt.
Alleen door de eenzaamheid is dit verderf te storen.
Zij leent op nieuw ons kracht om naar den pligt te hooren.

Verkeering vult de schaal der zinlijkheid ten top,
 Zij, die der Rede, en dees haalt d'evenaar weêr op,
 En is bij 't lang verkcer de laatste om hoog gestegen,
 Dees zal, op hare beurt, bij poozen 't zwaarste wegen,
 En sterken 't evenwigt, dat hier den Engel schraagt,
 Als hem het dier bestrijdt, en tot het stof verlaagt.
 Wat werd hier van den mensch in 't rustloos woelig leven,
 Kon soms hem de eenzaamheid niet aan zich zelv' hergeven?
 Daar, lokt de wereld, en haar glans betoovert hem,
 Hier, spreekt de Godsdienst, en 't geweten hoort zijn stem.

Hoe vaak, ô Eenzaamheid! hebt ge in uw stille dreven
 Mijn matte ziel verkwikt, mijn hart de rust hergeven!
 Vermoed van 't eeuwig één van elken daagschen kring,
 Van 't zouteloos vermaak in niets dan beuzeling,
 Van al de laagheid, die de maatschappij onteerde,
 En neêrgedrukt door wee, dat mij de borst verteerde,
 Zonk ik in uwen schoot op zode of wortel neêr,
 En vond bij nieuwen lust mijn moed en krachten weêr.
 Mijn hart verhief zich op al 't nietige om mij henen,
 En vaak heeft daar een straal der toekomst mij omschenen.

Heugt u dat plekje nog, geliefde CHEVALLIER!
 Die stille wijkplaats van een' nooitgestoorden vree,
 Die op mijn Boschwijk voor een scheemrend aantal jaren
 Ons hart zoo dikwerf 't zoet der vriendschap deed ervaren;
 Die zachte zodenbank, langs 't water uitgestrekt,
 Door 't overhangend loof van Eiken half gedekt,
 Om wier bemosten stam zich kamperfoelie kleefde,
 Die met haar zoeten geur de koele plek omzweefde?
 Herinnert ge u nog aan zoo menig stil gesprek,
 Dat ons toen boeijen kon aan dien vertrouwden plek?
 Hoe dikwerf wij de vreugd des aanzijns daar genoten,
 Als voor ons lijdend hart de toekomst was gefloten,

En

En 't moedloos oog, bij 't leed van elken donkren dag,
In 't meer onwolkt verschiet nog grooter rampen zag?
Dan hief zich 't hart tot God, een traan blonk in onze oogen,
Natuur werd tempel, al het aardsche was verylogen.
Een blik op de eeuwigheid verzoende ons met den tijd.
Hoe heerlijk was het loon, hoe kort was hier de strijd?
Diep voelde ons hart hoe ramp den weg tot God moest banen,
En menschelijke deugd hier best gedijdt in tranen.
Wat nacht toen 't Vaderland, en ook uw lot omtoog,
De beetre wereld dreef daar troostend voor ons oog;
Wij droonden ons haar in, en, 't oog op God geslagen,
Kon 't halfverhemeld hart al 't leed der aarde dragen.
Wat werd ons Jezus daar en zijn verheven leer!
Wij knielden voor dien Vorst der beetre wereld neêr;
Wij kozen Hem ten Gids tot een onsterflijk leven,
En de aarde scheen als stof voor onzen voet te zweven.
Hoe vaak heeft de avondstar ons daar weleer ontmoet!
Hoe dikwerf scheen de maan daar in den stillen vloed!
Zij lachte ons lieflijk aan, en weemoed, zonder smarte,
Vol naamloos voorgevoel, dauwde in ons vreedzaam harte.
Niets aardsch deed meer een' wensch in onze ziel ontstaan.
Stil, spraakloos, staarde ons oog den effen hemel aan.
De zwarte toekomst met haar zorgen was verdwenen.
Wij keerden zalig weêr, door 't licht der maan omsthenen.

Die statige Eiken, die ons dekten, vielen neêr,
Die zodenbank, die kom van water is niet meer.
Uw tegenwoordigheid en onze jeugd verdwenen;
Nog oogenblikken, en ons leven is daar henen;
Maar wat de tijdstroom roofde, en ons ontweldigd zij,
Het eigen uitzigt bleef, bij schooner hoop, ons bij.
Kracht, levensvreugd, genot, 't moog' alles ons begeben,
Ook op den rand van 't graf blijft Jezus dood ons leven.

Nog roemen we in zijn kruis, verachten hoon en spot,
 En juichen in zijn' naam tot een vergevend God.
 Dat de Eeuwegeest Hem verzaak', wij blijven Hem vereeren;
 Hij is de Noordstar, daar wij altijd weêr toe keeren,
 De hoop, die ons bezielt, de kracht, die ons beleeft,
 En 't rustpunt van ons hart, dat nimmer ons begeeft.
 'Schoon alles ons ontzong', wij steken 't hoofd naar boven;
 Wij bouwen op zijn woord, en blijven Hem gelooven,
 Gerust, dat ons geloof, bij 't sloopen van 't Heelal,
 Ook op zijn rookend puin, aanschouwen worden zal.

ô Eenzaamheid! wie kent en schat u niet op aarde,
 Gij proeffsteen van het hart en echte menschenwaarde,
 Verblijf der felfte smart en van de reinste vreugd,
 Hel voor het misdrijf, maar ook hemel voor de deugd!
 Daar 't hart, dat God ontvlugt, God en zich zelf' blijft vreezen;
 Die 't reine hart bemint om God nabij te wezen;
 Daar ge eigen wind, die langs het hoog geboomte spoedt,
 De Boozen siddren, en de Goeden juichen doet;
 Deze, in dien adem Gods hun vroegre vrijspraak hooren,
 Die 't vonnis, dat hen wacht, en donders van Gods toren;
 Maar donders, die 't berouw, in uwen nacht gewekt,
 Ras tot een vaderstem, die 't al vergeeft, verstrekt.

ô Schuw haar niet, o Mensch! wat smart zij u moog telen,
 Zij zoekt uw waar geluk, zij wondt om weêr te heelen.
 Schuw, schuw 't afgrijslijk kwaad, wat schijn geluk 't u biedt,
 Maar hebt gij 't kwaad volbragt, ontvlugt de wroeging niet.
 Al voelt ge een poos uw ziel door haar van één gereten,
 Zij geeft met helse pijn uw weêr aan uw geweten;
 Zij teelt in 't eind' berouw, en wekt dien tranenvloed,
 Die 't eerst de kiem der deugd in 't hart weêr zwellen doet,
 Die bij het diepst gevoel van 't loon, dat ons blijft wachten,
 Ons naar vergeving en verbetering doet sinachten.

Hoe

Hoe teêr ootmoedig bidt de ziel daar uit de smart!
Wat wordt een Jezus nu voor 't afgefolterd hart!
Hoe vlugt het tot zijn bloed, ook voor zijn schuld vergoten,
En ziet Gods vaderhart op nieuw voor zich ontsloten.
Zijn moedeloosheid zinkt weg; hij voelt zijn kleine kracht,
Maar juicht de zege toe, die hem door Jezus wacht.

ô Donker, heilig Woud, wiens toppen eeuwen dragen!
Hoe moet uwe eenzaamheid aan 't schuldloos hart behagen,
Als al het zigtbre wijkt, geen schijn meer 't oog verblindt,
De mensch het aardfche een niet, zich selv' onsterflijk vindt,
En bij dit hoog gevoel vol zielrust en vertrouwen,
Met eenen kalmen blik in 't open graf durft schouwen!
Hoe donker hier de staat der afgescheidnen zij,
Iets komt hem de eenzaamheid voor 't reine hart nabij.
Wat kon de Godheid zelf den mensch hier openbaren,
Die 't geestlijke altijd door zijn zinnen zou verklaren?
Wat kent de mensch hier op zijn' eersten vormingstrap?
Alleen 't geloof aan God vervult zijn wetenschap.
Wij zien slechts tot aan 't graf. Hem ligt de toekomst open.
Zijn woord alleen kan ons hier vreezen doen of hopen.
Ons weten is hier waan, hoe 't ook onze eierzucht vleit;
Maar heilig voorgevoel is ons hier de eenzaamheid.
Daar voelt de deugd, wat nacht haar hier nog moge omhullen,
Dat God alleen het hart voor eeuwig kan vervullen,
En dat, zoo slechts de ziel rust en haar' God geniet,
Ook 't vreeslijk Doodenrijk nog hemelvreugde biedt.

Zoo veel houdt de Eenzaamheid voor 't menschlijk hart omsloten.
Zij kan 't beperkt verschiët der wereld hem vergrooten.
Ze ontruikt hem elke grens, die hij in 't stof ziet staan,
En wijst hem de eeuwigheid als zijn bestemming aan.
Zij lénigt zijn verdriet, veredelt zijne smarte,
En heelt met zachte hand de wonden van zijn harte.

Hoe vaak heeft 't ochtendkoeltje er levensvreugd gebrulst,
Hoe dikwerf 't avondwindje er kalmte in 't hart gezuist,
Hoe vaak 't gemurmel van een beekje, zacht gedreven,
De drift er glad gemord, der ziel haar rust hergeven!
Zij lokt het schuldig hart tot edel naberouw,
En schraagt de zwakke deugd, waar zij bezwijken zou.
Wat vuurge smeekgebeën zijn in haar' nacht ontsproten,
Wat eedle tranen in haar schaauw voor God vergoten!
Hoe menig groot Vernuft werd in haar' schoot geteeld,
Ontwikkeld, voorbereid, en door natuur gebeeld!
Zij was de kweekschool van de hoogste menschenwaarde.
Uit haren nacht verscheen het beste licht der aarde:
En waar hier wijsheid, deugd, of ware grootheid blonk,
Zij was het, die, ze vormde, en aan de wereld schonk.

O Eenzaamheid! gij blijft, aan d'avond van mijn dagen,
Mijn hart nog laven, en mijn matte krachten schragen.
Daar leeft al wat mijn hart hier dierbaar is geweest,
Daar leeft, al wat me ontzong, nog dikwerf voor mijn' geest,
Zij rijzen voor mijn oog, ik vlieg hun vrolijk tegen,
Ik waan mij in hun' kring, en smaak nog d'ouden zegen.
Het luchtbeeld wijkt, ik zucht, maar voel nog steeds den band,
Dien nooit de dood verbrak, die ziel aan ziel verwant.
Hoe ligt kan thans mijn hart het wederzien verbeiden:
Een enkele ademtogt houdt ons van één gescheiden!
Zij vlogen in mijn jeugd gelijk een bergstroom heen,
En op den rand van 't graf is slechts hun aantal klein,
Wat was de tijd mij in den besten vaag mijns levens?
Een rustloos goochelspel van heil en onspoed tevens!
Wat was mij aardfche vreugd en aardfche droefenis?
Een blijde of nare droom, die lang vervlogen is!
Ik denk hier aan mijn jeugd en prille lentejaren,
Ik zie ze in 't rozenkleed nog om mij henen waren.

Nog

Nog lacht die zaalge tijd mijn matte grijsheid aan,
En 'k zie op nieuw zijn roof weêr voor mijne oogen staan.
Ik denk nog aan den boom, waaronder ik eens speelde,
Zij groent nog voor mijn oog, en laaft mijn hart met weelde.
Daar rijst me, als jongling, nog een Eden in 't verschiet.
De vreugd heeft nog haar zorg, de tijd zijn wicken niet.
Verbeelding doet mijn hart nog aan dien wellust kleven,
En 'k voel reeds de ouderdom door mijne leden beven!
Al wat onschuldig was, biedt in de schaauw der deugd
Bij 't zoet herdenken, mij nog steeds dezelfde vreugd.
Maar, ach! hoe taant die vreugd bij zoo veel spoorloosheden!
Wat scherpe prikkels leent de schuld nu aan 't voorleden!
Eens scheen ze een zandkorl, die men voor 't genot niet telt;
Thans is ze een Alp, die ons de borst te zamen knelt;
En kon het heden het verleden ooit verzwelgen,
Wij zouden met ons bloed ze uit Gods gedenkboek delgen.
Een stroom van tranen ruischt vergeefs van ons gelaat.
Hoe vreeslijk schijnt ons nu het eens zoo vleijend kwaad!
Ach! 't roofde aan onze vreugd altijd haar beste waarde.
God zaaide voor den mensch ook rein genot op aarde;
Maar stelde Matigheid tot schutsvrouw van dien schat,
Op dat Natuur altijd nog iets te geven had.
De Dwaas verzwelgt op eens, wat jaren hem kon streelen,
Verftompt zijn smaak, en zucht bij d'oogst van werelddeelen.
Nu raast hij naar genot, waar hij genot ontdekt,
Tot dat de walging volgt, en 't naberouw hem wekt.
Te late wijsheid, als zij ons alleen doet weenen,
't Herstel onmogelijk maakt, en 't leven is verdwenen!
En toch, gezegend zijt ge, o smart! voor mijn gemoed,
Zoo lang opregt berouw mijne oogen weenen doet!
Uw nacht, o Eenzaamheid! verzacht die bittere tranen
Zij doen mijn stil geloof aan Gods Genaë niet tanen.
Ik weet, een Vader ziet ze — eens droogt zijn hand hen af,
En 't roosje van de hoop herbloeit weêr bij mijn graf.

DE EENZAMHEID.

TWEEDE ZANG.

Vermoeid van aardfche zorg en 't woest gedruisch van 't leven,
Smacht ik, o Woud! op nieuw naar uwe stille dreven,
Waar niets mijne ooren treft, of mijne zinnen boeit,
Dan 't murmlend water, dat langs uwe wortels vloeit,
Het zuizen van den wind, die uit uw digte boomen
Mij zachte kalmte met haar koeltjes toe doet stroomen,
En ligt een Tortel, die, door 't avondrood gewekt,
In 't-hoog geboomte kirt, dat mij tot schaduw trekt.

Hier woont de stille rust, nooit omgevoerd door zorgen,
Hier heeft de min haar troon, maar voor het oog verborgen,
Hier teelt bij 't kalm genot, geen nieuwe wensch haar smart,
Hier zaligt Liefde alleen, en vult geheel het hart.

o Huislijk heil! gij bron van 't best genot op aarde,
Hoe bloeit gij op het veld in ongekende waarde!
Wat stille tooverkracht zet u Natuur daar bij,
Hoe stemt zij alles om u heen tot harmonij! —
o Zoet herdenken aan een heil, voor mij vervlogen,
Dat nog zoo vaak een traan doet paalen in mijne oogen,
Dat mij bezielen zal, tot mij 't bezef verlaat,
En in mijn doodklok mij 't hereeningsuur weer slaat! —
Wat kan de wereld aan twee eedle harten geven,
Die op het zalig veld in landlijke onschuld leven?

Ook

Ook in de wildernis bloeit hun het schoonste dal;
Ze zijn zich zelf' genoeg, zich onderling 't heelal!
Roemt, Vorsten! op uw praal, roem wereld op uw weelde,
De Liefde op 't land vermaadt al wat zij zelf niet teelde.
Wat is al 't goud der aard' voor 't vergenoegd gemoed,
Wat weelde voor een hart, dat hier geen wensch meer voedt!
't Eenvoudig maal van moes, door trouwe min genoten,
Verdooft het rijkst banket en staatsfeemaal der Grooten;
De lommer van de beuk, die haar tot wijkplaats strekt,
Het koninklijk gewelf, dat eene troonzaal dekt.
Aan al, wat hen omringt, leent zich rust nieuwen luister.
Hun klein genot is vrij en kent geen slaaffchen kluistor.
Hun dag loopt van de kim met rozen in den mond,
En schooner rozen teelt voor hun weêr de uchtendstond.
En roept het noodlot of een wreede pligt tot scheiden,
't Verschovenst oord zal ligt den besten troost bereiden.
Hoe vaak vond liefde daar, bij stilte en eenzaamheid,
Het eenigst plekje gronds, daar zij met wellust schreit,
Daar ieder voorwerp schijnt te deelen in haar klagte,
Daar niets haar afrekt van haar eeuwige gedachte,
Daar tusfchen 't hoog gebergt' slechts droeve fcheemring woont;
En alles haar het beeld van hare ziel vertoont!
De steile rotfen, die zich om haar dal vereenen,
Het fomber pijnboomwoud, schaars door de zon befchenen,
De woestheid der natuur, die nooit een bloempje teelt,
't Kweekt al de droefheid aan, die haar alleen nog ftreelt.
De tranen, die ze er weent, verzachten hare fmarte,
De zuchten, die ze er loost, zijn wellust voor haar harte,
Zij woekert met den rouw, die haar 't herdenken wet,
En leeft nog zalig in een eenzaam Paraclet.

Zoo kan het lijdend hart, dat alles heeft verloren,
Een vale lijkcijpres nog soms op 't veld bekoren.

Het

Het kweekt daar ongestoord de finart, die 't welken deed,
En schreit zich zalig aan 't herdenken van zijn leed.

Gij! reine zeden, door geen weelde nog verbasterd,
Die 't Voorgeflacht niet hoont, den Godsdienst nog niet lastert;
Gij, stille dengd, zoo naauw aan rein genot verwant,
Waar bloeit gij langer dan in de eenzaamheid van 't Land?
Daar heeft geen valsch genot den smaak nog afgesleten,
Daar kost de gulle vreugd geen naweën aan 't geweten,
Daar streelt een wijngaardrank, die om ons venster tiert,
Meer dan het rijkst tapijt, dat een paleis verliert,
Daar kan een rapenmaal, met eigen hand gebraden,
Het aangeboden goud eens konings doen versmaden.
Vaak kiest er 't hart den ploeg voor alle schitterende eer,
En de Overwinnaar keert tot zijnen akker weer.
O Rome! uw deugd was aan uwe armoë naauw verbonden.
Uw grootheid week toen pracht en praal uw zeden schonden.
Ach! ware uw Manlius uit Azie nooit gekeerd,
Gij hadt, tot uw verderf, de weelde nooit geleerd.
Wat glans voortaan uw trots aan uw Triomf moog' leenen,
Uw Cincinnaten, uw Camillen zijn verdwenen!
Ik zoek uw grootheid nog, maar waar mijn oog zich vest,
Uw roem grenst aan 't begin van uw Gemeenebest. —
O Nederland! waar zijn uwe ouderlijke zeden?
Hoe ligt uw glorie met uw vorig heil vertreden!
Wij zien bedrukt terug, nu door de ervaring wijs,
Als 't eerste menschaar naar 't verloren Paradijs.
Al wat ons aan dien tijd, zoo lang vervloën, kan boeijen,
Dwingt ons nog eerbied af, doet nog ons hart ontgloeijen;
Het blijft nog aan het puin des tempels diep verkleefd,
Waar eens het Voorgeflacht in aangebeden heeft;
Verbeelding leent hem nog te met zijne oude glansen,
En hij verheft zich weer tot aan de starrentransen.

Ik

Ik zoek uw' ouden roem ; daar rijst nog voor mijn oog
 Een ongeschonden zuil des voortijds naar omhoog.
 'k Herken u, eedle Cats! — Geen tijd deed uw gedichten,
 Dat Heiligdom der Deugd, voor hoogren kunstglans zwichten.
 Nog altijd roepen ze, uit het roemrijkst eeuwenpaar,
 De volgende eeuwen toe, hoe groot eens Neêrland waar'.
 Hoe bœit uw boek mijn hart! ik voel mij opgetogen.
 Geheel het Voorgeflacht verrijst weêr voor mijne oogen.
 Daar staan die Eedlen in hunne oude grootheid weêr;
 Maar ach! hun dreigend oog schiet blikfems op mij neêr —
 Ik sidder, zink in 't stof, en wil, maar durf niet naadren. —
 Ô Cats! ons misdrijf heeft uw schets van onze Vaadren,
 Den lof eens Voorgeflachts, toen van 't heelal geêerd,
 In 't vreeslijkst schimpfchrift op het Nageflacht verkeerd!

Hoe menig deugdzaam hart, nog grootsch op de oude zeden,
 Ontweek op 't eenzaam veld het diep bederf der steden,
 En ademde in den kring van 't vreedzaam huisgezin
 Daar, onder 't reinst genot, een zuivre lucht weêr in!
 Hier treft geen laster of geen valsch gevele zijne ooren.
 Hier zal geen slaafsche vrees de stem der waarheid smoren.
 De laagheid wordt er nooit om ambt of kleed geêerd,
 Geen misdrijf half vergood, geen deugd in 't stof verneêrd.
 Hij ziet, vol nieuwe kracht, de zon in 't oosten blinken,
 Het woud vergulden, en den eersten dauwdrop drinken,
 En treedt, door 't morgenlied der vooglen vergezeld,
 Vrij als een koning en vol ziehrust, door het veld.
 Hij leert er, boven schijn, ontleenden glans en vrinden,
 Zijn grootheid en geluk slechts in zich zelven vinden.
 En bij het koolbed, door zijn eigen vlijt geplant,
 Vergeet hij hof, verderf, dwang, zorg en vaderland.
 In een wijsgeerge rust, die hij op 't land mag smaken,
 Denkt hij de wereld na en hare schijnvermaken,

En

En 't strekt zijn edel hart tot troost en lachenis,
 Dat hij haar draaikolk op het veld ontvloten is.
 Daar, teerende op zich zelv', voelt hij zijn schat vermeëren.
 Hij kan er, daaglijks meer, elk kunstgenot ontberen.
 De kennis, wier bezit hem eenmaal heeft geveleid,
 Biedt hem nu woeker, en verhoogt zijne eenzaamheid.
 Geen drift ontvlamt zijn hart, geen togten doen het zwoegen,
 't Bezit den grootsten schat, het zalig vergenoegen.
 't Ontwaakt te vreden met een zalig huisgezin,
 En sluimert, zonder wensch, weêr met den avond in.
 Zoo werd Metellus, om ziju deugd gehaat in Rome,
 Vrijwillig balling, om 't verderf der, zeën te ontkomen.
 Zoo vond Rutilius aan eene vreemde kust,
 Meer dan zijn vaderland, 't genoegen en de rust.
 Daar was hem, ver van Rome en Rome's heerschappije,
 Verbanning vrijheid, en herroeping slavernije.
 Eens aan 't verderf ontruikt, en vrij van zielsgekwel,
 Was 't Oosten hemel hem, 't gezonken Rome hel.

Ja, altijd was het veld, in elken vaag des levens,
 De stille zamelplaats van deugd en grootheid tevens.
 Hoe menig edel zaadje ontkiemde in zijnen kring!
 Daar vond de Staatsman moed, de Held verademing.
 Zoo zocht een Scipio, ver van de Tiberstroomen,
 Vaak de eenzaamheid op 't land, en woog er 't lot van Rome.
 Daar zag hij 't schoon der deugd, en 't nietige der eer,
 En keerde grooter tot het woelig leven weêr;
 Maar midden in den roem, dien hij zich waardig maakte,
 Toen hij het toppunt van verdiende glorie raakte,
 En alles eerbied droég aan d' onverwonnen held,
 Verliet hij stad en praal voor altijd voor het veld.
 Ligt grooter in zijn rust dan in zijn zegepralen,
 Zag hij zijn levenszon daar zonder wolken dalen,

En

En zachter loeg de dood, dan op zijn gloriebaan,
Hem op zijn Landhuis bij het stil Linternum aan.

Gij, Eedlen! om wier dood de menschheid eenmaal weende,
Die stervend nog uw licht aan volgende eeuwen leende,
Weldoeners van uw volk en 't menschelijk geslacht!
Getuigt, wat de Benzaamheid uw' geest heeft aangebragt.
Het stout ontwerp, dat eens uw eedle ziel deed blaken,
Kon slechts in haren schoot tot volle rijpheid raken.
Haar rust, haar stilte, die geen' ongewijden vreest,
Gaf wicken aan uw brein, en veerkracht aan uw' geest.
Haar woeste grootheid, die ontzag en siddring baarde,
Verhief u boven 't stof van eene nietige aarde.
Daar zaagt gij voor uw oog de donkre toekomst staan.
Uw geest sloot zich aan 't heil van volgende eeuwen aan.
Gij voorgevoelde 't licht, dat eenmaal stond te dagen,
En werkte wat uw volk en wat uwe eeuw kon dragen,
En schakel in het plan van Gods Voorzienigheid,
Hebt gij het Licht vermeerde, of schooner voorbereid.

Egijpte's wijsheid moge een' eedlen Mozes sieren,
Haar teelt kon in 't paleis van geenen koning tieren.
Daar wordt de ontwikkeling in hare eerste kiem gestoord.
Geen trotsche Hofflad brengt een grooten Mozes voort.
Ik zie hem eenzaam, en, voor 't spiedend oog verscholen,
In eene wildernis, gelijk een balling, dolen.
Hij hoedt de schapen daar van een vergeten man,
Maar broeit in 't stille veld op zijn verlossingsplan;
En wat Termutis, Hof, noch Priestercaste konden,
Kon Midians woestijn, en Horebs barre gronden.
Zij werd hem heilig land, gaf aan zijn veerkracht klem:
Hij zag, hij hoorde er God, en de Eeuwge sprak met hem.
Daar werd hij, bij 't gevoel van meer dan menschenwaarde,
Wetgever van zijn volk, en 't eerste Licht der aarde,

L

Her-

Herschepper onder God, die eens voor Grooter zwicht,
Maar Voorbereider van het eeuwig Wereldlicht!

Moog brandende eerezucht 't hart tot roembejag vrij prikken,
't Gedrag der maatschappij zal schaars iets groots ontwikkelen.
Al 't eigendomlijk zwicht, verkeering vijlt en knaagt,
Tot dat haar zwakke teelt dezelfde beeldtnis draagt.
De oorspronkelijke ziel ontvlugt dien slaaffchen kluister,
Zij wijkt in de eenzaamheid, en zoekt haar heilig duister.
Daar, door geen magt verplet, en door geen lof geveild,
Bewaart, verhoogt zij 't merk van haar zelfstandigheid.
Vooroordeel, menschenvrees, en valsche grootheid wijken.
De waarheid lacht haar aan met onmiskénbre blijken.
Zij wijdt aan haar met vreugd, vermaak, goed, aanzien, eer;
Jaagt, smacht naar heur bezit, en vreest den dood niet meer.
Zoo schiep in de eenzaamheid Lijcurgus zijne Wetten,
En kon een grenspaal aan 't bederf der zeden zetten.
Hij wrocht die strenge deugd, die nog ontzetting baart,
En vormde Sparta tot het eerste volk der aard'. —
Uit bosch en bergspelonk, in afgelegen streken
Kon slechts Egeria tot Numa's harte spreken,
En wat geen Romulus aan 't hoofd eens legers kon,
Vermogt een Numa in een bosch of bij een bron. —
Ontrol 't geschiedverhaal, de aloudheid zal 't u melden,
Uit woud en wildernis verschenen 's werelds helden.
De boom, die in 't vervolg aan volken schaduw bood,
Ontwikkelde op het veld, werd in de stilte groot.
Geen Wijsgeer kon zijn dorst naar hooger kennis laven,
Dan ver van 't stadsgewoel, en vaak bij stille graven.
En wat eens de Eenzaamheid voor haar Lijcurgen was,
Was zij voor Plato weér en voor Pijthagoras.

Maar welk een smeekstem treft in deez' woestijn mijne ooren?
Zij schijnt uit gindsche grot door ruigte en struik te boren.

Ik nader tot een' berg, die aan de wolken stuit,
Wiens voet haar vormt, wiens stout gevaarte haar omsluit.
Een Grijsaard, wit als sneeuw, ligt voor een kruis gebogen.
Een hemelvenk bezielt zijn langverduisterde oogen.
Zijn matte handen schraagt een doodshoofd, half versleend,
En vangt de tranen op, die liefde en ootmoed weent.
Hij zag hier langs zijn kruin een halven eeuwkring zweven.
Een bronteug laaft zijn dorst, een wortel schraagt zijn leven.
Hij ziet, als op een droom, op al het aardfche neêr:
't Verloochnen van zijn vreugd is hem geen offer meer.
Ontrukt aan zingenot en 's werelds woest gewemel,
Ontvlamt niets laags zijn hart. Hij leeft reeds in den hemel,

Ontzaglijke Benzaamheid, nooit door een mensch gestoord,
Waar 't oor niets dan 't geruisch van wind en water hoort,
Waar nooit een voorwerp 't oog met nieuw genot komt streelen,
Waar ieder dag het beeld des voorgens dags moet telen,
En toch het hart niets wenscht, niets afmeekt van den tijd,
Maar slechts aan de eeuwigheid zijn zalige uren wijdt.
Moog' vrij een later eeuw met regt uw misbruik doemen,
Bragt gij die wondren voort, wie moet uw magt niet roemen?
De ziel, die gij vervult, bij uw eenzelvig lot,
Moet groot, moet edel zijn; haar vergenoegt slechts God.

Maar ook 't gewijd Gesticht op minder barre gronden,
Waar meerdren zich te zaam aan 't eigen doel verbonden,
Verborg vaak stille deugd, en leende menigmaal
Aan 't afgestreden hart de schoonste zegepraal.
Niet altijd sloop 't verderf het liefst in kloostermuren.
Lang bleven ze in hun' nacht 't geweld des tijds verduren.
Hoe menig stille cel, hoe menig eenzaam oord
Bragt steeds zijn Fenelons en Ganganelli's voort?
Hoe dikwerf in den nacht der gruwbre middeleeuwen,
Als menschheid, diep vertreên, vergeefs om hulp bleef schreeuwen,

Vond menig edel hart, na eindloos zielsgekwel,
 Een veilge schuilplaats in de kalme kloostercel?
 Hoe vaak deed daar de nood het hart tot God ontbranden,
 En weende opregt berouw uit donkre kloosterwanden?
 Het benglend klokje was van 't reinst gevoel de tolk,
 En luidde godsvrucht in de harten van het volk.
 Het aemde vreedzaam op des Stichts gewijde landen.
 Daar dorst geen Dwingeland het immer aan te randen.
 Schoon nooit het bang Euroop' de krijgstoorts zag gebluscht,
 Op kloosterlijken grond woonde ongestoorde rust.

Ik weet het, vaak ontstak de Hel haar vreugdevuren,
 En vierde haar' triomf in heilige kloostermuren.
 Ik weet het, gruweldaën, schaars op deze aard' verrigt,
 Ontwierp een Kloosterling, en heiligde een Gesticht;
 Maar 'k weet ook, welk een deugd daar blonk in al haar luister,
 Wat kunde er bloeide, ook in een' nacht van starloos duister,
 Wat schat der Oudheid vlijt ons daar heeft aangebragt,
 En onverminkt bewaard voor later nageslacht.
 Een Zimmerman moog, vaak bij waarheids heldre stralen,
 't Bederf van woestijnier en kloosterling ons malen;
 Zijn oog, door weerspraak scheef, zag duivlen slechts in 't rond,
 Waar Obreit niets dan deugd, en louter englen vond.
 En toch moest hij bij hen, bij al hun schandbewijzen,
 Te met een hoogheid van gevoel en harte prijzen,
 Daar hij, ondanks zich zelf, in 't diepst van zijn gemoed,
 Met schaamte en met ontzag voor nederknielen moet.

Ja, wat verlichter eeuw voor dwaasheid moog verklaren,
 'k Bleef duizendmaal verbaasd op zoo veel grootheid staren.
 Naauw schijnt ze mooglijk, of iets meer dan louter schijn,
 Aan onze flikkereeuw, en hare teelt te zijn.
 Waar blinkt een moed en kracht, zoo groot als in hun leven,
 Waar zelfverwinning, die de hunne op zij' durft streven?

Ik zwijmel bij hun zege, op vleesch en bloed bestreên,
En zink nog in mijn niet, ook bij hun spoorloosheên.

Befchouw dat gruwzaam oord, ginds van natuur verftoten,
Door, grijze rotten en een eeuwgen schrik omsloten,
Waar 't rustloos brullen van orkanen, wier geweld
De hooge pijnen kromt of krakend nedervelt,
Zich aan het loeijen huwt van 't zaamgepreste water,
Dat van 't gebergte stort met donderend geklater,
En 't akelig gehuil, dat nooit des nachts verflaauwt,
Van Roerdomp en van Uil, door de echo nagebaauwd.
Hier rijst een eenzaam dak, met vaalbruin mos omtogen.
Een eindelooze nacht heerscht in zijn sombre bogen.
Daar boeit een strenge band, vrijwillig afgebeên,
Een kleine Broederfchap tot de eigen taak aan één.
Hun dagen zijn gewijd aan boete en jammerklagen;
In lofzang en gebeên verslijten zij hun nachten.
De wereld en haar heil heeft niets meer dat hen vleit.
De Oneindige is hun doel, hun uitzigt de eeuwigheid.

Rancé! voor al 't vermaak, u in Parijs beschoren,
Rancé! kan 't mogelijk zijn? kon u dit oord bekoren?
Vol jeugd en krachten nog, schoon, rijk, bemind, geacht,
Kiest gij voor al dien glans zijn stillen kloosternacht,
Dit naar verblijf des doods? uw harte kan 't beminnen?
Uit al 't genot der aard' treedt gij het vrolijk binnen,
Of, zoo nog iets u stoort in zijne wildernis,
't Is, dat er 't jok te ligt, de last te draaglijk is!
Wat gruwzaam lijden had u tot dien stap bewogen?
Gezonken Jongling! Gods ontfermend mededogen!
Zijn Vaderhand had al uw rampen voorbereid,
Hij riep u tot zich, en hij wilde uw zaligheid.

Nog denkt mijn hart met schrik aan 't noodlot, hem beschoren,
Hij minde, in al 't vermaak van 't wuft Parijs verloren;

Maar toch geheel zijn hart beminde Adèle opregt:
 Aan haar bezit alleen was al zijn heil gehecht.
 Geen rijkdom schonk hem vreugd, geen aanzien kon hem streelen,
 Dien zij niet met hem smaakte of hij met haar mogt deelen.
 Daar riep op eens de pligt hem naar een vreemd gewest,
 Ver van den boord der Seine en haar geliefde vest.
 Hij moest zich voor een poos van zijne Adèle scheiden.
 Alleen zijn ligchaam week, zijn ziel bleef bij haar beiden.
 Hoe duldloos traag verkroop de tijd voor zijne smart!
 Niets vulde één oogenblik zijn ledig, smachtend hart.
 Hij miste zijn Vriendin, wat kon hem vreugde kweken?
 Eene eeuwigheid scheen hem 't verloop van luttle weken. —
 In 't eind, zijn taak is af, de lange tijd mogt vliên.
 Hij ijlt, hij vliegt terug, om snel haar weêrtezien.
 Zijn drift voorkomt het uur, aan 't zoetst vermaak geheiligd,
 Door zijn Vriendin bepaald, en door haar zorg beveiligd.
 't Was nacht. Hij dringt, verhuld, tot in haar lusttuin door,
 Vindt in de schaduw ligt het aangewezen spoor,
 Klimt, rillende van drift, naar 't heil, dat hem verbeidde,
 't Geheime trapjen op, dat tot haar slaapkoets leidde.
 Hij nadert. Alles zwijgt. — De vrees doorrikt zijn leên;
 Maar ijlings stuiten voor een doodkist zijne schreên.
 Hij ijst, en bukt er in. Het maanlicht blijft hem leiden.
 Een lijk ligt in de kist, maar van het hoofd gescheiden.
 Hij wendt zijn blikken af — een marmer treft zijn oog,
 Maar dat een zwart gewaad voor een gedeelte omtoog.
 Een vreeslijk voorgevoel verheft zich in zijn harte —
 Hij beeft er heên, bedwelmd en half versteend van smarte,
 Zijn angst, zijn schrik vermeerdt, zijn ijzing rijst ten top —
 Hij ligt het bloedig kleed met schroom, al fiddrende op —
 (God! kan des stervlings kracht zoo fel een slag gedogen!)
 En 't hoofd van zijn Vriendin vertoont zich aan zijne oogen (*)!

Be.

(*) De Hertogin van M. . . ., de geliefde van den Abt de Rancé was binnen drie dagen, op het onverwachtst, aan de kinderpokken overleden.

Bezefloos staat hij daar — het kleed ontzinkt zijn hand.
 Hij waggelt naar de kist, en vat haar kouden rand.
 Verpletterd door 't gevoel, dat hem de ziel doorgriefde,
 Omhelst hij, wezenloos den romp van zijn Geliefde.
 Hij siddert, dat het staal haar leven hebb' gekort.
 Hoe gaarn had hij zich selv' in de eigen kist gestort,
 Hij naakt haar telkens, en verlaat haar telkens weder.
 Nu, kust hij 't hoofd, dan, zinkt hij bij den romp ter neder.
 Nu, waant hij, dat een droom zijn zinnen heeft misleid.
 Dan, voelt hij 't zeeke weér van zijn rampzaligheid. —
 In 't eind' — hij hoort gerucht — hare eer dwingt hem tot wijken.
 Aan geen verspiedend oog moet ooit haar zwakheid blijken.
 Hij rilt den trap weér af, beeft door den hof weér heen.
 Dien hij met zoo veel vreugd nog korts was ingetreên.
 Hij vindt zich op de straat. De nacht is half vervlogen.
 De starren tintelden nog aan de hemelbogen.
 Hij vlugt naar zijn verblijf in halve razernij;
 De kist, de romp, het hoofd, 't waart alles aan zijn zij!

Hier voelt hij al het niet der wereld en haar droemen.
 Één oogenblik had hem den blinddoek afgenomen.
 Geen uitzigt, zelfs geen hoop, kwam hem hier meer te slaê.
 Hij werpt zich op zijn kniën, en smeekt om Gods genadê.
 Zijn hart, zijn eenzaam hart, had alles hier verloren.
 Wat was zijn leven meer, wat kon hem hier bekoren?
 Hij wijdt aan de eeuwigheid het droevig overschot.
 't Heelal ontzonk zijn hart, dat hart behoefde een' God!

Daar

Den. Men had eene kostbare looden kist laten vervaardigen, die daags
 voor de begrafenis eerst aan het sterfhuis bezorgd werd, om haar in
 den grafkelder van haar Voorgeslacht in dezelve bij te zetten. Dan,
 de kist te kort wordende bevonden, en het lijk reeds sterk tot verrot-
 ting overgaande, was men verplicht, om het hoofd van het overige des
 ligchaams, op raad en met behulp van een' Wondheeler, af te scheiden.

Daar wijkt hij naar La Trappe en hare wildernisfe (*),
 Maar vindt haar strengste tucht te zacht voor zijn gewisfe.
 Hij voert een' regel in, 't eerst door hem zelf' beleefd,
 Daar zinlijkheid voor gruwet, en 't hart terug van beeft.
 Men graaft er onvermoeid zijn graf met eigen handen.
 Een eeuwige zwijgen heerscht in zijne sombre wanden.
 Slechts als de kloosterklok een naadrend sterfuur meldt,
 En de afgematte nog maar oogenblikken telt,
 Mag zijn verkleumde mond voor 't eerst de stilte breken,
 En tot de Broederschap, om hem vergaderd, spreken.
 Hij doet belijdenis nog eer hem de ziel ontvlugt.
 Zij paren hun gebeden met zijnen jongsten zucht.
 Zij knielen bij zijn lijk een poos nog biddend neder,
 En keeren moedig tot hun taak, al zwigend, weder.
 Een wilde wortel, en een hard en smaakloos brood,
 Is al hun voedsel, en vervult hun ganschen nood.
 Des nachts weergalmt hun kerk van lofzang en gebeden,
 Of boeit een korte poos natuur hunne oogenleden,
 Een hoop van asch en stroo, naast hunne zerk gespreid,
 Die vaak hun tranen dronk, is 't leger, dat hen beidt.

In dit verblijf des Doods versleet hij heel zijn leven.
 Geen strijd was hem te zwaar, geen offer deed hem beven.

Nooit

(*) De Abdij *de la Trappe* ligt in eene akelige, van verschrikkelijke en bijna ontoegankelijke, wouden omgeven woestijn, tusschen Perche en Normandien, nagenoeg op den afstand van dertig uren van Parijs. Oorspronkelijk behoorden de Monniken er van tot de orde van St. Benedictus, maar zij waren tot de grootste losbandigheid vervallen, toen de Abt Rancé er de hervorming van op zich nam, en de eigenlijke schepper, en het eerste voorbeeld van die gestrenge levenswijze werd, die men er sedert getrouw en standvastig in heeft zien waarnemen. Elk weet, welk eene partij d'Arnaud van dit akelig verblijf in zijn algemeen bekend Treurspel: *de Graaf van Cominge*, heeft weten te trekken.

Nooit vloog een zucht terug naar 't weelderig Parijs.
La Trappe bleef zijn keus , en werd zijn Paradijs.
Hij leerde er , door berouw verloochend aan de zinnen ,
Het stof verachten , en de wereld overwinnen ;
En vond er voor 't genot van wellust , weelde en eer ,
God , zielrust en de hoop op beter wereld weêr.

Rancé ! schoon bijgeloof uw edel hart mogt boeijen ,
Ik voel voor uwe deugd mijn borst van eerbied gloeijen ,
Had u het reine licht van Jezus leer bestraald ,
Wie had hier op zijn hart zulk een triomf behaald !
Maar wat de tijd u roofde , uw grootheid zal bekliven.
Uw zelfverloochning , uw verworven krachten blijven.
Hij , die uw tranen telde , uw moeilijk strijden zag ,
Ontzegt de kroon u niet op 's werelds oordeelsdag.

DE EENZAAMHEID,

DERDE ZANG.

Beminlijke Eenzaamheid ! wie zou uw' lof niet zingen,
Gij waart het kalm verblijf der eerste stervelingen.
Eer weelde 't menscdom in haar kluister hield bekneeld,
Dreef 't aanzijn zorgloos voort op 't onbespiede veld.
De Hoogmoed, met Natuur in 't hechtst verbond getreden,
Vond de eer nog steeds verknocht aan onbesmette zeden,
En 't eenig waar geluk aan eene Echtvriendin,
Een vruchtbre landstreek, en een talrijk huisgezin.

Waar voert verbeeldingskracht mij op haar wicken henen ?
Ik staar, en eeuwen zijn voor mijn gezigt verdwenen.
De vroegre schepping lacht mij in haar jeugd weér aan.
De gulle eenvoudigheid doorwandelt nog haar paên.
De aardsvaderlijke tent, het zwervend herderleven,
Schijnt met de gouden eeuw der onschuld mij te omzweven.
Ik zie, terwijl mijn borst van stil genoegen zwelt,
Mesopotamiën en Canans vruchtbaar veld.
Een Reisgezelschap, met beladene Kameelen,
Trekt vreedzaam voor mijn oog door Canans noorderdcelen.
Een edel, stil, gelaat is 't hoofd der Caravaan.
Ik voel op zijn gezigt mijn hart van eerbied slaan.
De blankste opregtheid zweeft op 't reeds verouderd wezen:
Getrouwheid, zonder erg, is uit zijn oog te lezen,

Ter-

Terwijl iets godlijs, dat uit heel zijn houding straalt,
 De kalmte van zijn ziel op 't open voorhoofd maalt.
 Zij naadren Sijriën, zij zijn het ingetreden.
 Reeds toont zich aan hun oog een van zijn herdersteden.
 Zij staken hunnen togt bij 't zinken van de zon,
 En leegren bij de stad zich aan een koele bron.
 Ik zie hun eedlen Gids op eens ten hemel schouwen:
 „ô, Gij (zoo spreekt hij met een kinderlijk vertrouwen)
 „ô Gij, op wiens gelei ik tot deze oorden kwam,
 „Gij, Schepper van 't Heelal, Gij, God van Abraham!
 „Wien ik, door hem verlicht, ook als mijn' God vereere,
 „Bewijs barmhartigheid aan Abram, mijnen Heere!
 „Ik sta hier bij de put, die 't vee des avonds drenkt,
 „Ras naakt de Maagdenstoet, daar reeds de nachstar wenkt,
 „Geef, dat de jonge Maagd, tot wie mijn mond zal spreken:
 „Reik mij uw waterkruik, doe mij geen dronk ontbreken!
 „En die mijn Keemlen nog zal drenken nevens mij,
 „De Bruid van Izaäk, den Zoon mijns Heeren, zij!”

Naauw zwijgt hij, of een Maagd genaakt met vlugge schreden,
 Schoon als de dageraad, en schooner nog van leden.
 Haar blanke schouder draagt een kruik. Zij laat ze neêr,
 Daalt tot de bron en vult ze, en klimt nu vrolijk weer.
 Hij naakt en spreekt: „Laat me uit uw kruik een' laafdronk drinken.”
 „Drink,” zegt ze, drink, mijn Heer!” en laat de kruik straks zinken,
 En biedt ze op hare hand hem vriendlijk, minzaam aan.
 Hij drinkt, en naauw heeft ze aan zijn' eersten wensach voldaan,
 Of zij vervolgt: „Ik zal ook voor uw keemlen scheppen.”
 Men ziet haar ijlings naar de koele bron zich reppen;
 Zij gaat en keert, en vult gestaag den drinkensbak,
 Tot dat geen water meer voor al zijn vee ontbrak.
 Ootmoedig bidt hij aan voor 't heil, dat hem bejegt.
 Zijn smeekbede is verhoord, God heeft zijn' weg gezegend.

Ne

Nu laadt hij 't bruidfieraad van zijne keemlen af.
 En vraagt : „ Mijne Dochter ! meld , wie u het leven gaf.
 „ Is bij hem plaats voor ons en voor het vee te gader ? ”
 „ Ik heet Rebekka , ” zegt ze , „ en Bethuël mijn Vader.
 „ Wij hebben stroo en voer en ruimte in overvloed ,
 „ Voor u , voor al uw vee , en voor uw gantschen stoet . ” —
 Zoo spreekt ze , en vliegt naar huis langs heuvelen en dalen.
 Meldt , wat haar wedervoer , en bloost niet bij 't verhalen.
 Haar broeder Laban blijft geboeid aan haren mond ,
 En volgt haar naar den man , die bij de bron nog stond.
 Daar ziet hij van haar hoofd het blinkend sierfel stralen ,
 Daar ziet hij haren arm met gouden ringen pralen ,
 Daar hoort hij weer 't verhaal , dat hem zijn zuster doet ,
 En voelt , dat God hier wenkt , en hij slechts volgen moet .
 Nu nadert hij den man , door eerbied aangedreven ,
 Die met zijn keemlen bij de bron steeds was gebleven ;
 „ Gezegende van God ! (zoo spreekt zijn hart hem aan).
 „ Wat toeft ge aan deze bron , wat doet u buiten staan ?
 „ Mijn huis is opgeruimd voor u en uw kameelen ;
 „ Kom , volg mij , uw verblijf zal al de mijnen streelen . ”
 De man verlaat de bron , gehoorzaamt zijne stem ,
 Drijft zijne keemlen zaam , en allen volgen hem .
 Zij treden binnen , en naauw is hun kracht herrezen ,
 Naauw heeft herbergzaamheid haar heilgen plicht bewezen ,
 Of Abrams knecht verhaalt al wat er is geschied ,
 Wat hem zijn Heer beval , en God hem kennen liet ;
 En nu spreekt Bethuël en Laban , diep bewogen :
 „ Dit is de vinger Gods ! wie zou hier iets vermogen ?
 „ Wat zegt toch onze stem bij deez' gebeurtenis ?
 „ Dat hier Rebekka kies' , dat zij alleen besliss' ! ” —
 Rebekka wordt gevraagd . Een blosje moog' haar sieren ,
 Maar nog bleef de onschuld in het harte zegevieren ;
 't Behoeft geen veinzerij , 't genot is nog natuur ,
 Het huwelijk heilig , en de liefde hemelvuur .

„ Schoon ,

„Schoon, Dierbren! (spreekt ze) 't lot ons van elkaer ook scheidt,
 „Ik volg gerust den man, dien God tot ons geleidde.
 „'k Gevoel het aan mijn hart, 't is God die 't mij gebiedt!”
 Zij zwijgt, en alles zwijgt; men wederspreekt haar niet.
 Vergeefs poogt oudermin het afscheid nog te rekken;
 Reeds met den dageraad wil Abrams knecht vertrekken.
 't Biedt alles wederstand, en bidt en smeekt en vleit,
 Alleen Rebekka niet, ze is tot de reis bereid.
 Wat zegen op haar stroom', wat tranen dien verzellen,
 Hoe teer geheel 't gezin haar aan het hart moog' knellen,
 Zij blijft bij haar besluit, verbergt een' stillen traan,
 Beklimt den kemel, en verzelt de karavaan.
 Geen bloes van valsche schaamte ontsiert haar maagdewangen,
 Welvoeghijkheid heeft nog de kuischheid niet vervangen.
 Haar hart en zin zijn rein, en zij, zij maagd alleen,
 Trekt, zonder erg en vrees, met zoo veel mannen heen.

Zoo zonk en rees de zon reeds dikwerf voor hunne oogen.
 Zij naadren Canaän, ze zijn het ingetogen.
 Reeds blinkt de laatste dag, en eer de zon zich wendt,
 Lacht hun de rust weêr aan, is heel de togt volend.
 Op eens komt in 't verschiet een man, met stille schreden,
 Bij 't lieflijk avondrood, door 't eenzaam veld getreden.
 ('t Was Izak zelf, die, voor het zinken van den nacht,
 Zijn avondoffer aan den God zijns Vaders bragt.)
 Zij stijgt van haar kameel, en vraagt, wie dit moog' wezen?
 „'t Is Izak,” zegt de knecht. Haar hart begint te vreezen.
 Zij werpt haar' sluijer over 't maagdelijk gelaat,
 En dekt de ontroering, die er op te lezen staat.
 Reeds zijn zij bij elkaer. Vergeefs! zij zwijgen beide,
 De trouwe knecht verhaalt, hoe Abrams God hem leidde,
 Hoe die de lieve Maagd hem aanwees op zijn beê,
 Haar hart bewoog, en haar hem willig volgen deed.

Nu

Nu opent Izaäk zijne armen met verrukken;
Rebekka stort er in, om hart aan hart te drukken,
En hij, aan hare borst met al zijn heil bekend,
Leidt haar al juichend naar de moederlijke tent.
Daar wordt zij hem ter vrouw. Zijn hart bemint haar teeder.
Hij vond, na Sara's dood, voor 't eerst de vreugd hier weder,
En zalig vlood op 't veld, bij herderlijke zeën,
Zijn leven met zijn' God en zijn Rebekka heen.

Gelukkig Herdervolk bij zoo veel dengd en zegen,
Hoe gloeit nog in 't verhaal uw schuldlooze eeuw ons tegen!
Hoe zweeft ons hart u na door 't ongedekte land,
Waar gij uw kudden leidt, waar gij uw tenten spant!
't Geluk woont op uw' grond, maar bloeit er 't liefst verscholen.
Het vergenoegen schijnt met u door 't veld te dolen.
Uw hart wordt door geen weelde of praalzucht nog geveild,
Maar in uw stil verblijf woont vrede en zaligheid.
De ligtverdraagbre tent rijst onder de eikenlommer,
Daar toeft de Herdervorst, en leeft er zonder kommer,
Zijn hart vertrouwt op God, en veilig in zijn hand,
Vindt hij, waar die hem leidt, altijd zijn vaderland.
Zijn kroost, zijn knechten, al wat zich om hem vergader,
Eerbiedigt hem als Heer, en mint hem als hun Vader.
Hij rigt het outer op bij elken keer van 't lot,
En knielt en bidt hun voor, en allen vreezen God.
Dit rein gevoel der ziel vertoont zich in hun' wandel.
Hun hart is zonder list, opregtheid sieraat hun handel.
Één broederlijk gezin, en naauw aan één verknocht,
Woont onder hen geen wrok of kwellende achterdocht.
De kuifche maagdenrei zwerft veilig om de knapen.
De vriendschap drenkt het vee, de liefde hoedt de schapen.
Het hart geeft aan het hart, en kent geen naberouw.
Een woord is eed, een kus het zegel van de trouw.

Zie

Zie Jakob eenzaam ginds een vreemd gewest betreden,
 Met Rachel aan zijn zij' wordt Sijriën hem Eden.
 Zijn ballingschap, 't gevaar, 't schijnt alles afgewend.
 Zijn zalig hart vergeet de vaderlijke tent.
 Een nieuwe wereld is voor hem, aan 't niet ontogen.
 Zijn dienstbaarheid om haar is vrijheid in zijne oogen.
 Hij vindt zijn vaderland, waar hij zijn Rachel vindt,
 En Canaän is daar, waar Rachel hem bemint.
 De zon moog daags als vuur op zijnen schedel branden,
 De nacht hem achter 't vee van kou doen klappertanden,
 De zaalge voelt het niet; met Rachel aan zijn zij'
 Vliën zeven jaren hem gelijk één dag voorbij!

Zoek vrij de weergaë dier aantrekkelijke zeden
 In later maatschappij, of meer gevormde steden:
 Gij vindt ze nergens; dan in 's werelds uchtendstond,
 Of waar beschaving op haar' eersten trap nog stond,
 En altijd aan natuur en onschuld nog verbonden,
 Het ruwe had geweerd, maar 't beeld niet had geschonden.
 Ja, onnavolgbaar schoon is Mozes schilderij.
 Niets komt zijn tafereel der gouden eeuw op zij;
 Maar toch mag 't rein gevoel dezelfde toovertrekken,
 Het eigen koloriet weer in Homeer ontdekken.
 Deze, is de beste gids bij 't schoon van Genesis,
 Die, leert Homeer verstaan, waar hij ons duister is.
 Wij zien denzelfden geest in beiden heerlijk prijken,
 Wie beiden wil verstaan, moet beiden vergelijken.
 Terwijl een Ofsian nog steeds denzelfden toon
 In Schotland nabauwt, schoon reeds eeuwen zijn gevloën,
 En wij, vermoeid van in 't eenzelvig juk te slaven,
 Ons aan 't oorspronkelijk lied dier Eedlen blijven laven,
 Daar onschuld en natuur, een ijdel droombeeld thans,
 Hen steeds omslingren met den eigen bloemenkrans.

Is 't wonder, dat ons hart, vermoeid van louter zorgen,
 Zich nog verlustigt aan dien wolkenloozen morgen,
 Nog vrolijk langs het veld, door hem verhemeld, zwerft,
 Als 't hier de kleinste vreugd des levens hooploos derft?
 Ach! als de werkelijke aarde ons niets meer geeft dan smarte,
 Schept vaak verbeelding zich een wereld voor ons harte,
 En al de beelden, die zij tot haar doel vereent,
 Zijn, vaak bewustloos, aan dien zaalgen tijd ontleend.
 Zoo blijft de Grijsaard nog met stil genoegen staren
 Op 't onbeperkt genot van zijne kindsche jaren,
 Toen zich zijn hart zoo ligt tot elke vreugd bewoog,
 Een tol de ziltsste traan kon droogen in zijn oog,
 Een tor of vlinder hem weêr nieuw genot kon telen,
 En hij geen toekomst had, waar 't heden hem mogt streelen;
 't Is de onschuld van den tijd, die 't hart zoo aan zich trekt,
 En altijd nog een zucht naar haar bezit verwekt.
 Al is het Paradijs op aard' voor ons verloren,
 Verbeelding schept het nog, en 't blijft ons steeds bekoren,
 En ligt dat ieder hart de hoop is ingestort,
 Dat hem dit zalig oord eens weêr ontsloten wordt.

Zoo lang Natuur zich aan bedrijf en stand nog paarde,
 Week nimmer de onschuld en 't geluk geheel van de aarde.
 Haar onbekrompen hand voorkwam altijd den wensch,
 En vreugd en rein genot ontloken voor den mensch.
 Een hut van boomschors, bij een veldbron opgeflagen,
 Een herderstent, zoo ligt gespannen als verdragen;
 Een zodenouter, maar den waren God gewijd,
 Is al de praal nog van dien schuldelloozen tijd.
 't Verstand werd meer verlicht, maar trad, door 't hart bedrogen,
 In dienst der driften, die het vleijend aan zich togen.
 't Verschoonde 't dierlijke, en de lust alleen gebod.
 De zinlijkheid zag zich veredeld en vergood.

De

De afschuwbre Afgoderij kon zelfs geen schrik meer wekken;
In 't kleed der Gratiën moest zij de zinnen trekken.
Ras werd haar van 't heelal de wierook aangeboon.
De zedelijkheid verzonk, de schoonheid rees ten troon.
Men poogde eerlang het hart der Jeugd voor haar te winnen.
Zij schiep haar eersten smaak, zij tooverde op haar zinnen,
En ach! de eenvoudigheid van Jezus reine Leer
Zonk in haar schuldloos hart voor 't valsche toofsel neêr.
Sinds heeft de deugd haar glans voor 't zinlijk hart verloren.
Het schoon alleen kan, zelfs bij 't misdrijf, nog bekoren.
Verdienste, zonder praal, wordt voor dien schijn vertreên,
En grootheid, zonder deugd, gevierd en aangebeên.
In de eenzaamheid alleen vindt zich de mensch hier weder.
Daar zinken waan en schijn voor hem in 't niet ter neder.
Hij schudt er ongemerkt de lage kluisters af,
Die eens 't vooroordeel hem voor wet en regel gaf.
Natuur herneemt haar regt — hij blijft zich aan haar wennen.
Zij leert hem hogder schoon, dan 't louter zinlijk, kennen.
Eerlang zal in haar' schoot die reine kei ontstaan,
Waraan de hemel, aarde en heilige Godsdienst slaan,
Dat heldre vonken uit zijn diepste wezen spatten,
Die 't edel hart gevoelt, maar 't lage niet kan vatten.
De waarheid lacht hem aan, wat eeuw haar hebb' geteeld,
En 't is zijn ware vriend, wien ze immer hebb' gestreeld.
Al wat de menschheid eert, zijn daar zijn lotgenooten.
De tijd en de eeuwigheid zijn voor zijn oog ontsloten.
Hij leeft nog vreedzaam bij 't aartsvaderlijk gezin,
En droomt zich in hun tent een beetre wereld in.
Daar kan hij vaak zijne eeuw, en hare schand verachten.
Hij leeft er ongestoord bij Voor- en Nageslachten.
Tijd, afstand, alles zwicht; hij voelt in de eenzaamheid,
Dat hen geen luchtstreek, hen geen verre hemel scheidt.

O Tijd der onschuld, wien we ons hart zoo graag nog wijen!
 Ge ontweekt al meer en meer aan grooter maatschappijen,
 En 't eenzaam veld, weleer 't verblijf der zoetste vreugd,
 Bleef de eenige wijkplaats nu der aangevochten deugd.
 Daar zocht het hart, vermoeid van al 't bederf der steden,
 Gestaege weér nieuwe kracht om 't strijdperk in te treden,
 Daar vond het troost in ramp, en lachen in smart,
 En God scheen meer nabij aan 't afgezonderd hart.
 Wat de onschuld eens verkoos, natuur nog deed verwerven,
 Word nu behoefte, en kon de zwakke mensch niet derven.
 En de eenzaamheid, weleer aan smaak en stand verknocht,
 Word ter volmaking nu door 't edel hart gezocht.
 Zij bleef zijn toevlugt steeds. 't Bederf vermeerde op aarde,
 Maar, naar het hooger klom, verwierf zij meerder waarde;
 Tot dat het Christendom verscheen in dezen nood,
 Haar heiligde, en op nieuw den schoonsten luister bood.

O Gij, die aan den mensch, in dit rampspoedig leven,
 Tot licht, tot troost, tot hulp, tot sterkte zijt gegeven;
 Die hem ten zeekren Gids op zijne loopbaan strekt,
 Hem met uw veilig schild in elk gevaar bedekt,
 En volgt hij uwen wenk, door 's werelds wildernissen,
 Wat monster hem begrimm', wat slangen om hem sissen,
 In 't vaderland der rust en vreugd des weérziens leidt,
 Waar geen verderf meer woont, geen traan meer wordt geschreefd:
 O Godsdienst! hemelgaaf van onbeseftbre waarde,
 Eens door Gods eigen Zoon verkondigd aan deze aarde,
 Gegrondvest op een rots, die nimmer wanklen zal,
 En eenwig als God zelf, het rustpunt van 't heilal!
 Die 't ondoordringbaar floers voor aller menschen oogen,
 Dat dood, verrotting, graf, hier om de toekomst rogen,
 Meêwaardig opheft, tijd en eeuwigheid vereent,
 En 't groote raadfel lost, waarom de deugd hier weent? —

Gek

Ook toen geen bijgeloof uw reinheid nog verkeerde,
 Geen valsch vernuft u schond, geen priesterlist ontceerde,
 In uw oorspronkelijk schoon hebt gij op de eenzaamheid
 Uw heiligst merk gedrukt, uw reinsten glans verspreid.
 Bestemd om op 't bederf der maatschappij te werken,
 Bleef afgezonderdheid u tot die taak versterken;
 Daar, met uw bron vereend, vond ge al uw krachten weêr;
 Gij keerdet, en 't verderf slonk voor uw voeten neêr.
 En nu, nu Jezus leer, ontworfeld aan het duister,
 In haar oorspronkelijkheid weêr blinkt met d'ouden luister,
 Zoekt nog het Christenhart, aan u opregt gewijd,
 In de eenzaamheid zijn' God en nieuwe kracht ten strijd.

ô Gallilea! hoe veracht uw naam moog wezen,
 Het heerlijkst Licht der aarde is uit uw nacht gerezen.
 Wie ooit een smadend oog op uwe landstreek floeg,
 'k Eerbiedige den grond, die 't heil der wereld droeg.
 Uw eenzaam berggevaart' kon Jezus eens bekoren.
 In 't weidsch Judea was hem schaars de rust beschoren.
 Hoe rees uw roem ten top, als hij 't voor u verliet!
 Ach! waarom voelde uw Volk zijn naamloos voorregt niet?
 Waarom moest Nazaret, dat deze zon zag dagen,
 Geen' glorie op haar' glans en zachte koestring dragen;
 Waarom Kapernaüm, verheven door zijn leer,
 Zich zelve storten in den diepsten afgrond neêr!
 Dan, wat uw ongeloof hardnekkig bleef verachten,
 Uw vreedzaam hoog gebergt' verhemelde zijn nachten.
 Ach! als Hem, afgemat van arbeid en verdriet,
 Bij de eindelooze taak zijn laatste kracht verliet,
 Zocht Hij op nieuw er sterkte, om, onder nieuwe stormen,
 Ondankbren wel te doen en voor 't geluk te vormen.
 Hoe menig eenzaam uur bragt Hij er wakend door,
 Tot dat de laatste star zich aan het zwerk verloor!

Ik hoor Hem op uw kruin, aan 't vriendenooft ontwaken,
 In onuitspreekbre taal tot zijnen Vader spreken,
 Zich, bij zijn grootsch verschiet, verheffen boven 't lot,
 Zijn lijden klezen, en zich sterken in zijn' God.
 Hoe vaak vond daar de nacht, met duisternis omtogen,
 Hem eenzaam op zijn kniën voor zijnen God gebogen!
 De schepping zweeg, Natuur eerbiedigde zijn stem,
 En Englen daalden neêr, en knielden nevens Hem.
 Zij wilden zijne deugd en zijne grootheid eeren,
 Van Hem gehoorzaamheid en onderwerping leeren;
 Vergeefs! de luister, die dit heerlijk voorbeeld spreidt,
 Deed hen verzinken in het niet der eindigheid! —

En gij, Olijfberg, met uw koele en stille drevén!
 Gij trekt mij aan, maar doet mij straks te rugge beven.
 Nu, lieflijk als natuur, als ze in de lente lacht,
 Dan, schrikbaar vreeslijk in uwe eenzaamheid en nacht;
 Hier gruwzaam bij verraad en smart en 's afgronds duister,
 Daar, vol van liefde en troost en reinen hemelluister;
 Aan uwen lagen voet een bang Getsemané,
 Vol bloed en tranen, vol van onuitspreekbaar wee;
 Op uw verheven kruin een wolk tén zegewagen,
 Triumfzang, Englenheer, en Godlijk welbehagen!.....
 Olijfberg 'k zinge u niet — 'k aanbid in 't stof alleen.
 U zing' de Hemel door alle eeuwigheden heen!

Maar gij, Bethaniën! gij kunt mijn zangster streelen.
 Ik wil uwe eenzaamheid met mijnen Heiland deelen.
 Zijn liefde lokt mij en uw schaduw lacht mij aan.
 'k Zie 't eigen landverblijf nog voor mijne oogen staan.
 'k Bewonder nog den grond en lommerrijke drevén,
 Zoo vaak door Jezus zelv' verheerlijkt bij' zijn' leven,
 Wanneer Hij, smachtend, bij een aanzijn vol van smart,
 In u een wijkplaats zocht voor zijn gefolterd hart.

Hier

Hier fleet, op 't naauwst vereend, een Huisgezin van magen,
 In onschuld en in deugd, zijne effen levensdagen.
 Het wachtte, in stil geloof, het Koningrijk van God,
 En Jezus was hun vriend en deelde in heel hun lot.
 Hier woonde Lazarus, zoo teêr aan Hem gestrengeld,
 Maria, stil van geest, maar aan zijn zij' verengeld,
 De nijvre Martha, die geen grooter wellust vindt,
 Dan als zij Hem verkwikt, dien hare ziel bemint.
 Gewis een Jezus moest dat edel drielal minnen!
 Met welk een rein genot trad hij hun woning binnen,
 Hoe las hij in hun oog de wellust hunner ziel,
 Zoo vaak hun deze vreugd, dit heil te beurte viel!
 Hier mogt hij voor een poos, in hunnen kring gezeten,
 De trotsche Hoofdstad en haar' tegenstand vergeten.
 Hier zonk elk zaadjen van zijn goddelijke leer
 In een geopend hart, vol rein vertrouwen, neêr.
 Wat schoone beelden kon hij hier van 't veld ontleenen,
 Hoe onbemerkt natuur er met zijn doel vereenen,
 Als hij hun d'aard zijns Rijks ontvouwde en in 't verschielet
 Den heerlijken triomf er van aanschouwen liet!
 Zoo minde nooit een hart, zoo had nooit mond gesproken!
 Mij dunkt, ik zie 't Gezin, door heilig vuur ontstoken,
 Geboeid aan zijnen mond, verrukt door zijne reên,
 En 't stil Bethaniën wordt hemel om hun heên.
 ♠ Zalig landverblijf, dat Jezus met hun deelde!
 ♠ Onuitspreeklijk heil, dat ik mij naauw verbeelde,
 Dat bij 't herdenken, door 't eenvoudigst schrift gevoed,
 Na achttien eeuwen, 't hart naar u nog smachten doet!

Blijf, heilige Eenzaamheid! mijn' avondstond nog laven,
 En voorbereiden voor den langen nacht der graven!
 Dat ik in uwen schoot altijd dat heil nog vind',
 Dat mij geen tijd ontrooft, geen dood of graf verslindt.

o Zalig hij, die, onder al 't geluk der aarde,
Reeds vroeg in de eenzaamheid zijn' besten schat vergaerde!
Als al het zigtbre aan 't hart geen' droppel troost meer biedt,
Is zij de laafnisbron, die hem nog overfchiet.
Ach! 't oogenblik genaakt, dat al het ijdel schijnen
In 't niet der zinlijkheid, als nevel, weg zal kwijnen;
Dat rijkdom, aanzien, magt, gezag en heerschappij,
Niets, bij 't herinren, dan een ledig denkbeeld zij;
Dat Gade, Vrienden, Kroost, vergeefs op redding beïën,
Maar magtloos in 't verschiet om 't hulploos leger schreijen.
Ach! hoe hun liefde ook kerm', slechts eenzaam en alleen
Moet onze matte voet de doodsvallei betreën.
Wij zien zijn zels gereed de leemen hut te slopen.
Al 't aardfche wijkt, 't gordijn der eeuwigheid gaat open,
En aan haar fchrikbren rand vertoont, in 't helderst licht,
De ontzetbre Waarheid zich aan ons ontroerd gezigt.
Hij ftaart haar vreedzaam aan, maar voelt zijn moed niet zinken.
Vaak zag hij achter 't graf haar in haar' luister blinken.
Aan de eenzaamheid gewoon, en met haar heil voldaan,
Jaagt hem het ftijl verblijf des doods geen fiddring aan.
In vroeger eenzaamheid mogt hij reeds fterven leeren.
Wat hij begeert en wenscht, kan hem de dood niet weeren,
Dat vrij de wereld aan zijn brekend oog ontvlied',
God was zijn hoogfte goed, en God ontzinkt hem niet.

DE
W E R E L D,
IN
D R I E Z A N G E N.

DE W E R E L D.

E E R S T E Z A N G.

Verbazend zamenstel van tegenstrijdigheden,
Nu eens een tranendal, dan weér een bloeiend Eden!
Bedriegelijke bron, die eens ons laafnis spelt,
Maar meest, bij elke teug, met feller koortsdorst kwelt,
O Wereld! die 'k om strijd ontvlugten zag en zoeken,
Aanbidden en versmaên, vergoden en vervloeken;
Ge ontgloeit nog eens mijn borst, en mijne matte hand
Grijpt, ligt voor 't laatst, de lier al bevend van den wand.
Aan uwe woeste zee, na jaren strijds, ontkomen,
Door dure ervaring wijs, en boven ijdele droomen,
Bezing ik, grijze Bard, niet meer door drift geleid,
Uw heil en onheil in 't gezigt der eeuwigheid.

'k Zal door geen nevel van opééngepakte jaren
Op 't heil, dat mij ontvlood, met nijldige oogen staren,
Of, altijd klagende en verliefd op d'ouden tijd,
Al morrend schimpen op 't genot, dat mij ontglijdt.
Neen, in mijn' ouderdom kan elke vreugd van 't leven
Mij, bij herinring, nog een rein genoegen geven.
De teedre nachtegaal zingt mij geen liefde meer,
Maar zijn gevoelig lied doortrilt mij als weleer,
En menig zoet genot, nu aan mijn hart ontvlogen,
Verrijst weér voor mijn' geest, en blinkt nog in mijne oogen.

'k Zit eenzaam aan den boom, die me eenmaal heeft verheugd ;
Hij toovert mij terug in mijne prille jeugd,
En zoete weemoed daauwt wellustig op mijn treden
En lacht mij steeds nog aan met de oude zaligheden.

Niet altijd was mijn dag in zonneglans getooid,
Niet immer was mijn pad met rozenblaën bestrooid ;
'k Heb menig zoet geluk op 't wereldrond genoten,
Maar menig bittren traan ook in het stof vergoten ;
Vaak hulde in 't vreugdekleed zich stil verborgen smart,
En knaagde aan 't vriendenmaal de wreedsfe worm mijn hart.
Dan kwam op eens de dood mij op een grafzerk wenken,
En al mijn heil bestond in weenen en herdenken.
Maar ook hoe menig leed, dat als een schaduw vlood,
Heeft mijn geluk vernieuwd, en mijn genot vergroot !
Hoe dikwerf zonk de nacht al stormende op mij neder,
En gaf mij de ochtend aan de zoetste kalmte weder !
Hoe menig schoone roos ontlook op d' eigen grond,
Daar kortst een doren of een scherpe distel stond !
En zoude ik, vreugdloos op den rand mijns grafs gezeten,
Het eindloos meerder goed voor 't luttel kwaads vergeten ?
Neen, dankbaar voor 't genot van zoo veel zaligheid,
Door acht en zestig jaar hier op mijn pad verspreid,
Verecr ik 't plantje nog, daar 'k eenmaal vreugd van maaide,
En dat een Vaderland zoo mild op aarde zaaide.

Ik hief in menig nacht met diep ontzag mijn oog
Vol zoeten weemoed tot het vast gestarnte omhoog :
Ik zag de matelooze, ontelbre hemelbollen
Met stille majesteit daar door de ruimte rollen.
De kloot, dien ik bewoon, schein me in dat oogenblik
Een enkle zandkorl meer, een naauwlijks merkbaar stip,
Die, in het grensloos veld der schepping als verloren,
Te luttel waarde had, om angstig na te sporen.

Daar

Daar ruischte mij de wind door zachtbewogen blaën
De tegenwoordigheid der liefdrijke Almagt aan.
'k Aanbad van eerbied in het laagste stof gezonken,
Terwijl de Wagen en de Oriën om mij blonken,
En mijn verhoogd gevoel, ver boven 't aardfche leed,
Mijn halfverhemeld hart van wellust kloppen deed.

Nog dikwerf mogt mijn blik finds aan 't geftarnte kleven,
Maar, dankbaar voor de gift van 't eerste vormend leven,
Van dit zich in het stof ontwikkelend beftaan,
Blonk mij de hemel flechts als laatre woonplaats aan.
Hij bleef, door menig nacht, in zijne onmeetbre kringen,
Nog 't liefste voorwerp steeds van mijn befpiegelingen;
Maar altijd zonk mijn oog weër vrolijk naar beneën —
Daar daauwden bloem en plant haar geuren om mij heën.
'k Genoot natuur zoo mild in 't mij ombloeiend Eden,
En ademde in haar' schoot zoo ruim, zoo wel te vreden;
Maar voelde tevens hoe mijn hart, bij al die vreugd,
In 't stof onvatbaar bleef voor hooger zielgeneugt,
'k Zag mij, nog steeds door 't merk van tijd en dood geteekend,
Voor deze wereld flechts, en haar genot, berekend,
En welke werelden ik boven mij mogt zien,
Zij moest mij de eerste les tot hooger wijsheid biën.
Die bleef bij poozen me uit de verte in de oogen glimmen,
Maar 'k moest om haar bezit den steilften berg beklimmen;
Ik zag door wolk en damp te met zijn' heldren top,
En steeg door zweet en stof hem moedig, vrolijk, op.
Het heerlijk einde doet vaak 't klein begin verdwijnen.
De rups is noodig, zal de vlinder eens verfchijnen;
Maar wie, als deze in 't rond den bloemenhoniĳ lekt,
Denkt aan het kruipend, traag zich kronkelend infekt?
En toch moet lang de rups langs grond en boomen kruipen,
Zal 't vlug kapelletje aan haar doodskleed eens ontfuipen.

O Schoone Wereld, door de Liefde eens voortgebracht !
 Nog altijd proeffstuk van dezelfde Liefde en Magt,
 Die steeds het schaduwbeeld van 't Paradijs blijft toonen !
 Uw velden, die het zweet des nijveren landmans loonen,
 Uw wouden, 'in wier schatw het hart verkwikking vindt,
 Uw peillooze oceaan, die pool aan pool verbindt,
 Uw stroomen, die, beladen met d' oogst van werelddeelen,
 Den handel schragen, en de vlijt der volken streelen;
 Uw koesterende zon, die vreugd en welvaart kweekt,
 Uw liefelijke maan, die 't zachtst gevoel ontfleekt,
 Het prachtig starrenheer, de glorie uwer nachten,
 De jaarfaizoenen, die, u beurtlings zeggend, wachten;
 't Is alles door een' God, wiens liefde nimmer zwicht,
 Tot nut, of tot vermaak van 't Menschdom ingerigt.

Neen, nimmer was de mensch verworping op aarde !
 De Liefde ontwierp zijn lot, eer hem natuur nog baarde.
 Zij schiep zijn' eersten nood, zij schiep zijn' eersten dorst,
 Maar ook het ouderhart, maar ook de moederborst.
 De hemelvlam wordt aan eene aardfche vonk ontfoken.
 Nooit heeft de mensch den mensch hier straffeloos ontbroken.
 Nood zet aan zeedlijkheid hare eerste krachten bij,
 En uit zijn wisling rijst de schoonste harmonij.
 Wat waar hier ouderzorg, zoo nooit behoefte griede,
 Wat al het rein genot der teedre huwlijksliefde ?
 Hoe menig eedle daad had de aarde nooit gezien,
 Kwam menschelijke ellend' haar de eerste stof niet biën ?
 Wat heerlijk deugdental waar nooit in 't stof ontloken,
 Had de ondeugd aan heur zij' het hoofd niet opgestoken ?
 Het teeder meêgevoel, door tranen voorbereid,
 Legt vaak den eersten grond hier tot menschlievendheid.
 Reis d' aardkloot om, bezoek vrij 's werelds beide polen,
 Ga vrij van Spitsbergs strand tot aan den Etna dolên,

Waar

Waar schepslen leven, bragt natuur aan ieder oord',
Met onbekrompen hand, altijd hun nooddrift voort.
De broodboom biedt zijn vrucht in barre wildernissen.
De lange noordernacht zal 't noorderlicht niet misfen,
De klauterende ezel viel aan 't rotfig oord ten deel,
Aan 't bronloos zand de dorst verdurende kameel.
De keerkringswinden, in hun blazen, wenden, keeren,
Staan aan hun juisten tijd geketend op de meeren.
De maan, 't gestarnte is daar, wanneer de zon verdwijnt,
En de avond zinkt en daauwt, waar 't smachtend roosje kwijnt. —
Mensch! de enkle mooglijkheid, dat eens een wijs vermogen
Deze aard' te voorschijn bragt, zou reeds uw zijn verhoogcn,
En nu, waar heel natuur u zekerheid komt biën,
Zoudt gij verrukt uw' God niet in de schepping zien?
Hoe vreeslijk zou uw stand op dezen aardklomp wezen,
Wanneer ge op elken stap een blind geval moest vreezen,
En over uw bestaan, en al uw heil en leed,
Een zandkorl 't vonnis velde, een windvlaag uitspraak deed.
Ach! uw behoefte gaat uw denkkraacht ver te boven,
Zij moet, ondanks zich zelve, aan eenen God gelooven,
En waar dit Wezen niet (ò de ijzing rijst ten top!)
Zij schiep het voor uw hart en drong 't uw reden op,
Wie kon een teedre gade in de eêlfte vaag van 't leven,
Wie 't laatste dierbaar kind aan 't stof terugge geven,
En eenzaam, hopeloos gebogen op hun graf,
Gelooven, dat het lot hier alles nam en gaf?
Afgrijslijk denkbeeld, waar ons niets tot troost komt wenken!
Neen! 't hart moet hier een wijze en liefdrijke Oorzaak denken,
Die ook de felfte ramp tot ons geluk eens rigt,
Of 't leven ware een vloek, en zelfmoord de eerste pligt.
Wat kan de Rede omtrent 't oneindige beslifen?
Zij vat, zij denkt het niet; gedachte en woorden misfen;
Maar raadpleeg met uw hart, waar 't van behoefte schreit,
En 't edelfte gevoel verhoogt uw eindigheid.

Wat

Wat nacht uw oog nog blinde, eens zal de dag verrijzen,
Eens zal het gansch Heelal zijn liefde en wijsheid prijzen.
Uw kennis in het stof is voor zijn Plan te klein.
Geen ordeloosheid heerscht, dan in uw eindig brein.
O Stervling, laster niet! eer 't aanzijn u bestraalde,
Was 't God, die uwen nood en uw genot bepaalde.
Gij leeft, beweegt u, zijt, in Hem, die 't wormpje voedt,
De zonnen schitteren, en den Engel juichen doet.
De hoogste Wijsheid blijft het roer der wereld lenken,
Geen stofje stijgt omhoog, of 't wemelt op haar wenken. —
Beslis niet, maar verbeid! — uw heil hangt niet aan 't lot.
Wees nedrig en bid aan! — die 't al regeert, is God!

Ja, op deze aarde ontvangt de mensch het eerste leven,
Daar mag de moedermelk hem de eerste laafnis geven.
Hij ligt er magtloos in een schommelend wiegje neêr,
Maar rijst er voor de Rede en aller schepslen Heer.
Dat eigen hulploos kind, in windfelen gewonden,
Aan duizend kwalen en behoeften vastgebonden;
Dat meest met bittere finart het eerste licht beschreit,
En naauw gevoel ontwaart van zijne aanwezigheid;
Dat nietig wezen, zonder aanzien of beseffen,
Kan tot een Newton of een Leibnits zich verheffen,
Den kluister breken, die het aan het niet verbond,
't Gestarnt' doorwandlen aan 't onmeetlijk hemelrond,
Zijn loop bepalen, en den afstand der Kometen
In haren woesten zwaai en ordeloosheid meten.
Hier, temt hij zee en storm, en spot met hun geweld,
En vliegt den aardkloot om op 't spoorloos waterveld;
Daar, trekt hij over 't puin der oude wereld henen,
Belacht gevaar en nood, die zich om strijd vereenen,
Veracht de Zandzee, en den Samum, die er moordt,
En groet, natuur ten trots, het afgelegendst oord.

Wat

Wat wetenschap blijft voor zijn spiedend brein gesloten!
Wat werkkring, wat verschiet, kan niet zijn' geest vergrooten!
Hij waagt een' stouten blik op 't geen onmogelijk scheen,
En denkt zich zalig aan 't verborgen om hem heen.
Nu streelt de kunst zijn hart, en toovert voor zijne oogen,
Hij voelt, met zijnen smaak, zijn denkkraft nog verhoogen.
Hij staart op 't Ideaal, dat zijn verbeelding trof.
De wereld om hem heen biedt hem de ruwe stof.
Zijn geest bewerkt, bezielt ze, in diep gepeins verloren:
Het beeld krijgt wezen, en *het schoone* wordt geboren.
Verrukt, verheft zijn moed zich steeds tot hooger doel.
Zijn kracht verhoogt zich tot een naamloos voorgevoel.
Niets schijnt onmogelijk voor zijn' stalen wil te wezen.
Zou hij den tegenstand van 't logge stof nog vreezen?
Voor geen en arbeid, voor geen poging staat hij stil.
In zijn verbeelding kneedt hij d' aardbol naar zijn' wil.
Reeds lokt een Tempe, waar woestijnen straks doen ijzen.
Hij schept uit Heidegrond en veenen 'Paradijzen.
Waar korts een strooijen hut of leemen schaapskooi stond,
Verheft zich een Paleis op een' bebouwden grond,
En duizend beekjes, die zijn' smaak en kunst vermelden,
Doorflingeren het oord, en murmlen door de velden.
Zoo moest de mensch, bestemd voor 't godlijk redelicht,
In zijne hulpeloosheid haar alles zijn verplicht.
Zoo moest de Rede alleen, geen kunstdrift, hem bestieren,
Zou ooit de vrijheid met haar ordeband hem sieren.
Zoo klimt de mensch gestaeg, verwint in 't eind' het lot,
Hervormt het aardrijk, en wordt schepper onder God.

Hoe lacht ge, o Wereld! in zijn prille jeugd hem tegen!
Hoe stroomt de vreugd hem toe langs duizend, duizend wegen!
Nauw vat hij, dat een oog op uwe vlakke schreit.
Gij zijt geen tranendal voor jeugd en zinlijkheid.

U siert

U siert de lieve Lente, en zou zijn hart nog klagen?
Hij ziet haar milde zon door rozenwolkjes dagen;
Zij dekt met een tapijt van jeugdlig groen den grond,
En regent bloemen voor zijn schreden in het rond.
Haar kleinste grasfpriet doet zijn hart van wellust zwoegen.
Met ieder boterbloem vermeerderd zijn genoeg.
Hoe boeit de vruchtboom hem, waarom het bijtje snort,
Als hij zijn bloefem bij een koeltje nederstort!
De nachtegaal in 't woud, het korren van den tortel,
Boeit uren hem op 't mos, van een verdroogden wortel.
Hij kent verleden meer, noch toekomst, die hem beidt,
't Is alles heden, en hij droomt zich eeuwigheid.
Zijn hart wordt hem te klein, het eischt een deelgenoot,
Die, met hem zwelgend, hem zijn vreugdenkring vergroot.
De liefde ontgloeit zijn borst, en 't nog omneveld doel
Doorwoelt zijn ingewand, met nooit gekend gevoel.
Daar blinkt op eens zijn heil uit twee aanminnige oogen!
Hij voelt, door zacht geweld, zich aan zich zelv' ontrogen,
Vreest beurtelings en hoopt; geniet, lijdt, juicht en schreit,
En smaakt bij elk gevoel een nieuwe aanwezigheid.
Daar meldt hem de eerste kus, die hemelvreugde op aarde,
Die 't hart hier eens slechts smaakt, zijn zegepraal en waarde.
Zijn mond is spraakloos; naauw verzwelgt zijn ziel 't genot,
Ze omvat de schepping, en is zalig als een God.
Hier, ziet hem 't eenzaam veld aan hare zijde dolen,
Daar rust hij aan haar borst, in 't koele woud verscholen.
Nu, dekt hem een priëel, bij eene frische bron,
Die lieflijk om hem mort, voor 't steken van de zon;
Dan, dobbren ze op een vliet, van ruichend riet omgeven,
Elk met een taaije spaan, die 't bootje voort doet zweven.
Met zoete eenstemmigheid plast elk de roefspaan neêr;
En op den wenk der min verheft hem ieder weêr.
De golfjes schuimen met een liefelijk geklater,
En stuwen 't schuitje met een snellen vaart door 't water, of

Of, wordt eens aëm gefchept, waar 't fpiedend strand verdwijnt,
Het regent kusjes in de boot, die hemel fchijnt.
ô Zoet herdenken aan te ras vervlogen dagen,
Wie zou den levenslast niet willig om u dragen!
Wie ooit de Liefde en Lente op 't land genoten heeft,
Juich' ftervend nog tot God: 'k heb niet vergeefs geleefd!

Maar ook de winter, hoe verkleumd hij aan komt treden,
Hoe norsch hij om zich fchouwt, heeft toch zijn zaligheden.
Verwiffling is het zout, dat hier de walging weert.
Het best genot verflaauwt, als 't immer wederkeert.
Elk ijvert op zijn beurt om nieuw vermaak te zoeken.
De langer avond boeit den wijsgeer aan zijn boeken,
En bij het lampjen in zijn ftille cel alleen,
Vliën wentelende uren hem als oogenblikken heën.
Het vreedzaam huisgezin, aan 't warm vertrek gebonden,
Kort nuttige arbeid, of een zoet gesprek de ftonden,
Terwijl zich 't fpelend kroost om 't vlammen vuurtje fchaart,
En 't huisfelijk geluk bloeit aan den stillen haard.
En nu de lieve Jeugd, van weelde en wellust dronken,
Ook op den rand van 't graf nog aan vermaak geklonken,
Die zelfs van 't hachlijk ijs, waaronder de afgrond loert,
Nog rente vordert voor de lust, die haar vervoert:
Wat zegt haar hagel, finceuw en gure noordewinden,
Zoo lang de vrolijkheid haar aan zich kan verbinden,
En fchouwburg, dans of fpel, bij hun vereenigd zoet
Haar in de warme zaal den tijd vergeten doet?
De Lente loeg haar aan, de Zomer kon haar ftreelen,
De Winter doet op eens in nieuw vermaak haar deelen,
En daar haar bruiſchend bloed altijd verveling tart,
Vindt beurtlings elk faizoen de voorkeur in haar hart.

Waan niet, dat hier 't geluk, met enkel bloemenkoorden,
Alleen zich ſtrenglen laat aan eeuwig groenende oorden,

N

En

En dat een deel der aard , nog altijd woestenij ,
Waar slechts de menschheid kiemt , van God vergeten zij.
Neen , de eigen levensvreugd wordt overal gevonden ;
Zij is aan luchtgestel , noch hemelfreek verbonden.
Zij volgt op frisch gebloemt den mensch in 't zuiden na ,
Maar ook op 't eeuwig ijs van 't noordlijk Kamschatka.
Door zoete tooverkracht hecht ieder volk op aarde.
Aan zijn' geboortegrond een nooit verliesbre waarde.
En 't zij Thesaliën of Groenlands naakte strand ,
Het dronk er moedermelk , en 't is zijn Vaderland.
Iönisch frische Jeugd moge op haar lente roemen ,
En vrolijk dartlen door een beemd van louter bloemen ,
Terwijl de looze Min er uit een roosje gluipt ,
En onbemerkt in 't hart van 't schuldloos meisje sluipt ;
Niet minder zalig drijft , langs Laplands dorre gronden ,
De Jongling over ijs en sneeuw zijn rappe honden.
Zijn Liefste siert de sleë ; zij vliegt daar pijlnel heen ,
Maar sneller smelt de min hun beider hart tot één.
Hoe veel 't geluk verschil' , 't wordt overal genoten.
Geen wildernis is daar geheel van uitgesloten.
De stropende Arabier is met zijn ros voldaan.
Hem lacht de Zandwoestijn met al haar schrikken aan.
Hij ruilde met geen' troon zijn eeuwig zwervend leven ,
En zou zijn draagbre tent voor geen paleizen geven.

Niet wat een ander schat , maar wat ik zelf begeer ,
Maakt enkel dat geluk , dat ik alleen waardeer.
't Zegt luttel , dat mijn lot door allen wordt geprezen ,
Zoo lang 't mijn lust niet wekt , zal 't mij tot afkeer wezen.
Geen algemeene wet heeft ooit 't geluk bepaald ,
't Is éénig , als de mensch , dien 't immer heeft bestraald.
Nooit wisslen wij ons heil hier straffoos met elkander.
Wat de een verfiyaadt , is vaak de wellust van den ander.

Al-

Alleen ons eigen oog bepaalt hier 't klein en groot:
Wat dees' een zandkorl is, schijnt dien een wereldkloot.
En 't zij een herderstaf of diadeem ons streelde,
Genoeg, is 't hart voldaan; wij smaken de eigen weelde.
Voor al haar kindren is de wereld even rijk,
En ligt is elks geluk zich onderling gelijk.

Zoo zal den Adelaar, door honger aangedreven,
Ter naauwernood een schaap of klipgeit laafnis geven;
Hij stort zich op zijn prooi in 't vreedzaam dal ter neêr,
En grijpt haar in zijn' klaauw, en snelt ten bergtop weêr;
Terwijl de Colibri, bij aas van luttel waarde,
Toch even vrolijk zijn bestaan geniet op aarde,
Te vreden als zijn tong, in 't ver Amerika,
Zich in den bloemkelk baadt van een Magnolia.

Is 't wonder, dat de mensch, door heel zijn zinlijk leven,
Om 't heil, dat de aarde schenkt, zich rustloos af blijft streven.
Geen verren hemel schroomt, geen' diepen afgrond meet,
En om haar kleinst genot zoo angstig slaapt en zweet.
Ook bij het hachlijkst lot blijft hem de hoop steeds streelen,
Dat hij nog eens in 't heil, dat hem ontvlugt, zal deelen.
Zij schraagt hem onder 't leed, verhoogt zijn kracht en moed,
En blijft de drijfveer, die hem rustloos zwoegen doet.
Hij trekt den aardkloot rond door duizenden gevaren,
Om iets van zijne vlijt voor beetren tijd te sparen.
't Betoooverend geluk schijne aan zijn zij' te staan,
En hij vervolgt het op d'onmeetbren Oceaan.
Geen storm kan hem bevreesd, geen schipbreuk angstig maken,
Hij ziet gerust den dood in de opgesperde kaken,
Te vreden, zoo de hoop in 't nevellgst verschiët
Hem nog in d'ouderdom een zorgloos leven biedt.
Elk jaagt hier naar 't geluk langs duizend, duizend sporen,
Dan, hoe de weg verschild', door hem ten doel gekoren,

Dezelfde zucht bezielt, door heel hup aanzijn heen,
 Den Wijzen en den Dwaas, de Grooten en 't Gemeen.
 Dees ziet het van een' troon in tooverglansen blikkren,
 Die slechts in de avondster, die hem tot rust wenkt, sikkren;
 Maar onder wat gedaante of vorm het zich vertoon',
 Elk smacht eens naar zijn gunst en vindt de wereld schoon.
 Hij leent haar, wat hij wenscht; zij kaatst zijn Schepping weder.
 En hij knielt voor het beeld, dat hij zich vormde, neder;
 En ligt dat nooit een mensch op haren bol bestond,
 Die voor een oogenblik niet waande dat hij 't vond.

De tijd, daar we eens zoo dwaas bestendigheid van wachten,
 Speelt 't eigen goochelipel met voor- en na- geslachten
 Elk jaagt eens naar 't geluk, en droomt het voor zijn schreên,
 En in dit zoet bedrog vliegt hem het leven heen.
 Wat waar' het zonder dit? Wie droeg het tot aan 't ende?
 't Vooruitzigt slechts schept vreugd, en matigt hier de ellende.
 Waar 't zwicht, verkwijnt het hart, door d'ouderdom vereeld;
 Een nieuwe jeugd ontstaat, en 't spel wordt voortgespeeld.
 Ik rust nog onder d'eik, die eeuwen heen zag vlieden,
 En reine levensvreugd geslachten aan kwam bieden.
 Hoe vaak heeft liefde 't hart in zijnen kring geblaakt,
 Hoe menig zoet genot werd aan zijn' voet gesmaakt!
 Hij mogt voor 't voorgeslacht den reinsten wellust telen,
 Hij zag het nakroost in zijn koele lommer spelen.
 Nog rijst de kruin omhoog, die beiden schaduw gaf,
 Maar schudt zijn bladen op het stof dier zaalgen af!
 Een nieuwe jubelzang dreunt onder zijne takken.
 Nog laat hij over kus en scherts zijne armen zakken,
 En hoort nog immer 't lied, vol zoete melodij,
 Hoe schoon de wereld voor de dartle jeugd hier zij.

'k Beken, verbeelding, door een ijtkoorts aangegrepen,
 Heeft vaak 't bedrieglijk glas, waardoor wij zien, geslepen;

Maar

Maar elk heeft op zijn beurt het eenmaal voor zijn oog,
En grijpt het altijd weêr, hoe dikwerf 't hem bedroog.
Rampzalig hij, die 't zich voor altijd voelt ontzinken,
Waar hem niets beters in de toekomst aan blijft blinken!
Hij 's ijlings uit een' droom vol zoete vreugd ontwaakt.
Ach! alles was slechts schijn, waarnaar hij heeft gehaakt.
Hij staart, vol naberouw, op 't weggebeuzeld leven.
't Gevoel van 't wreedst bedrog is hem alleen gebleven.
De vreugd, daar hij naar dorst, 't genot, daar hij naar zucht,
Zijn uitzigt en zijn hoop, 't is alles weggevlugt!
Daar grijnst de dood hem aan, en dreigt hem neêr te vellen.
Ras derft hij, wat met de aard' hem in verband kon stellen.
Het zinlijk werktuig kwijnt, en zinkt in 't stof ter neêr,
En voor zijn ledig hart bestaat geen wereld meer!

Zoo blinkt, als donkre nacht de starren houdt omtogen,
Op eens een lokkend licht den reiziger in de oogen;
Hij droomt zich, na een dag van zoo veel zweets en noods,
Een herbergzame hut, en ligt een bete broods;
Verdubbelt zijne schreên langs ongebaande wegen,
En ijlt met nieuwen moed het wijkend lichtje tegen,
Tot dat hij ijlings in een' afgrond nederzinkt,
Zijn dwaas vertrouwen boet — en hem geen licht meer blinkt!

DE W E R E L D.

T W E E D E Z A N G.

Wat aaklig, doelloos stip, van zwarten nacht omtogen,
Drijft ginds, naauw merkbaar, aan de onmeetbre hemelbogen,
Een hoen van 't wereldtal, waaronder 't eenzaam zweeft,
En daar het starend oog met schrik terug van beeft?
Een naar gejammer schijnt het rustloos na te rollen,
En stoort de harmonij der andre wereldbollen,
Die, vol van onschuld, en bevrijd van stervensnood,
Den dampkring schuwen van de woonplaats van den Dood.
De Vrede woont er niet, er woeden Razernijen,
Die eeuwig onderling zich haten en bestrijen,
En, uitgeteerd van nijd tot op het dor gebeent',
Zich met de tranen voën, die hulplooze onschuld weent.
De sluwe Boosheid, trots op star en eereteken,
Blijft, schaamtloos stout, er 't hoofd met moed om hooge steken,
En schoon het oog alom er galg en schandpaal ziet,
Het geldt de onnooslen slechts, maar 't magtig Misdrijf niet;
Terwijl de schuchtre deugd, gekweekt door weinig Eedlen,
Er vaak haar broodkorst en haar waterteg moet beedlen;
Of, wars van hoon en smaad, er in woestijnen zwerft,
In donkre kerkers treurt, of op schavotten sterft.
't Afgrijpelijk Oorlog, door den afgrond zelf ontstoken,
Doet rustloos er den grond van bloed en tranen rooken,

En

En schept in éénen dag, vol moord- en angst- geschreeuw,
Met helsche kracht en vreugd, de ellende van eene eeuw.
Vergeefs is, bij 't gegil van weduwen en weezen,
De noodkreet der natuur van 't slagveld opgerezen,
Vergeefs brult Rede in 't hart en dondert haar gebod,
De Heerschezucht hoonlacht, en beschimpt natuur en God.
Wat zegt haar rede en pligt? wat menschen- heil en leven?
Haar ijsren wil gebiedt, en millioenen sneven,
En op haar wenk verrijst, de menschheid diep ten hoon,
Op been en bekkeneel de affchuwbre Dwinglandstroon.
De Pest, een dor geraamt', met ingezonken kaken
En diepe winkels, daar twee koolen vuurs uit blaken,
Sluit zich aan 't oorlog aan, of moordt op eigen hand,
En blaast haar stiklucht in 't verschroeiend ingewand;
Terwijl in 't eind' de Dood, ook door de schoonste dreven,
In duizend mommen steeds den stervling na blijft zweven,
En rustloos, door een heir van kwalen vergezeld,
Het later nageflacht op 't vroeger nedervelt.
Doof voor de teérste beê, door tranen vaak verzwolgen;
Blind voor verdienste en deugd, of meest op haar verbolgen,
Rooft hij medogenloos, voor smart en vreugd vereeld,
Het weinig waar geluk, dat nog deze aarde teelt.

Is dat die wereld, die het scheppend Alvermogen,
Bij d' aanvang van den tijd heeft aan het niet ontogen,
Die d' oorsprong van haar zijn eens in Gods liefde vond,
En goed was in zijn oog, toen ze op zijn' wenk ontstond?
Is dat die Wereld, die 'k mij eens zoo schoon verbeeldde,
Zoo vol van levensvreugd, en onverdorven weelde,
Die 'k, door het toöverglas der zinlijkheid misleid,
Een woonplaats schatten kon van louter zaligheid?
Ja, 't is, bij al de ramp, die immer op haar griede,
Nog de eigen Wereld, steeds het proefftuk van Gods liefde,

Zij kweekt nog, als weleer, wat levensvreugd verwekt,
En naar het doel gebruikt, tot rein genoegen strekt.
Nog lacht ze u op het veld in al haar schoonheid tegen.
Daar smaakt de goede mensch nog vaak haar ouden zegen.
Geen zorg doorknaagt er 't hart, geen angst het rein gemoed.
Hij vindt, bij luttel noods, er altijd overvloed:
En waar hij om zich heen het dankbaar oog laat zweven,
De naam eens Vaders staat op ieder blad geschreven.
De zon zinkt in de kim bij 't gloeiend avondrood,
De zilvren maan vertroost den halven wereldkloot;
Op heel de schepping daalt een ongestoorde vrede,
En deelt van lieverleê zich aan den stervling mede;
Hij baadt zich in natuur, geniet haar reinst genot,
En voelt zich zalig in de wereld van zijn' God.
Maar zoek haar nimmer in het woest gedruisch der steden,
Waar zinlijkheid haar' troon vest op 't bederf der zeden;
Niet in de draaikolk der gezonken maatschappij,
Waar weelde 't smachtend hart verlaagt tot slavernij.
Haar schaduwbeeld verloor daar zelfs de laatste trekken,
Die nog het denkbeeld aan 't oorspronkelijk konden wekken.
Zij is de woning niet, die de onschuld heeft gekend,
Zij is 't verblijf van nood, van onrust en ellend.
Daar gieren de euveldaen, daar woeden al de stormen,
Die de aard' ten moordspelonk, ten tranendal misvormen.
Zij is de wereld niet, die God te voorschijn riep,
Maar die de ontaarde mensch zich selv' ten geesfel schiep.
Ach! hij, de mensch alleen, verloor zijne eerste waarde,
En met zijn onschuld week het waar genot van de aarde.
't Verboden loeg hem aan met zoete vleijerij,
Verhief zijn lust en drift tot woede en razernij,
En moordde aan de eigen bron medogenloos zijn krachten,
Daar hij versterking op zijn togt van moest verwachten.
Nu joeg hij schimmen na, altijd misleid door schijn,
En oogste van zijn vreugd in 't einde smart en pijn.

Nu

Nu eischte hij van de aard', wat zij niet meer kon geven.
Een enkle dag verzwolg den voorraad van een leven,
En dorstend, maar ontruikt aan de echte levensbron,
Groef hij zich beek aan beek, die hem niet laven kon.
't Génot, dat eens hem streelde, en hij alom mogt rapen,
Werd uitgeput, misvormd, en in berouw herfschapen,
En de eigen Wereld, eens zoo schitterend in zijn oog,
Zonk in haar niet terug, daar ze al zijn hoop bedroog.
Zoo dolen schapen, om hun leven nog te rekken,
Op dorre zerken, die vermolmden lijken dekken.
Een schaarsch en spichtig gras vermeerderd slechts hun nood.
Hun wei' zijn graven, en hun herder is de Dood.

Geef de onschuld weder aan den mensch, en om zijn treden
Ruischt nog de levenswind, bloeit nog 't oorspronkelijk Eden.
Wat God deze aarde eens schiep, is zij tot op dit pas.
De mensch alleen ontzonk aan 't geen hij eenmaal was.
Zij weigert d'aterling om niet haar cijns te geven.
Hij moet, om 't oud genot, naar de oude grootheid streven.
Volgt hij getrouw de deugd, 't wordt Eden om hem heen.
Lokt de ondeugd hem ten val, hij moet op doornen treên.
Het Paradijs, en de aard', daar distels op ontsproten,
Zijn beide alleen in 't hart des stervelings besloten.

Door 't wijs besluit van God moet wroeging, smart of pijn
De zeeke gezellin van 't zeedlijk kwaad hier zijn.
't Gemoed des stervlings deelt zijne onrust of zijn vrede
Aan ieder voorwerp, dat natuur hem aanbiedt, mede,
Is 't hemel in zijn hart, elk bloempjen bloost hem aan;
Stookt wroeging er de hel, het welkt op al zijn paên;
Geen enkel koeltje waait zijn wang verkwikking tegen.
De toestand van de ziel bepaalt hier vloek en zegen.
Op heel de schepping is nog steeds 't genot gegrift.
Het misbruik, niet 't gebruik, verandert het in gift.

De mensch staat tusſchen beſ; zijn wil is onbedwongen.
 Natuur is mild, maar heeft geen gaaf ooit opgedrongen.
 Al wat deze aard' bezit, is ramp- of vreugde- bron,
 En 't wordt hem aangeboôn, opdat hij kiezen kon.
 Maar om bij deze keus het doelwit niet te miſſen,
 Moet hier de Rede, niet de blinde luſt, beſliſſen.
 Put ſtaeg verzwelgzucht, door geen breidel meer geſtuit,
 Hier elke vreugdebron in dulle koortsdorst uit;
 Blijft ze, aan 't gewone ontrukkt, nu naar 't verboden ſtreven,
 Dan kan Natuur den mensch hier geen genot meer geven.
 Zij moest hem in zijn' nood al hare ſchatten biën,
 Maar voor zijn kunstbehoef' heeft God haar niet voorzien.
 Haar moederlijke zorg bleef ſteeds de taak beſchoren,
 Het dier te laven, maar den Engel niet te ſmoren,
 En aan den mensch, door rede en zinlijkheid bezielde,
 Al 't heil te ſchenken, dat geen hooger heil vernielt.
 Verſmaadt hij dit genot, zijn luſt wordt telkens grover,
 Zijn ſmaak verſtompter; ras blijft hem geen prikkling over.
 Verveling hinkt hem na, bij walging en gemis,
 Ook in een luſtwarande en aan een koningsdiſch.
 De ſchoonſte morgen daauwt geen baſſem in zijn wonde;
 Ontbering weert des nachts den ſlaap van zijne ſponde,
 En de eigen wereld, die zoo velen vreugd verwekt,
 Heeft hij, niet God, voor zich met vloek en nacht bedekt.

Zoo ruiſcht een heldre beek de blijde landjeugd tegen,
 En ſpreidt de vruchtbaarheid en welvaart allerwegen.
 De wijze lacht haar aan, zij laaft hem in zijn' nood;
 De dwaas ſtort in haar neêr, en drinkt zich zelf den dood. —
 Zoo zegent de Akkerman het ijzer, dat de voren,
 Hem in den harden grond ontſluit voor 't voedend koren,
 Terwijl de ontzinde haat, door wraakzucht aangezet,
 Het, tuk op muichelmoord, tot eenen ponjaard wet.

Befchouw dien Jongling , die , getrouw aan zijn geweten ,
Nooit om een zingenot zijn pligten zal vergeten.
Hoe warm het jeugdig bloed hem door zijne adren dring' ,
Met welk een' tooverglans de wellust hem omring' ,
De Rede blijft zijn Gids in 't kiezen der vermaken.
Zij leert hem beurtelings genieten en verzaken ;
Maar elke ontbering spaart hem nabrouw en smart ,
En maakt het oud genot altijd weér nieuw voor 't hart.
o Hoe veel streelend heil zal hem de wereld bieden ,
Hoe menig zoet vermaak , dat andren blijft ontvlieden !
De Lente schenkt hem vreugd , hoe vaak zij wederkeert ,
De Zomer schaduw , die altijd zijn heil vermeerdt ,
De Herfst lacht steeds op nieuw hem uit den boomgaard tegen ,
En zelfs de Winter strooit nog bloemen op zijn wegen.
Hij 's met de wereld , met zich zelf en God te vreên ,
En voelt den vollen prijs van 't aanzijn hier beneên.
Zijn jonglingschap bereidt hem tot de mannenjaren.
De zorg diens leeftijds zal maar schaars zijn hart bezwaren ;
Hij vond een Weêrheft , aan wier borst hij zalig rust ,
En die de rimpels van zijn wang en voorhoofd kust.
De Liefde ontloot voor hem een altijd bloeiend Eden.
Hij mogt aan hare hand naar 't huwlijksouter treden ,
En vond er al dat heil , dat ongekrenkte kracht ,
En nooit ontwijde jeugd ooit van den echt verwacht.
Een frisch en stevig kroost bloeit om hem heên als rozen ,
Hij vormt het vrolijk , en zijn jeugd doet hem niet blozen.
Wat onvermijdbre ramp hem , en zijn Gade , drukk' ,
Hun hart blijft 't heiligdom van 't huisfelijk geluk.
De jaren vliegen heên in ongestoord genoeg.
Vergeefs komt de ouderdom in 't eind' hun voorhoofd ploegen ,
't Herdenken streelt hen nog , en in hun welig kroost
Ontspringt altijd een bron , die hen verkwikt en troost.
Hij meldt hun nog met vreugd al wat hij heeft genoten ,
Hoe vaak uit schijnbaar kwaad het goede zij ontsproten ,

En

En lacht nog, stervend, met een' dankbren hartetraan,
Gods schoone Wereld, en haar aantal vreugden aan.

Maar welk een dor geraamt' schijnt ginter heên te beven?
Ach! ook een jongeling, nog in den bloei van 't leven;
Maar kugchend Grijsaard reeds, van kwalen opgevuld,
En 't vreeslijk toonbeeld van gezonkenheid en schuld!
Ook hem loeg de aarde eens aan met al haar zegeningen;
Ook hem mogt al de vreugd der kindschheid eens omringen;
Maar al te vroeg verweekt door louter zingenot,
Werd Rede eerlang hem waan, geweten tot een spot.
Hij joeg de wellust na, en zwelgde in haar vermaken.
Vergeefs verdween het waas der jeugd van zijne kaken,
Vergeefs verving de blos, eens op zijn' wang verspreid,
Het flitsch en roestig geel van zwakte en zieklijkheid.
De lust, altijd gevolgd, en voorwerp van zijn bede;
Hief zinlijkheid ten troon, en moordde in hem de rede.
Sinds leidt zij hem als slaaf, en dwingt hem tot haar doel,
Verwoest zijn denkkraft en ontadelt zijn gevoel.
Zoo draaft hij, in haar juk, den vroegen grafkuil tegen,
Snakt rust'oos naar vermaak en derft het allerwegen;
Eischt spoorloos van Natuur, wat zij niet geven kan,
En raast naar elk genot, en walgt en gruwet er van.
Al 't heil wordt finart, dat hem nog uit zijn kindschheid heugde;
En eenzaam, vreugdloos, in een wereld vol van vreugde,
Dwaalt hij er waggelend rond, steeds naar het graf gebukt,
En 't brandmerk van de zonde op 't aangezigt gedrukt.
Vergeefs komt op haar beurt de lente de aard' verblijden,
Natuur blijft hem woestijn door al haar jaargetijden!
Zijn hart, verftompt, vereeld voor teedre aandoenlijkheid,
Door 't zoet der vriendschap noch der liefde meer geveid,
En door geen enklen band meer aan natuur te binden,
Zoekt vruchtloos in den echt zijn' laatste troost te vinden;
Hij oogst er niets dan finart en knagend zielsgekwel;
De siefde is hem ten beul, het huwlijk tot een hel.

Zijn

Zijn lang verwoeste kracht ontzegt hem elk vermogen :
Verveling , moedloosheid , kwijnt uit zijn wattrige oogen.
Begeerte en magtloosheid doorwoën hem onderling ,
En zijn gedroomd genot wordt enkel foltering.
Met elken dag verschijnt een nieuwe rij van kwalen.
Geen ongestoorde slaap komt op zijn oogleên dalen.
De droeve morgen wekt hem slechts tot nieuwen twist ,
En spelt een droever dag , waar aan 't genoegen mist.
Een bleek en ziektijk kroost hinkt waggelend om hem henen.
Hij staart het pijnlijk aan , en wil , maar kan niet weenen.
Zijn tranenlooze blik keert met te wreeder smart ,
En scherpt de wroeging slechts in zijn mistroostig hart.
Ontzenuwd , afgeleefd , nog jong , maar grijs van haren ,
Bezwijkt zijn aanzijn in het midden zijner jaren.
Daar zinkt hij pijnlijk op 't verlaten leger neêr.
Geen liefderijke hand schudt hem zijn peuluw meer.
Geen laafdrop beidt hem , waar hij lansen moog' zoeken.
Hij vloekt de wereld — ach ! hij moest zich zelven vloeken !
Gelijk de donder 't bloed van schrik in de aadren stolt ,
Als hij van berg op berg met vreeslijk kraken rolt ,
Zoo groeit zijn angst steeds aan , en moordt hem honderdwerven.
Zijn adem stokt en keert ; hij moet , maar kan niet sterven.
Wrok , wroeging , zelfverwijt , verdubblen staeg zijn' nood.
Hij walgt van 't leven , en hij siddert voor den dood.

Ach ! waarom 't ons ontveinsd , daar 't ons de ervaring leerde ,
Sinds dat de zinlijkheid de Rede eens overheerde ,
En 't schuldig hart zijn' val op heel de schepping las ,
Is ons de wereld niet , wat ze in haar' oorsprong was.
Toen bood zij aan den mensch , wat God haar had geschonken ,
Maar zijne keus bleef aan de rede vastgeklonken.
Nog had zijn schuldloos hart de kunst hier niet geleerd ,
Die 't zoet in alsem , en het goede in gift verkeerd.

Nu

Nu lokt hem de ondeugd aan, nu hijgt hij naar 't verboden,
 Versmaadt natuur, en scheidt zich zelve duizend nooden,
 En de eigen wereld, eens hem tot genot bereid,
 Wordt hem een Circe, die hem aanlacht en verleidt,
 Zij lokt zijn lusten uit, en streelt zijn lage zinnen;
 Hij eert haar boven God, en blijft haar spoorloos minnen;
 Droomt zich een hoogste goed, dat hij van haar verwacht,
 En leent haar in zijn' waan steeds nieuwe tooverkracht.
 Hij zag den tijdstroom, als een pijl, daar henen schieten,
 En toefde aan zijnen rand een storeloos genieten,
 Verwachtte duurzaamheid van 't eeuwig wisselend lot,
 En leende oneindigheid aan 't vlugtig zingenot.
 Bedwelmd, en lang misleid door louter schijnvermaken,
 Vindt hij in 't eind' zich weêr; — maar vreeslijk is 't ontwaken!
 Een donker, ledig niet gaapt hooploos om hem heen.
 Niets, dan zijn smachten, bleef, na heil, dat lang verdween.

Zoo blijft de zeeman, bij het woeden van de baren,
 Op 't deinzen van de kim, omhuld met wolken, staren;
 Hij waant het veilig land in 't ver verschiet te zien,
 Wendt al zijn kracht aan, om den storm het hoofd te biên;
 Maar stoot, te midden van zijn hoop, op klip en rotsen.
 Het schip kraakt, barst van één, bij 't vreeslijk golvenklotsen.
 Hij strekt zijne armen uit naar 't gruwzaam gapend meer,
 Grijpt nog een plank, maar zinkt met haar in d' afgrond neêr.

De zedelijke mensch, eens naar Gods beeld geschapen,
 Moest, bij dit grootsch gevoel, zich niet aan 't stof vergapen.
 Dit zichtbaar wereldronde, ook waar 't hem 't schoonste schijn',
 Moest hem slechts doortogt, en geen vaste woonplaats zijn.
 Het moest hem vormen voor zijn waar en duurzaam leven,
 Maar nooit het hooger doel van zijn bestaan weêrstreven.
 Hij mogt zich laven; maar slechts aan de vreugdebron,
 Die zijn bestemming schraagde, en haar verheffen kon.

Zoo

Zoo lang hij zich beschouwt als vreemdling hier beneden,
Die slechts een poos er toeft, en dan weêr af moet treden;
Zoo lang het vaderland nog in zijne oogen blaauwt,
De moed hem niet ontzinkt, zijne aandrif niet verflaauwt,
En bij, bij elk genot, dat ooit zijn lust mogt wekken,
Geen oogenblik vergeet om verder voort te trekken,
Dan juich' hij, als zijn pad hier, door geen gruwzaam oord,
Maar door een lagchend dal of bloeiend landschap boort.
Hij plukke er vrij de roos, die hem schijnt aan te blozen,
En dank' den Leidsman, die zijn' weg heeft uitgekozen;
Maar onder elk genot, blijve ook aan zijne hand,
Zijn laatste en zoetste hoop de komst in 't vaderland.
Dan ach! miskent hij 't wit van zijn verblijf op aarde,
Begraaft hij onder stof zijn hooger menschenwaarde,
Verwacht hij van den tijd, wat de eeuwigheid slechts geeft,
Dan heeft hij aan het eind' des togt's vergeefs geleefd.
Hij steunde op jaren, en zij zwijmden voor zijne oogen.
Geen tijdstip hoorde aan hem, of 't is ook reeds vervlogen.
Onmerkbaar smolt de tijd tot niet — zijn hoop slonk neêr —
Daar sloeg de doodklok, en zijn wereld was niet meer!
Hij had, bij elke bloem gerust ter neêr gezeten,
Het doel van zijnen togt om 't wuft genot vergeten,
En op de korte reis verkwistte hij den schat,
Die hem in 't vaderland zijn heil verzekerd had.
De wereld bleef, wat zij naar 't plan van God moest wezen.
Uit haar misbruikt genot was al zijn ramp gerezen:
En toen zij in het eind' zijn brekend oog ontvlood,
Was, van geheel zijn' droom, niets zeker, dan de dood.
Zoo zinkt een Jager, moê van 't zwerven, op de heide;
De zon scheen om hem heên, toen hij zich nederleide;
Hij sluimert zorgloos in, maar eer zijn slaap nog zwicht,
Brult reeds de storm in 't rond, en flikkert bliksemlicht.

Wat

Wat bouwt ge, o Dwaas! uw rust op rustelooze golven,
Die duizenden vóór u in hunnen schoot bedolven,
En zelf, op hunne beurt, te midden van hun trots,
Tot schuim verspatten, en verdwijnen op de rots.
Dat u geschied'nis en ervaring beide leeren,
Hoe alles hier vergaat, om nimmer weêr te keeren;
Hoe hier geen duurzaam heil den stofbewoner beidt,
En niets bestendig is, dan de onbestendigheid.
Gij zet uw pelgrimstaf op 't puin van oude steden,
En waar ge uw treden wendt, gij blijft op graven treden,
Ach! zelf een schaduwspel, dat aan den wand verschijnt,
Een poos met kleuren praat, dan dof wordt en verdwijnt.
Eens staan wij eenzaam, als de zeemeeuw aan den oever.
't Voorleden is niet meer, en 't uitzigt wordt steeds droever.
Daar jamren wij op 't graf van onzen laatste vriend,
Tot dat de tijdstroom ons ook meêrukt en verslindt.
Zoo volgen volken zich, zoo volgen zich geslachten.
Wij staren achterwaarts — ras zwijmen onze krachten.
Gedachtenis, kenmerk, naam, 't is alles weggerukt,
Geen voetstap zelfs des Tijds staat meer in 't stof gedrukt.

Niets houdt hier stand, 't zijn al gedaantewisselingen.
Geen enkele vaste vorm kleeft aan de zigtbare dingen.
Wij schenken hun ons hart en wisselen als zij,
En onze liefde en haat gaan met hun schijn voorbij.
Altijd ten achter, of vooruit bij al ons pogen,
Herroepen wij den tijd, die lang reeds is vervlogen,
Of scheppen, waar de nood het aan ons hart beval,
Ons zelven een verschiet, dat nooit verschijnen zal.
Hoe schoon wij voor een poos ook 't ondermaansche vinden,
't Heeft niets bestendigs, daar zich 't hart aan vast kan binden;
Wij smachten het nog aan, en 't is alreê niet meer,
En 't lang bedrogen hart is ledig als weleer.

De-

Deze aard' kent geen vermaak, of 't is eerlang verdwenen.
 Geluk, dat duurzaam bloeit, heeft nooit de zon beschenen.
 Zelfs in ons hoogst genot is schaars een tijdstip daar,
 Waarbij het harte wenscht: och! dat het eeuwig waar!
 Ach! zullen wij hier dwaas voor waar geluk verklaren
 Een' toestand, vlugtig als de wentelende baren,
 Die, vóór 't genot, nog iets betreurt uit vroegren staat,
 En na, nog iets voor 't hart te wenschen ovrig laat!

Neen, 't waar geluk, aan tijd noch wisseling verbonden,
 Wordt onder 't vast gestarnte; ó Stervling! niet gevonden;
 Maar de aanvang van den weg, die tot zijn woning boort,
 Loopt door dit laag gewest tot aan den grafkuil voort.
 Hij 's in den oorsprong smal en dringt door ruigte en doren,
 Maar glijdt en slingert zich langs duizend breede sporen,
 Waarop het schoonst gebloemte in 't oog des wandlaars gloeit,
 En menig lieve beek met zacht gemurmél vloeit,
 Die, gruw't hem aan, maar spelt in 't einde Paradijzen;
 Dees, toover't op zijn hart, maar de uitkomst doet hem ijzen.
 Hier, wenkt hem wijsheid, daar, lokt zinlijkheid hem aan.
 Hij blijft, in bangen strijd, bij ieder kruispoor staan,
 Onzeker welken weg voor zijnen voet te kiezen,
 Daar al die paden zich een poos in één verliezen.
 Gelukkig, die een gids, waar hem de schijn verblindt,
 En nacht de toekomst dekt, in dezen doolhof vindt.
 Hij kiest het eenig pad, dat hem ten doel zal leiden;
 Of hem gebloemte er lokt, of distels er hem beiden;
 Of voorspoed er hem streel', of snerpemde onspoed drukk'
 Hij volgt het tot het einde, en vindt het waar geluk.

Zoo blijft een Vreemdling aan een verren ce'ver staren
 Op 't eeuwig rollen van de rustelooze baren.
 Ver, ver daar achter, schuilt zijn dierbaar vaderland:
 Maar de eindelooze zee scheidt hooploos strand van strand.

O

Hij

Hij smacht haar weenende aan, maar ziet geen noordstar blinken;
Strekt beï zijne armen uit, maar voelt ze magtloos zinken.
De verte van de reis, de onzekerheid, 't gevaar,
't Rijst alles voor zijn oog; hij hoort het angstmisbaar;
Hij denkt aan noodstorm, klip, aan branding en aan stranden,
Aan schipbreuk, bliksemvuur, en wreede rooverbanden;
Maar de onweerstaanbre trek naar 't lieve vaderland
Doorgloeit met feller kracht zijn hijgend ingewand.
Al loeit de ontstoken zee hem in haar woede tegen,
Het heimwee, dat hem prest, kan alles overwegen.
Wat zegt hem 't leven, ver van 't ouderlijk gezin,
De schouwplaats van zijn jeugd en van zijn eerste min?
Neen, liever op den stroom des oceāns te sterven,
Dan eeuwig 't vaderland aan vreemde kust te derven!
Nu schijnt de zee hem glad; hij hoort geen stormen meer,
Veracht gevaar en nood, en daalt in 't vaartuig neêr,
Doorploegt gerust de zee, en als de orkanen razen,
Denkt hij aan 't vaderland, en hoort een koeltje blazen.
Daar blaauwt in 't eind' de kust, en heft zich uit de zee —
Hij staart — en hemel! 't is de vaderlandsche reê!
Het vaartuig sloot aan 't strand — hij 's al 't gevaar te boven,
Hij is in 't vaderland, en kan het naauw gelooven!
Van wellust dronken, sluit verukking nog zijn' mond.
Hij zinkt op zijne kniën, en kust den dierbren grond.
Gevaar, zee, vreemdingschap, en stormen zijn vergeten.
Zijn heil is grensloos, en zijn vreugd niet af te meten.
De vroegre, korte nood is naauw een denkbeeld meer.
Hij is in 't vaderland, en nooit verlaat hij 't weêr!

DE W E R E L D.

DERDE ZANG.

Waar leeft de Sterveling, die, dwaas dan of vermeten,
Hier zijn bestemming voor een poos niet heeft vergeten,
Die in de prille jeugd, als alles om ons lacht,
Zich de aard' geen hemel, niet dit leven eindloos dacht?
Waar heeft hij ooit geleefd, die, als de dood hem beidde,
Niet menig dwaze keus, zijn aanzijn door, beschreidde,
Niet waarde, dat zijn hart, na zulk een diep berouw,
Zoo hij herleven mogt, veel wijzer kiezen zou?
De Dwaas! zoo hij op nieuw zijn loopbaan in mogt treden,
Verzaakte de oude slechts voor nieuwe spoorloosheden,
En altijd prooi van 't stof en van de zinlijkheid,
Zag hij, door elke lust, zich weêr van 't spoor geleid.

Wat in verband hier staat met een toekomstig leven,
Beslist geen stervling, blijft voor 't oog met nacht omgeven.
Alleen de Godheid weet, wat ons voor de eeuwigheid,
En voor haar hooger taak in 't nietig stof bereidt.
Om door dit aardfche dal, waar neveln ons bedekken,
Met zielrust en genot naar 't vaderland te trekken,

Behoeft ons zinlijk hart, zoo ligt aan schijn gewend,
Een gids, die, bij een beetre, ook deze wereld kent.

Wie durfde, zonder vrees van spoorloos af te dwalen,
Op eigen doorzigt hier zich tot een keus bepalen,
Daar in zijn zinlijk oog, altijd door waan verblind,
Het tegenwoordige de toekomst steeds verwint?
De vreugd, die op hem wacht, en hem terstond kan streelen,
Leent hij bestendigheid, wat ramp ze in 't eind' moog' telen,
En de afstand, die 't geluk slechts jaren van hem scheidt,
Hoe ras die jaren vliën, schijnt hem eene eeuwigheid.
Steeds speelbal van den tijd door heel zijn zinlijk leven,
Blijft hij van bloem op bloem, gelijk de vlinder, zweven,
En merkt zijn dwaasheid niet, wat om hem neder stort,
Tot dat ook hij bezwijkt, en 't laatste bloempje dort.

Maar ach! al was 't bezit bestendig hier op aarde,
Hoe kort bleef toch de vreugd, hoe nietig was haar waarde,
Hoe doodseenzelvig werd eerlang 't gezegendst lot!
Verveling kiemde uit vreugd, en walging uit genot.
Door tegenstelling slechts blijft aardsch geluk ons streelen.
De winter doet op nieuw in 't heil der lente deelen.
Wie elke ziekte of pijn van zich zag afgewend,
Heef nooit gezondheid als de grootste schat gekend.
Om nieuw te groenen eischt het gras den scherpen stekel.
De ramp leent aan de vreugd haar' liefelijksten prikkel.
Een staêge wisfeling van voorspoed en van druk
Is eerst het zout, en dan de dood van ons geluk.
Door zestig eeuwen, die zich aan ons oog onthullen,
Kon nimmer aardsch genot het menschlijk hart vervullen.
Het smachten naar geluk, dat in zijn boezem woedt,
Bleef onverzadigd bij gebrek en overvloed:

En

En ver van dat de lust hij meer genot zou zwijgen,
Scheen hij, hoe meer voldaan, hoe hooger steeds te stijgen.
De schijnverzadiging bragt feller honger aan,
En een te wreeder dorst deed elke teug ontstaan.
Hij wint gestaeg in kracht, en wordt, bij al ons zwoegen
Naar nieuwe prikkeling, de beul van ons genoegen.
Zijn onverzaadlijkheid vermeerderd steeds de smart,
En ras blijft geen genot meer over voor het hart.
Nu staan wij eenzaam, door een woestenij omsloten.
Ons hart is ledig, en het heeft nog niets genoten:
En ach! die eigen tijd, die ons zoo lang bedroog,
Is nu, met al zijn heil, een onding in ons oog.
Niets heeft de wereld meer, dat slechts een wensch kan wekken;
Geen enkle laafbron is meer op haar rond te ontdekken;
't Vervloogne is donker, en nog donkerder 't verschiet.
Het hart smacht naar een teug, maar ach! het vindt ze niet!
Wat wordt haar heerlijkheid en praal nu in onze oogen?
Zoo ras bedwelming week, was ook haar heil vervlogen.
De schoone waterblaas, zoo rijk van kleur weleer,
Barst ijlings voor ons oog, en zinkt in 't niet ter neer.
Wat kan ze ons geven, die zoo veel eens dorst beloven?
Eén droppe! waar geluk gaat al haar magt te boven!
En of ze ons hier een poos met gal of honig vocdt,
Ze ontvlugt haar' gunstling eens, als zij haar vijand doet.
Hoe menig heimlijk wee en diep verborgen smarte
Vervult de bange borst, knaagt, ongezien, aan 't harte,
Die al haar goud en eer, en vroegre tooverkracht
Geen uur verpoozen kan, geen oogenblik verzacht!
Terwijl, bij zielrust, vaak een veldbloem vreugd zal telen,
Een graspriest wellust wekt, een vlinder 't hart kan streelen,
Dat, wars van al haar heil, met hoe veel glans omhuld,
Een reine hemel en een bloeiende aarde vult.

Ja, zonder zielrust en een onbevlekt gewisfe
Baart, ook bij 't best genot, hier 't aanzijn droefenisfe.
Hoe arm wordt Peru's goud, als onrust 't hart verteert,
En naberouw den slaap van onze sponde weert!
De mensch, hier op een' troon, of in een hut, gezeten,
Blijft, bij zijn vreugd en smart, geboeid aan zijn geweten.
Waar dit hem foltert, streelt de marmren zaal hem niet,
En 't koninklijk Paleis omhult slechts bang verdriet.
Wat zegt hem al de praal van overvloed en weelde?
Hij mist het kleinst genot, dat hij zich ooit verbeelde.
De doren wondt zijn voet op 't zachtste vloertaapeet,
En zelfs op 't Eiderdons voelt hij den slangenbeet.
Waar dit hem toejuicht, moog' hem schamel riet bedekken,
Zijn kleine woning zal 't geluk ten zetel strekken.
Zelfs aan het eenzaamst strand is 't hart nog vol genot,
Dat slechts natuur geniet, maar vrolijk denkt aan God.
Het helder rein azuur van eenen schoonen hemel,
Het lieflijk avondrood bij 't flaauwe stargewemel,
Als duizend tinten, hier van violet en groen,
Daar weér van blaauw en rood, de golven schitteren doen,
Die aan den horizon, zoo ver het oog wil hengen,
Als vlekloos bergkristal zich met den hemel mengen,
Verrukt de kalme ziel. Zoo zinkt de koele nacht;
De zilvren maan verrijst met onomhulde pracht,
En zwemt wellustig met verteederend vermogen
In reinen ether aan de onmeetbre hemelbogen.
Wat wordt nu aardfche zorg en aardfche tegenspoed?
Niets stoort de zaalge rust van 't ongekreukt gemoed,
Daar 't oog, vol heimwee, door een' heldren traan bepereld,
Zich smachtend opwaarts heft tot eene beetre wereld,
Daar alles wat hier drukt, of voor de zinnen blinkt,
Als stof voor onzen voet, bij in het niet verzinkt.

Zoo

Zoo stijgt een donkere drom van wolken uit de dalen,
Die, wit van sneeuw of zwart van lava, 't oog bepalen,
Terwijl de zee, tot in het uitgebreidst verschiet,
Een onbeweeglijk staal, haar telkens aanwinst biedt.
Dan, naauwlijks nadren zij met zaamgedrongen scharen
Des Etna's dubbele kruin, als opgeruide baren,
Of ijlings pakt de storm haar al te zaam bij één,
En werpt ze bliksemsnel in d' afgrond naar beneên,
Waar ze, als een kleed ontrold, tot nevelen verkwijnen,
Die op Triacrie's of Itaaljes zee verdwijnen.

Maar dat de Wereld al 't genot in zich vereen',
Dat ze altijd voor ons zij, wat ze in de jeugd ons scheen,
Dat we enkel op de roos, nooit op haar dorens, staren,
Een vreeslijk oogenblik blijft voor ons oog toch waren.
Dat duurverworven heil, hoe rein dan ook en groot,
Vindt eens zijn eeuwig einde in d' onverbiddren dood.
En ach! geen aardsch gezag kan ooit zijn magt weêrstreven!
Hier, treft hij in de jeugd, daar, in den bloei van 't leven,
En of het bloed naauw kruipt, of nog door de adren bruist,
Geen enkel oogenblik is veilig voor zijn vuist.
Of wij hem beiden, of, in zinvermaak verloren,
In elken vreugdenkelk het denkbeeld aan hem smoren,
Hij nadert niet te min met d' eigen snellen spoed,
En zweeft reeds om ons heen, eer 't hart zijn komst vermoedt.
Hij vleit zich aan den disch, hij mengt zich in de reijen,
Hij blijft de lieve bruid op 't huwlijksbed verbeijen,
Hij deelt in elk genot; maar eer de vreugd nog zwicht,
Ligt hij het masker op, en velt ons met zijn schicht.
Wat baat ons ambrosijn, besproeid door æktarstroomen,
Zoo lang wij aan 't banket 't onzeker sterfuur schromen,
En slechts 't ontveinzen van 't gevaar, dat op ons toeft,
Belet, dat ons de schrik de bleeke wangen groeft?

Ach! hem alleen kan de aarde een rein genoegden schenken,
 Die rustig aan den dood, bij elk vermaak, kan denken,
 Verzekerd, dat zijn komst zijn jongste vreugd niet weert,
 Maar slechts zijn heil verhoogt, en zijn genot vermeerkt.
 Wat is een zaligheid, veel wufter dan de winden,
 Die 't volgend oogenblik voor altijd kan verflinden,
 Die naar bedwelmning jaagt, om aan den angst te ontvliên,
 En niet, bij elken tred, haar eeuwig graf te zien?
 Haar eeuwig graf? — ja, daar is 't zingenot vervlogen.
 't Miswende hart, zoo lang door valschen schijn bedrogen,
 Dorst steeds nog naar die vreugd, die 't eens in de oogen blonk,
 Maar met den dood verdween, en in het niet verzonk.
 Hij kent nu 't hoogste Goed, dat nooit één wensch deed blaken,
 Maar voelt geen vatbaarheid om 't ooit te kunnen smaken.
 Een schrikbre ledigheid baart naamloos zielsgekwel,
 En in den hemel zelfs vond hij de wreedsste hel.

Daar dus geen aardisch geluk, wat glans het moege omhullen,
 Ons altijd sinachtend hart volkomen kan vervullen;
 Daar ons de wensch misleidt, en niets ons duurzaam streelt,
 Dan daar 't geweten in met zoete zielrust deelt,
 En 't hart, zal 't bovendien bij elk genot niet vreezen,
 Hier met het denkbeeld aan den dood verzoend moet wezen,
 Is een onfaalbre Gids hier noodig, die ons leidt,
 En ons bij elk genot, voor hooger voorbereidt.

Waar vinden wij dien Gids, waarop wij veilig bouwen,
 En nog in nood en dood met de eigen rust betrouwen?
 Sinds 's wereld oorsprong wees de Rede ons hem niet aan,
 En waar zij 't immer deed, zij zag de schim vergaan.
 Hij was 't gewrocht der Eeuw, en de Eeuw zag hem nog sneven,
 Om aan een' nieuwen op zijn beurt weêr plaats te geven,

Die,

Die, Afgod van den dag, een poos weér aanhang vond,
Maar dien ook de eeuwstroom roofde, en in zijn' nacht verslond.
Neen! wat hier zwichten kan, hoe schoon 't een poos moog' blinken,
De Gids, daar 'k me op verlaat, moet nooit mijn hoop ontzinken.
Wat zegt hier menschenvond, veel wufter dan 't geval?
God zelf moet spreken, zoo mijn hart niet twijflen zal.
Hij sprak! — Die trouwe Gids, met wien ik nooit kan misfen,
Is Jezus reine leer, en zijn beloftenisen.
Die, is de noordstar, die geen nacht ons ooit ontroof,
Dees, troosten ons, waar ons geen wereld troost belooft,
En beiden heffen zaam, bij storm en onweêrwinden,
Ons 't moedig hoofd omhoog, tot wij de haven vinden.

Wie dus de wereld wil genieten zonder schijn,
En toch te groot zich voelt om ooit haar slaaf te zijn;
Die, zonder nabrouw het langst haar vrcugd wil smaken,
En toch zijn boezem voor iets hoogers nog voelt blaken,
Die volge Jezus leer op 't pad, daar zij hem leidt,
En juiche in zijn bestaan voor tijd en eeuwigheid!

Zoek vrij'den aardkloot rond tot aan zijn grenspijlaren;
Pleeg met al de eeuwen raad, die sinds de schepping waren;
Hier vindt de mensch alleen bij voor- en tegenspoed,
Wat hem, in elken stand, gelukkig maken moet.
Zij is niet vastgeboeid aan enkel heldre dagen,
Die ligt een wolk hem roof, een nevel 'weg kan vagen;
Zij blijft hem zelfs nog bij, waar liefde en vriendschap zwicht,
En veegt daar 't klamme zweet van 't gloeiend aangezigt;
Zij leert hem juist zoo veel van deze wereld smaken,
Als hij behoeft, om steeds tot hooger heil te raken;
Zij vormt den ganschen mensch met goddelijk beleid,
Vertrapt de Rede, noch vernielt de zinlijkheid;

Maar leert haar beide naar 't oorspronkelijk doel gebruiken,
En slechts haar dwazen trots, die zich vergeet, te snuiken;
Schenkt, waar ons de eerste ontzinkt, een onbedrieglijk licht,
En waar de laatste zwijmt, een heil, dat nimmer zwicht;
Veréénigt beide op nieuw, waar ze ooit onéénig worden,
En heft van lieverleê haar op tot hooger orden.
Geen bloem wordt ooit versmaad, die op zijn pad ontluikt,
Maar haar genot wordt tot zijn eedler doel gebruikt;
En welk een rozengaard hem lokkend moge omdaauwen,
Het beter vaderland blijft in zijne oogen blaauwen.
Geen offer valt hem bang, zoo hij slechts spoeden mag,
Wat zegt hem op zijn togt een blijde of droeve dag?
Hij mist met vreugde een heil, dat hooger heil zou storen,
En laaft zich aan de rust, die 't meest hem kan bekoren.
Door zelfverloochning, waar een valsche vreugd hem vleit,
Wint ieder aardsch genot in prijs en duurzaamheid,
En daar slechts wisseling het doel is van dit leven,
Ziet hij 't niet hopeloos zich in het eind' begeven.
Geen bange ledigheid wekt na 't genot hem finart,
Een beter, eedler goed vervult altijd zijn hart,
En blijft, wat in het niet aan zijne zij' moog' zinken,
Ook op den rand van 't graf hem nog in de oogen blinken.
Zij weert het naberouw van zijne korte vreugd.
't Herdenken blijft genot, en adelt zich tot deugd,
En daar hier de ondeugd slechts haar troost vindt in 't vergeten,
Verhoogt herinnering de vreugd van zijn geweten.
Hoe wint nu 't klein geluk, daar hier de deugd in deelt,
't Bij al den overvloed, die ooit de boozen streelt?
Zij smaakt het in Gods gunst, en bij dien milden zegen,
Lacht haar de toekomst in een beetre wereld tegen.
Daar wordt zij dagelijks al meer toe voorbereid;
Zij smaakt het reinst genot der tegenwoordigheid,

En,

En, vol van zoete hoop op 't heil, dat haar blijft wachten,
Smelt tijd en eeuwigheid te zaam in haar gedachten.
Eens zag hij angstig, vaak wanhopig, niets dan nacht.
Wat aantal gruwlen had de wereld voortgebracht!
Sloeg hij Geschiednis op, daar waren al haar bladen
Een droeve zwarte lijst van menschlijke euvel daden.
De magt verkrachtte 't regt, en zoo haar iets weêrstond,
Straks stroomde menschenbloed als water in het rond.
't Geluk in de uitkomst was de maat van menschenwaarde.
Men noemde 't monster groot, waar 't eens zich voor verklaarde.
De Deugd werd overal bespot en afgestreên,
En moest, haar leven lang, op scherpe dorens treên;
Terwijl aan 't Misdrijf ieder poging bleef gelukken,
Het straffeloos verdienste en menschheid kon verdrukken,
En bij den overvloed, dien 't ongestoord bezat,
Tot aan zijn' jongsten stond geen enklen rampspoed had.
Daar zonk hij treurig neêr, en waande, aan schijn geklonken,
Dat deze wereld aan Gods voorzorg ware ontzonken;
Dat zij haar reegling van zijn Wijsheid niet ontving,
Maar 't lot des stervlings aan een louter toeval hing,
Dan finds zijn Leidsman, bij al 't kwade, op aarde ontsproten,
Hem 't heerlijk doelwit in de toekomst heeft ontsloten,
Werd deze wereld, in dien lichtstraal van omhoog,
Op nieuw een schouwburg van Gods wijsheid in zijn oog.
Bij al haar ordloosheid en nietig stofgewemel,
Bleef zij de zamelplaats voor eenen reinen hemel,
Waar elke wanklank in de lager maatschappij
Zich oplost en verdwijnt in louter harmonij.
Geen enkel doeleind' ging in 't plan van God verloren.
't Kortstondig kwaad moest hier het eeuwig goede schoren.
Wat waar de Deugd hier, door geen ondeugd ooit belaagd?
Wat haar triomf, hier door geen weêrstand ook vertraagd?

Het

Het magtig Misdrijf moest in 't eind' zich zelf' verdelgen,
En 't lang bestreden licht de duisternis verzwelgen.
Geen enklen traan had ooit de deugd vergeefs geschreid,
Hij bleef een ondeel van haar hoogste zaligheid.
Uit dezen Bajert moest een schooner schepping rijzen,
En dan zou 't groot Heelal Gods liefde en wijsheid prijzen,
Nu rees hem 't lieflijkst licht, en door zijn glans bekoord,
Trad hij blijmoedig op 't verschiet der toekomst voort.

Zoo doet, van wolken en van afgrond slechts omgeven,
Savoijsens Ijsgebergt' den koensten Wijsgeer beven.
Hij waant een oogenblik, door 't schrikbre alom misleid,
Zich aan 't gebied ontruikt van Gods voorzienigheid,
En ijst, dat hem een rots, aan 't eeuwig ijs ontschoten,
Of sneeuwval in den nacht des afgronds neêr zal stoten;
Maar ijlings ziet hij in die beddingen van ijs,
Die sneeuwgebergten, door den last van eeuwen grijs,
Dat schuimend zaamgeperste, en, met een schor geklater,
Door duizend reten staêg zich nederstortend water,
De groote voorraadbak, door de Almagt zelf' gesticht,
Waar aan rivier en stroom hun aanzijn zijn verplicht,
Zoo dat zij, nooit verdroogd, door veld en akker zwieren,
Alom de welvaart en de vruchtbaarheid doen tieren,
En immer mensch en vee nog drenken aan hun rand,
Schoon uit het kreeftgestarnt' de zon de velden brandt.
Hij hoort nog altijd ijs, sneeuw, wind en water razen,
Maar voelt den grooten Geest ook om hem henen blazen,
En bij het donderen van sneeuwval en orkaan,
Bidt hij Gods Vaderzorg ook in dees bajert aan.
Maar schoon alom Natuur mij tot genot kwam wenken,
Wie leert mij zonder vrees hier aan den dood te denken?
Hier toont in al haar' prijs zich Jezus dierbre leer,
En geeft, waar alles zwicht, mij aan de zielrust weêr.

He

Helaas! wat is de vreugd, de wellust van het leven,
Zoo lang het denkbeeld van den dood nog 't hart doet beven,
En waar het in ons rijst, bij elken overvloed,
't Gelaat verbleeken, en de knieën siddren doet?
Vergeefs zoek ik hier moed, ik blijve alom dien misfen.
De Wijzen zwijgen, en de trotsche Dwazen gisfen.
De toekomst blijft omhuld, die bij het graf mij beidt,
En ach! waar 't alles geldt, wat zegt daar mooglijkheid?
De dood blijft voor de Rede een koning der verschrikking.
Alleen 't onfaalbaar woord van God biedt hier verkwikking.
't Verzoent ons met den dood, en, rein in 't hart bewaard,
Verhoogt het door 't verschiet hier elk genot op aard',
Alleen de Christen is bevredigd met het sterven;
De dood doet hem in 't eind' zijn besten wensch verwerven,
Hij is hem hier het beeld der rust, die hem verbeidt,
En van 't ontwaken voor een hooger zaligheid.
Hij toeft, maar vreest noch wenscht, het oogenblik van scheiding,
Dit aanzijn, weet hij, is tot eedler voorbereiding.
Wordt slechts dit doel bereikt, dan eischt zijn hart niet meer,
Dan smaakt hij 't dankbaar, en dan geeft hij 't dankbaar weér.
Zijn Gids verlaat hem nooit, maar blijft hem steeds geleiden,
En lacht hem aan, waar tijd en eeuwigheid zich scheiden.
Zijn fakkel licht hem voor, en 't graf verliest zijn nacht,
En uit verrottingsgroeve aëmt nieuwe levenskracht.
Hij juicht zijn' Redder aan, en zou zijn troost hem misfen?
Neen, vrolijk rust zijn hart op zijn beloftenissen;
Zij schitteren in zijn oog, wat ooit voor hem verdooft;
Hij weet, al breekt zijn hart, in wien hij heeft geloofd:
En veilig op zijn trouw, die nooit hem zal ontzinken,
Ziet hij in 't open graf den eeuwgen morgen blinken.
Vaak staart hij in 't verschiet dit jongste tijdstip aan,
En 't blij vooruitzigt baant en effent al zijn paën.

't Ver-

't Veredelt zijn genot, en schraagt hem onder 't lijden,
En blijft de noordstar, die zijn nachten kan verblijden.
Hoe dikwerf, als 't gewoel der wereld hem vermoeit,
En de eenzaamheid des velds hem aan haar stilte boeit,
Geniet hij, waar natuur en God hem slechts omringen,
Zijn beste levensvreugd in deez' bespiegelingen.
Vaak kwam verbeeldingskracht daar aan zijn hart te staet,
En voerde zijnen geest naar 't vreedzaam Golgotha;
Het bleef zijn' troost bij ramp, zijn rustpunt onder smarte,
En op het puin der aard' 't heelal nog van zijn harte.
Hij zag dien Heiland, die voor hem aan 't kruishout stierf,
En door gehoorzaamheid den wereldtroon verwierf;
Hij zag Hem van dien troon het groot Heelal regeren,
En ieder vonkje goeds, Hem zichtbaar slechts, vermeëren.
Geen schepsel leefde er, dat door zijne liefdemagt,
Niet nader werd tot God en 't hoogste Goed gebracht.
De bron van elke ellend', hoe gruwzaam en verbolgen,
De afschuwelijke zonde is uit 't Heelal verzwolgen,
En zelfs het kleinste kwaad, dat immer heeft gewoed,
Lost, onder zijn bewind, zich op in hooger goed.
De Menschheid ziet den Dood en zijn' triomf verslonden.
Geen enkel graf wordt in de schepping meer gevonden.
Heel de aarde is Paradijs, maar schooner dan weleer,
't Is alles levensboom, en nooit verliest zij 't weêr.
Hij hoort één lofgezang door aarde en hemel zingen,
't Is: Haleluja den Volmaker aller dingen!
Maar in dit koorlied klinkt het teêrst de menschenstem.
Alleen de Mensch ziet al zijn waarde en roem in Hem.
Wat nieuwe gloriezon 't Heelal in Hem zie dagen,
Hij heeft het vleesch en bloed slechts van den mensch gedragen.
Hij is hun Broeder, en hun hart, vol liefdegloed,
Kleeft aan den Eenigen, zoo als geen Seraf doet. —

Daar

Daar opent zich 't verschiet! — hij durft het naauw gelooven;
Wat hij in Jezus wordt, gaat zijn begrip te boven.
Hij staart, maar zwijmt; — het blijft te godlijk uitgebreid,
Verzweigt zijn denkkraacht, en verdwijnt in de eeuwigheid. —
De zaalge! zou de Dood hem nu zijn vreugd nog storen?
De vriendlijke Engel kan hem overal bekoren.
Steeds ziet hij de orde van het Kruis op zijne borst,
Erkent den Vredebode er aan van zijnen Vorst,
En voelt op eens zijn vreugd en kalm genot verhoogen;
Of, rijzen voor een poos al neven voor zijne oogen,
Dringt soms zijn eenzaam pad door ruigte en wildernis,
Of, klimt het langs een berg, die steil en glibbrig is,
Waar nacht en duisternis en afgrond hem omgeven,
Hij blijft te naauwer aan zijn' trouwen Leidsman kleven,
En volgt Hem onbedingd, tot dat de nacht verdwijnt,
En hem een godlijk Licht, dat nooit weêr taant, beschijnt;
Tot dat de Dood hem, zacht in zijnen arm gezonken,
Aan 't eeuwig leven en den hemel heeft geschonken.

Zoo klimt een Reiziger, nog eer de nanacht zwicht,
Een hoogen Alptop op bij scheemrend fakkellicht.
Van lieverleê begint, bij 't moeilijk opwaarts streven,
Het deinzig morgenrood aan de oosterkim te zweven.
De flikkering vermeêrt gestaêg voor zijne schreên.
De toorts wordt uitgebluscht, en 't oog ziet om zich heen.
Onmerkbaar schijnt in 't rond, in altijd grooter kringen,
Elk voorwerp zich aan 't floers des nachts al meer te ontwringen.
Hier, ziet hij aan zijn zij' in bloei de berggroos staan,
Daar, grijnst de winter hem uit sneeuw en ijsklomp aan.
Hij toeft een poos, en staart, vernietigd, om zich henen.
Zoo grootsch was nooit Natuur aan zijn gezigt verschenen!
Hij rilt van eerbied, daar de zoetste vreugd in troont,
En waant zich dubbel voor zijn moeite reeds beloond.

Zoo

Zoo klimt hij staég al meer. Al lichter wordt de morgen,
Geen voorwerp blijft in 't eind' meer voor zijn oog verborgen,
En waar hij schouwt, om laag, ter zijden, of omhoog,
Hij wordt al kleiner, God al grooter in zijn oog.
Al 't schoon, daar hij nog korts zijn' lust naauw aan kon boeten,
Zinkt met al 't aardsche weg, als nevel aan zijn voeten.
Verrukt bereikt hij in het eind' den hoogsten top.
Daar rijst op eens de zon in vollen luister op.
Geen enkle wolk omhult haar vlekkellooze stralen.
De reine horizont heeft in 't verschiet geen palen.
Een nameloos gevoel, maar dat de borst niet klemmt,
Heeft in zijn vreedzaam hart de driften glad gekemd.
Verheven boven 't stof en 't laag verblijf der menschen,
Ontvlamt niets aardsch zijn hart, niets eindigs meer zijn wenschen.
Hij ademt hemellucht, en drinkt, verhoogd van zin,
Met nooit gekende rust den reinsten ether in!

*

